

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ

Јавна администрација

Ш т и п

Спасе Николов

**ОСТВАРУВАЊЕ ПРАВО НА ПЕНЗИЈА
ВРЗ ОСНОВА НА МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ
ЗА СТАЖ ОСТВАРЕН ВО СТРАНСТВО**

МАГИСТЕРСКИ ТРУД

Штип

септември 2016

Комисија за оценка и одбрана:

Ментор:

проф. д-р Војо Беловски

Правен факултет

Државен универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

Претседател:

доц. д-р Димитар Апасиев

Правен факултет

Државен универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

Член:

доц. д-р Кристина Мишева

Правен факултет

Државен универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

Од отворениот пазар на труд и сè почестата размена на работна сила помеѓу државите, произлегува потребата за меѓусебно регулирање на правата и обврските од областа на трудот, пензиското и инвалидското осигурување, социјалната заштита и слично. Со цел прецизно определување на одредени права, Република Македонија има склучено повеќе меѓународни договори од областа на пензиско и социјално осигурување.

Предмет на овој труд претставуваат правата кои може да се остварат од меѓународни договори за социјално осигурување кои Република Македонија ги има склучено. Договорите обработени во овој труд се специфични самите по себе по времето на склучување, правата и обврските што произлегуваат од нив, видот на давањата итн.

Придонесот на овој труд е анализата на досега необработени податоци за бројот на остварени права од меѓународните договори за социјално осигурување и тоа според неколку категории. Податоците кои се изнесени се релевантни, преземени од електронскиот систем на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Република Македонија заклучно со 31 јули 2014 година.

Во првата глава, накратко е обработен историскиот развој на пензискиот систем во Република Македонија. Во неа се содржани основните начела и принципи на кои се темели пензиското и инвалидското осигурување во Република Македонија. Покрај тоа, се наведуваат државите со кои Република Македонија има соработка, држави со кои се применуваат договорите наследени од поранешна Југославија, држави со кои се склучени договори по осамостојувањето и држави со кои Република Македонија сè уште води преговори.

Втората глава ја обработува Конвенцијата за социјално осигурување помеѓу СФРЈ и Република Италија. Овој Договор е интересен од аспект што претставува најстар меѓународно правен договор од оваа област кој сè уште има активна примена. Истиот е донесен на 14 ноември 1957 а стапил во сила на 1 јануари 1961. Уште една од спецификите на овој договор е што и покрај примената, не е склучен директно помеѓу Република Македонија и Република Италија, туку е

наследен од СФРЈ а подоцна ратификуван од собранието на Република Македонија.

Третата глава го обработува Договорот помеѓу македонската влада и владата на Сојузна Република Германија за социјално осигурување. Овој договор претставува пример за разликите помеѓу законодавствата и позитивно правните норми од областа на социјалното осигурување во Република Македонија и државите од Европската Унија.

Во наредниот дел станува збор за Договорот помеѓу Република Македонија и Република Хрватска за социјално осигурување. Сличноста помеѓу пензиските системи на државите договарачки и самата содржина на нормите, предвидени во договорот, произлегуваат од заедничкиот пензиски систем што бил применуван до распаѓањето на СФРЈ.

Последниот договор кој се обработува е Договорот меѓу владата на Република Македонија и владата на Австралија за социјално осигурување. Овој договор претставува прв договор склучен со прекуокеанска држава, во која пензискиот систем е уреден врз основа на начела и принципи различни од системот на пензиското и инвалидско осигурување на Македонија.

Врз основа на претходното, следат заклучни согледувања и идејни решенија при склучување на нови меѓународни договори од областа на социјалното осигурување. Поточно, ставање акцент на позитивните страни од обработените договори.

Клучни зборови: *осигуреник, постапка, старосна, инвалидска, семејна, социјално осигурување.*

The open job market and the common exchange of work force between countries requires mutual regulation of rights and obligations from the field of the labor, pension and disability insurance, social security and etc. In order of realization of certain rights, Republic of Macedonia has concluded several international contracts in the field of pension and social insurance.

The subject of this paper are the rights that can be realized according to the international contracts for social insurance which have been concluded by the Republic of Macedonia. The contracts elaborated in this paper are specific because of their time of conclusion, the rights and obligations that originate from them, the type of payment and etc.

The contribution of this paper is the analysis of data that has not been elaborated so far, that is the number of realized rights of the international contracts for social insurance classified in several categories. The presented data is relevant, taken from the electronic system of the Fund for pension and disability insurance of the Republic of Macedonia as of 31 July 2014.

The first chapter summarizes the historical development of the pension system in Republic of Macedonia. It contains the basic principles and foundations of the pension and disability insurance in Republic of Macedonia. In addition, it states out the countries that Republic of Macedonia has collaboration with, the countries that apply contracts inherited from former Yugoslavia, the countries with which are concluded contracts after the independence and countries with which Republic of Macedonia still has negotiations.

The second chapter elaborates the Convention for social insurance between SFRY and Republic of Italy. This contract is interesting because it is the oldest international law contract of this area which is still actively applied. The contract has been concluded on 14 November 1957 and came into force on 01 January 1961. Another specification of this contract is that besides its application, it is not concluded directly between Republic of Macedonia and Republic of Italy but it is inherited from SFRY and later has been ratified by the Parliament of Republic of Macedonia.

The third chapter analyzes the contract for social insurance between the Macedonian Government and the Government of the Federal Republic of Germany. This contract is an example of the differences between the legislation and the positive legal regulations from the area of social insurance in Republic of Macedonia and the countries in the European Union.

The next chapter discusses the contract for social insurance between Republic of Macedonia and Republic of Croatia. The similarity between the pension systems of the countries contractors and the content of the norms of the contract are result of the common pension system which has been applied until the breakup of SFRY.

The last contract analyzed in this paper is the contract for social insurance between the Government of Republic of Macedonia and the Government of Australia. This contract is the first contract concluded with transatlantic country, in which the pension system is based on principles that are different than those of the system of pension and disability insurance of Macedonia.

From the aforementioned, thus, the paper includes conclusions and conceptual solutions in conclusion of new international contracts in the area of social insurance. In particular, it emphasizes the positive aspects of the analyzed contracts.

Key words: *insured person, procedure, age pension, disability pension, survivor pension, social insurance.*

СОДРЖИНА

ВОВЕД

Глава I

ПОИМ, РАЗВОЈ И ЗНАЧЕЊЕ НА ПЕНЗИСКИОТ СИСТЕМ

1. ПОИМ ЗА ПЕНЗИСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРУВАЊЕ	15
2. ПЕНЗИСКИОТ СИСТЕМ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	17
2.1 Периодот од Втората светска војна до донесување на Законот на пензиско и инвалидско осигурување на Република Македонија.....	17
2.2 Развој на македонскиот пензиски систем по осамостојувањето.....	20
3. ОСНОВНИ НАЧЕЛА НА МАКЕДОНСКИОТ ПЕНЗИСКИ СИСТЕМ	22
4. ВИДОВИ ПЕНЗИИ	23
4.1 Старосна пензија	24
4.1.1 Пресметка на пензиската основица	25
4.1.2 Пресметка на пензискиот стаж	27
4.2 Инвалидска пензија	28
4.3 Семејна пензија	29
5. МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ОД ОБЛАСТА НА ПЕНЗИСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРУВАЊЕ	32

5.1. Договори за социјално осигурување, кои Република Македонија ги има склучено по осамостојувањето	33
5.2. Држави со кои Република Македонија води преговори за склучување договори за социјално осигурување, а во меѓувреме се користат договорите кои ги има преземено од поранешна Југославија	34
5.3. Држави со кои Република Македонија сè уште нема склучено договори	35

Глава II

КОНВЕНЦИЈА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ ПОМЕЃУ СФРЈ И ИТАЛИЈА

6. СУБЈЕКТИ ВО КОНВЕНЦИЈАТА И АКТИ КОИ СЕ ОДНЕСУВААТ НА НЕА	36
7. ПОСТАПКА ПРИ ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВА ОД КОНВЕНЦИЈАТА	37
7.1 Постапка во остварувањето на право од конвенцијата за социјално осигурување помеѓу СФРЈ и Република Италија за македонските државјани	38
7.2 Постапка во остварувањето на право од конвенцијата за социјално осигурување помеѓу СФРЈ и Република Италија за италијанските државјани	40
8. СПЕЦИФИЧНИ УСЛОВИ ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА СТАРОСНАТА ПЕНЗИЈА УТВРДЕНИ СО КОНВЕНЦИЈАТА	41
9. АНАЛИЗА НА ПОДАТОЦИТЕ ЗА ВКУПНО ОСТВАРЕНИТЕ ПРАВА ОД КОНВЕНЦИЈАТА ПОМЕЃУ СФРЈ И Р. ИТАЛИЈА	42
9.1 Вкупен број на остварени права од Конвенцијата	42
9.2 Поделба според статус на право	44
9.2.1 Поделба според статус на право кај македонски државјани	44

9.2.2 Поделба според статус на право кај италијански државјани	45
9.3 Поделба според видот на оствареното право	46
9.3.1 Поделба според видот на оствареното право кај македонски државјани	46
9.3.2 Поделба според видот на оствареното право кај италијански државјани	48

Глава III

ДОГОВОР МЕЃУ МАКЕДОНСКАТА ВЛАДА И ВЛАДАТА НА СОЈУЗНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЈА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ

10. СУБЈЕКТИ ВО ДОГОВОРОТ И АКТИ КОИ СЕ ОДНЕСУВААТ НА НЕГО	49
11. ПОСТАПКА ПРИ ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВА ОД ДОГОВОРОТ	51
11.1 Постапка при остварување на право од договорот меѓу македонската влада и владата на Сојузна Република Германија за социјално осигурување за македонските државјани	52
11.2 Постапка при остварување на право од договорот меѓу македонската влада и владата на Сојузна Република Германија за социјално осигурување за германските државјани	54
12. СПЕЦИФИЧНОСТИ КОИ ПРОИЗЛЕГУВААТ ОД ДОГОВОРОТ	55
13. АНАЛИЗА НА ПОДАТОЦИТЕ ЗА ВКУПНО ОСТВАРЕНИТЕ ПРАВА ОД ДОГОВОРОТ МЕЃУ МАКЕДОНСКАТА ВЛАДА И ВЛАДАТА НА СОЈУЗНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЈА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ	58
13.1 Вкупен број на остварени права	58
13.2 Поделба според статусот на право	59
13.2.1 Поделба според статусот на право кај македонски државјани	59

13.2.2 Поделба според статусот на право кај германски државјани	60
13.3 Поделба според видот на оствареното право	61
13.3.1 Поделба според оствареното право кај македонски државјани	61
13.3.2 Поделба според оствареното право кај германски државјани	62

Глава IV

ДОГОВОР МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ

14. СУБЈЕКТИ ВО ДОГОВОРОТ И АКТИ КОИ СЕ ОДНЕСУВААТ НА НЕГО	64
15. ПОСТАПКА ПРИ ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВА ОД ДОГОВОРОТ	65
15.1 Постапка при остварување на право од договорот меѓу Република Македонија и Република Хрватска за социјално осигурување за македонските државјани	66
15.2 Постапка при остварување на право од договорот меѓу Република Македонија и Република Хрватска за социјално осигурување за хрватските државјани	68
16. СПЕЦИФИЧНОСТИ КОИ ПРОИЗЛЕГУВААТ ОД ДОГОВОРОТ	69
17. АНАЛИЗА НА ПОДАТОЦИТЕ ЗА ВКУПНО ОСТВАРЕНИТЕ ПРАВА ОД ДОГОВОРОТ МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ .	71
17.1 Вкупен број на остварени права	71
17.2 Поделба според статусот на право	72
17.2.1 Поделба според статусот на право кај македонски државјани	72
17.2.2 Поделба според статусот на право кај хрватски државјани	73

17.3 Поделба според видот на оствареното право	74
17.3.1 Поделба според оствареното право кај македонски државјани ..	74
17.3.2 Поделба според оствареното право кај хрватски државјани	75

Глава V

ДОГОВОР МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ВЛАДАТА НА АВСТРАЛИЈА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ

18. СУБЈЕКТИ ВО ДОГОВОРОТ И АКТИ КОИ СЕ ОДНЕСУВААТ НА НЕГО	76
19. ПОСТАПКА ПРИ ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВА ОД ДОГОВОРОТ	77
19.1 Постапка при остварување на право од договорот меѓу владата на Република Македонија и владата на Австралија за социјално осигурување за македонските државјани	78
19.2 Постапка при остварување на право од договорот меѓу владата на Република Македонија и владата на Австралија за социјално осигурување за австралиските државјани.....	79
20. СПЕЦИФИЧНОСТИ КОИ ПРОИЗЛЕГУВААТ ОД ДОГОВОРОТ	80
21. АНАЛИЗА НА ПОДАТОЦИТЕ ЗА ВКУПНО ОСТВАРЕНИТЕ ПРАВА ОД ДОГОВОРОТ МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ВЛАДАТА НА АВСТРАЛИЈА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ	82
21.1 Вкупен број на остварени права	82
21.2 Поделба според статусот на право	83
21.2.1 Поделба според статусот на право кај македонски државјани	83
21.2.2 Поделба според статусот на право кај австралиски државјани	84
21.3 Поделба според видот на оствареното право	85

21.3.1 Поделба според оствареното право кај македонски државјани	85
21.3.2 Поделба според оствареното право кај австралиски државјани	86
ЗАКЛУЧОК	87
ПРИЛОЗИ	91
БИБЛИОГРАФИЈА	141

В О В Е Д

INTRODUCTION

Конвенциите и договорите за социјално осигурување, кои Република Македонија ги има склучено со други држави, имаат за цел на граѓаните да им олеснат, да ги заштитат работниците и нивните семејства, при престој и работа во странство. Голем дел од нашите граѓани како дел од една поранешна држава, имаат остварено пензиски стаж во некоја од сега веќе соседните држави, што всушност е уредено со меѓународен договор за социјално осигурување. Сведоци сме за големата македонска дијаспора. За нивниот престој во странство, Република Македонија мора да се грижи. Лесниот пристап, овозможен од придобивките на модерното време, до достапни работни места во земји од Европската Унија, отвора потреба да размислуваме на што повеќе билатерални и мултилатерални средби на темата од социјалното осигурување, како би ги заштитиле нашите граѓани кои престојуваат или работат во странство.

Преку анализа на веќе склучените договори, поточно правата и обврските кои произлегуваат од нив, како и структурата и бројот на наши и странски граѓани кои ги ползуваат правата, ќе се обидеме да прикажеме кои се предностите, а кои се слабостите кои произлегуваат од одредени договори, како да се подобрат и како на крајот да најдат активна примена, со што нашите државјани би имале правна заштита а со тоа и сигурност при престој и работа во странство.

Претходно, ваков вид на истражување – анализа не е направен. Преку одредени законски решенија на државите договорачки кои се дел и од договорите, а не се дел од нашето позитивно право јасно може да се видат слабостите т.е. недостатоците на нашиот систем и да се примени веќе испробана пракса што е поповолна за нејзините граѓани и при тоа таа не трпи последици. Долгорочната цел на овој труд е да претставува еден вид аналитички документ со јасна квалитативна обработка на дел од постоечките договори за социјално осигурување, што би се искористило понатаму во процесот на склучување,

преговорање, изготвување, ратификација и примена на нови конвенции – договори. Практична примена овој труд би можел да најде во изготвување на амандмани за одредби од Законот за пензиско и инвалидско осигурување, Законот за работните односи, Законот за социјална заштита итн., амандмани кои би се однесувале на правата од пензиско, инвалидско и социјално осигурување.

Глава I

ПОИМ, РАЗВОЈ И ЗНАЧЕЊЕ НА ПЕНЗИСКИОТ СИСТЕМ

1. ПОИМ ЗА ПЕНЗИСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРУВАЊЕ

Пензискиот систем во Република Македонија е стереотип, на повеќето традиционални европски пензиски системи кои функционираат на принцип на генерациска солидарност. Системот во пензиското и инвалидското осигурување се спроведува преку Фондот за пензиско и инвалидско осигурување од 1991 година. Со примена од 1 јануари 1994 година, за прв пат со закон, самостојно и автономно се уредени односите во областа на пензиското и инвалидското осигурување.

Бидејќи пензиското и инвалидското осигурување е област која се однесува на целокупното население во една држава, неопходна е анализа на промената на структурата на населението на долг временски период. Следејќи ја анализата, во светот се забележува општ тренд на стареење на населението. Во следните 35 години населението над 60 години скоро ќе се удвои, од 9% на 16% од целокупното население во светот. Овој демографски фактор не ја заобиколува ни Македонија, односно стареењето на населението на нашите простори ќе значи и зголемен број на пензионери. Од друга страна неповолните економски услови, особено големата невработеност и намалување на стапката на фертилитет влијаат на намалувањето на бројот на осигурениците на долг рок. За систем со тековно финансирање, многу е значаен соодносот помеѓу осигурените лица и пензионерите.

Проекциите на аналитичарите покажуваат дека во блиска иднина постојниот пензиски систем на тековно финансирање (*pay as you go*) ќе стане многу скап и финансиски неодржлив на долг рок. Во отсуство на реформа тоа би довело до нарушување на макроекономската стабилност. Во изминатата декада системот на пензиско и инвалидско осигурување беше подложен на негативни

тенденции во стопанството како што се острата рецесија, војната, падот на вработеноста и порастот на невработеноста. Сето тоа лошо се одрази врз системот и беше причина за реформа на постојниот пензиски систем. Логички се наметнува прашањето зошто е потребна реформа на пензискиот систем, ако тој повеќе од 50 години добро функционира. Реформата на македонскиот пензиски систем е мотивирана од реални потреби. Со реформата на пензиското осигурување се очекува да се обезбеди долгорочна стабилност на пензискиот систем, сигурност во остварување на правата од пензиското и инвалидското осигурување.

Реформите во пензискиот систем започнаа во март 2000 година, со донесување на Законот за измени и дополнувања на Законот за пензиско и инавалидско осигурување¹, односно воспоставување на повеќеслоен пензиски систем составен од пензиско и инвалидско осигурување врз основа на генерациска солидарност и капитално финансирано пензиско осигурување. Со реформите се воспостави воведување на трослоен пензиски систем. Во новиот систем Фондот, покрај постојаните надлежности ќе има и нови дополнителни задачи, со што неговата улога ќе биде од исклучително значење за целокупното функционирање на пензискиот систем. Транзицијата кон новиот систем ќе се одвива многу постепено, во текот на следните 50 години. Во текот на транзицијата постојниот систем со еден столб и новиот реформиран систем со два столба ќе функционираат паралелно.

¹ Сл. весник на РМ – 24/00.

2. ПЕНЗИСКИОТ СИСТЕМ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

2.1. Периодот од Втората светска војна до донесување на Законот на пензиско и инвалидско осигурување на Република Македонија

Кога се зборува за пензискиот систем како во Р. Македонија така и во другите држави, мора да се има предвид специфичноста, од поглед на неконстантноста на материјата што е предмет на дејствување. Судбината на државата ја следи и пензискиот систем, па така во развојот на пензиското и инвалидското осигурување може да се разликуваат неколку периоди прилагодени на општествено – економските односи и реалните можности на државата.

Република Македонија по завршување на Втората светска војна во однос на права од социјално осигурување, ги применувала прописите од предвоена Југославија. Мора да се напомене дека овие прописи го уредуваа пензиското и инвалидско осигурување само на определени сектори, како што биле државните службеници, што довело до една нецелосна заштита на работничките и социјални права.

Во јануари во 1945 година, Националниот комитет за ослободување на Југославија донел одлука со која се воспоставил задолжителен државен надзор над сите установи за задолжително социјално осигурување и со тоа се предвидуваало сите постоечки компании да продолжат да работат со примена на дотогашните прописи².

Во мај истата година, Претседателството на АВНОЈ донело Закон за спроведување на социјалното осигурување на подрачјето на Демократска Федеративна Југославија. Во поглед на правата од пензиско и инвалидско осигурување како правни правила се применувале прописите од предвоена Југославија, ако не биле во спротивност со придобивките на народноослободителната војна.

² Станка Трајкова и Олгица Костова, *Закон за пензиското и инвалидското осигурување со коментар и прилози*, Економски советник, Скопје, 1996, 5.

Значаен период во развојот на пензиското и инвалидското осигурување претставува донесувањето на Законот за социјално осигурување на работниците, намесниците и службениците од јуни 1946 година со примена од 1 јануари 1947 година, кој на единствен начин го уредува пензиското осигурување на сите видови осигуреници, со тоа што пензиското осигурување се проширува и на одредени категории на лица вон работен однос, додека пензиското осигурување на државните службеници било уредено со Законот за социјално осигурување на работниците и службениците и нивните семејства од јануари 1950 година.

Со Уредбата на Владата на ФНРЈ со законска сила за одредување и преведување на пензиите и инвалиднините од 1952 година е воведен единствен систем на пензии и инвалиднини за сите осигуреници и корисници, без оглед кога и според кој закон е остварено правото на пензија.

Следниот период во развојот на пензиското и инвалидското осигурување настанува со донесувањето на Законот за пензиско осигурување од 1957 година со примена од 1 јануари 1958 година кога е донесен и Законот за инвалидско осигурување. Со овие закони се потврдуваат и разработуваат основните начела на пензиското осигурување според кои пензијата зависи од *поединецот и должината на времето поминато во работен однос*. Законот поблиску го разработува начелото на взаемност како основен принцип на социјално осигурување.

Со законот од 1962 година е одвоено здравственото осигурување и додатокот за деца од пензиското и инвалидско осигурување и *оттогаш тие постојат како одвоени осигурувања*.

Донесувањето на Уставот од 1963 година вградува нови темели во социјалното осигурување, се воведуваат начелата на *взаемност и солидарност* и почетоци на *самоуправување*.

Новиот, во тоа време, систем на пензиско и инвалидско осигурување, кој се применува од 1 јануари 1973 година, е воспоставен и уреден со Сојузниот закон за основните права од пензиско и инвалидско осигурување. Врз негова основа се донесени републичките и покраинските закони, а самоуправните интересни заедници донесоа свои статuti и други општи акти. Со овој закон, државата ги

уреди основните права од пензиско и инвалидско осигурување, а се изврши издвојување на *воените осигуреници* од општиот принцип на пензиско и инвалидско осигурување и уредувањето на ова осигурување со посебен сојузен закон.

Во 1972 година е донесен *првиот македонски Закон* за пензиско и инвалидско осигурување како изведен закон од Сојузниот закон, според кој пензиско и инвалидско осигурување се организира и спроведува според начелото на самоуправување на осигурениците и корисниците на пензија во рамките на заедниците на пензиското и инвалидското осигурување, а правата од пензиско и инвалидско осигурување произлегуваат и се одредуваат врз основа на работниот придонес на осигуреникот остварен со тековниот и минатиот труд³.

Републичките и покраинските заедници се здружуваа на ниво на федерација во Сојуз на заедници на пензиско и инвалидско осигурување како орган за врска кој одржуваше контакти со *сојузи на други држави*, вршеше статистички истражувања за цела Југославија и истовремено било и консултативно и советодавно тело.

Вториот македонски закон во рамките на поранешна Југославија, а во согласност со сојузниот закон почнува да се применува од 1 јули 1983 година. Со овој закон поблиску се уредуваа основните права од пензиско и инвалидско осигурување на работниците, се утврдуваа права од пензиско и инвалидско осигурување кои Сојузниот закон не ги одредил како основни права (право на предвремена старосна пензија, право на најнизок износ на пензија и др.).

Овие прописи се применуваа до осамостојувањето на Република Македонија се до донесувањето на Законот за пензиско и инвалидско осигурување кој се применува од 1 јануари 1994 година како Закон на Република Македонија како суверена, самостојна, демократска и социјална држава. Со овој закон за *прв пат самостојно и автономно* се уредуваат односите од пензиско и инвалидско осигурување.

³ Трајкова и Костова, *op. cit.*, 6.

2.2. Развој на македонскиот пензиски систем по осамостојувањето

Република Македонија во декември 1993 година донесе Закон за пензиско и инвалидско осигурување⁴ со кој за прв пат автономно се уредуваат правата и односите од пензиското и инвалидското осигурување. Системот на пензиско и инвалидско осигурување на Македонија се спроведува преку Фондот на пензиско и инвалидско осигурување на Македонија. Тој е систем со дефинирани, одредени пензии (пензии пресметани по формула), кои се исплаќаат по принципот на тековно финансирање. Со Законот за пензиско и инвалидско осигурување на единствен начин се уредени правата од пензиското и инвалидското осигурување за сите осигуреници. Управните, административните, финансиските, стручните и другите работи во спроведувањето на пензиското и инвалидското осигурување на територијата на Република Македонија ги спроведува Стручната служба на Фондот, со Централа и подрачни единици. Седиштето на Фондот е во Скопје. Органи на Фондот се Управниот одбор на Фондот и директорот на Фондот. Управниот одбор на Фондот го утврдува Буџетот на Фондот и ја усвојува годишната сметка на Фондот, управува и одлучува за користење на средствата на Фондот, го следи остварувањето на меѓународни договори, разгледува прашања, извештаи и други материјали во врска со состојбите и проблемите од пензиското и инвалидското осигурување, формира комисии и други работни тела, одлучува и за други работи утврдени со закон и со Статутот на Фондот. За својата работа Управниот одбор е одговорен пред Владата на Република Македонија. Директорот, како раководен орган на Фондот, раководи со Фондот и го претставува и застапува пред трети лица и за својата работа е одговорен пред Управниот одбор на Фондот и пред Владата на Република Македонија. Тој ги предлага основите на програмата и планот за работа и презема мерки за нивно спроведување, организира и обезбедува законско и ефикасно извршување на работите од делокругот на Фондот, а до Управниот одбор на Фондот поднесува извештај и анализа за прашања од пензиското и инвалидското осигурување и се грижи за извршување на

⁴ Сл. весник на РМ - 80/93

одлуките, насоките и заклучоците донесени од Управниот одбор на Фондот⁵.

Посебно значење за македонскиот пензиски систем е постепеното вградување и почитување на конвенциите и препораките на МОТ. Тој е препознатлив и преку почитување на Европската социјална повелба. Преку билатерални договори, склучени во делот на пензиското и инвалидското осигурување се почитуваат принципите на недискриминација, односно регулативата не содржи одредби со кои се прават разлики меѓу странските и сопствените жители, како и принципот на едно законодавство, што значи лицето вработено на територијата на една држава е предмет на законодавство на таа држава (важен принцип за работници кои работат во странство, кои барале остварување на правото од социјално осигурување во различни земји).

Со Законот за пензиско и инвалидско осигурување се уредени и правата кои се однесуваат на право на старосна пензија, право на инвалидска пензија, право на семејна пензија, право на соодветно вработување, право на распоредување на друго соодветно место, право на паричен надоместок за телесно оштетување, право на најнизок износ на пензија. Приходите на Фондот се состојат од придонеси од платите, придонес од доходот, приходи од Буџетот⁶ на Републиката за пензии остварени под поволни услови, минимални земјоделски и воени пензии, приходи од приватниот сектор, приходи од акцизи, од Заводот за вработување, дивиденди и други приходи. Во расходи на Фондот спаѓаат исплата на пензиите, надоместоци за телесно оштетување, средства за интернатско сместување и вработување на деца инвалиди, придонес за здравствено осигурување и други расходи.

⁵ *Статут на Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија*, Сл. весник на РМ - 174/13.

⁶ *Извештај за пензискиот систем во Република Македонија со актуарски проекции од 2015 година*, ФПИОМ, Скопје, 2016.

3. ОСНОВНИ НАЧЕЛА НА МАКЕДОНСКИОТ ПЕНЗИСКИ СИСТЕМ

Законот за пензиско и инвалидско осигурување на Република Македонија претрпуваше многу измени, меѓутоа *основните начела*, на кои се темели и денешното позитивно право во однос на пензиско и инвалидско осигурување се истите.

* *Задолжителност во пензиското и инвалидското осигурување.* Ова е основното начело на кое се темели пензиското и инвалидското осигурување, поточно значи дека сите граѓани на Република Македонија се додека се во работен однос, вршат самостојна или професионална дејност или се индивидуални земјоделци подлежи на задолжително пензиско и инвалидско осигурување.

* Втората карактеристика ни е *Можноста за доброволно осигурување*, преку три столбниот пензиски систем на Република Македонија. Доброволното пензиско и инвалидско осигурување е можност за лицата кои не се опфатени со задолжителното пензиско и инвалидско осигурување да можат по пат на доброволно осигурување врз основа на посебни вложувања во себе и за членови на своето семејство да обезбедат пензија.

* *Зависноста на правата, од должината и обемот на вложувањето на средствата*, како начело се однесува на пресметката на пензијата, така што, пензијата и нејзината висина е резултат од долготрајноста на осигурувањето но и од обемот на средствата вложени во пензиското и инвалидското осигурување.

* Начелото на *Социјална праведност* е засновано на принципите и начелата во Уставот на Република Македонија. Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност⁷.

* Со овој закон се напушта едно од основните начела на минатиот систем на пензиско и инвалидско осигурување, а тоа е начелото на *Самоуправување*, кое се засноваше на општествено економски односи на работници во здружениот труд

⁷ Член 35, *Устав на Република Македонија*, Сл. весник на РМ - 52/91.

во стекнувањето, распоредувањето и управувањето во основните организации и други самоуправни организации и заедници.

* Последното начело се однесува на *Почитувањето на Меѓународните договори и конвенциите и препораките* на МОТ (Меѓународна организација на трудот), која е основана 1919 година. Во согласност со нејзиниот устав, проучува и решава на меѓународен план пооделни прашање од областа на пензиското и инвалидско осигурување. Република Македонија како правен наследник на СФРЈ, како членка на МОТ, при уредување на односите во пензиското и инвалидското осигурување ги превзеде правата и обврските содржани во ратификуваните конвенции и препораки на МОТ и истите е приморана да ги почитува и содржи во Законот за пензиско и инвалидско осигурување.

Обврската за почитување на општо прифатените норми на меѓународното право произлегува од Уставот на Република Македонија. Според тоа: “Темелни вредности на Уставниот поредок на Република Македонија се:

- основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати со меѓународното право и утврдени со Уставот;
- слободно изразување на национална припадност...⁸” каде ова начело е вградено како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

4. ВИДОВИ ПЕНЗИИ

Според Законот за пензиско и инвалидско осигурување на Република Македонија осигурениците се стекнуваат и остваруваат одредени права во зависност од начинот, должината и обемот на вложувањето на средствата за пензиско и инвалидско осигурување под одредени услови. Според позитивно правната норматива во Република Македонија постојат три вида на пензии и тоа:

- Право на старосна пензија;
- Право на инвалидска пензија;
- Право на семејна пензија.

⁸ Чл. 8, УРМ.

Правата кои произлегуваат од овој закон не може да застарат освен парични примања утврдени со закон. Тие се неотуѓиви, лични, материјални права и не може да се пренесуваат на други лица. Средствата за исплаќање на пензиите Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на РМ, како носечки орган од таа област, ги обезбедува преку платениот придонес од страна на осигурениците и работодавачите како и средства од буџетот на РМ.

По исклучок, определени категории на лица може да остварат право на специфичен вид на пензија под посебно определени услови (на пр. уметници, научници, Претседател на држава итн.).

4.1 Старосна пензија

Старосната пензија е условена од времетраењето на остварениот пензиски стаж и староста на осигуреникот. Минималната старосна граница како услов за остварување на ова право изнесува 64 години живот за маж, односно 62 години живот за жена.

Минималниот пензиски стаж кој е потребен осигуреникот да се стекне со право на старосна пензија изнесува 15 години. Во зависност од видот на остварениот пензиски стаж возможно е и намалување на старосната граница или таканаречен бенефициран пензиски стаж. Во зависност од видот на бенефицијата различно е и намалувањето на старосната граница односно:

- Осигуреникот кој има бенефиција 12/13 во времетраење од 7 години, за 1 година му се намалува старосната граница
- Осигуреникот кој има бенефиција 12/14 во времетраење од 6 години, за 1 година му се намалува старосната граница
- Осигуреникот кој има бенефиција 12/15 во времетраење од 5 години, за 1 година му се намалува старосната граница
- Осигуреникот кој има бенефиција 12/16 во времетраење од 4 години, за 1 година му се намалува старосната граница

- Осигуреникот кој има бенефиција 12/17 во времетраење од 3 години, за 1 година му се намалува старосната граница
- Осигуреникот кој има бенефиција 12/18 во времетраење од 2 години, за 1 година му се намалува старосната граница

4.1.1 Пресметка на пензиска основица

Висината на пензиската основица зависи од два фактори и тоа: вкупниот пензиски стаж и пензиската основица.

Времетраењето на остварениот пензиски стаж директно влијае врз висината на старосната пензија. Поточно, старосната пензија со ЗПИОМ се утврдува од пензиската основица во проценти определени зависно должината на пензискиот стаж, која за секоја година изнесува 0,75% за маж односно 0,86% за жена од пензиската основица. За пензиски стаж кој е пократок од една година но не помалку од 6 месеци процентот изнесува 0,375% за маж односно 0,43% за жена, од пензиската основица.

Пензиската основица претставува месечниот просек на платите што осигуреникот ги остварил за време на осигурувањето после 01.01.1970 година. Покрај месечниот просек на плати во пензиската основица влегуваат и надоместоците на плати. Во случај на невработеност, доколку лицето е корисник на паричен надомест со право на пензиско и инвалидско осигурување, неговата поензиска основица ќе се пресметува од висината на примениот паричен надомест за кој се платени придонесите за пензиско и инвалидско осигурување. Доколку периодот на осигурување е пократок од една тековна година во пензиска основица влегуваат платите кои се примени само во случај кога периодот на осигурување е подолго од шест месеци во тековната година. Платата односно надоместокот на плата во годината во која осигуреникот остварува право на старосна пензија не се зема за утврдување на пензиска основица⁹.

⁹ Чл. 20 ст. 4, Закон за пензиско и инвалидско осигурување, Сл. весник на РМ – 53/13

Со самото тоа што македонскиот пензиски систем се темели врз начелото на генерациска солидарност истиот овозможува најнизок (минимален) износ на старосна пензија. Со законот се определуваат три групи на најнизок износ на старосна пензија во зависност од остварениот пензиски стаж и тоа за:

- корисници кои оствариле пензиски стаж над 35 години (маж) односно над 30 години (жена), во висина од 41%;
- корисниците кои пензијата ја оствариле со пензиски стаж над 25 години (маж), односно над 20 години (жена), во висина од 38% и
- корисниците кои пензијата ја оствариле со пензиски стаж до 25 години (маж), односно до 20 години (жена) во висина од 35%.

Право на минимална пензија остварува и осигуреникот кој користи дел од пензија според ратификуван меѓународен договор ако износот на пензијата определена според овој закон и странска пензија пресметана според важечки девизен курс е помал од износот на минималната пензија определена со ЗПИОМ. На пример, доколку износот на македонската пензија изнесува 3000,00 денари а износот на странската пензија е 50,00 евра изразени во денарска противвреднатост 3070,00 денари, тогаш се собираат обата износа и се пресметува разликата од законската пензија и минимално утврдениот износ на пензија при што се врши и доплата до група. Ако групата изнесува 8200,00 денари во конкретниот случај доплатата ќе биде во износ од 2130,00 денари и овој износ корисникот ќе го прима се до остварување на самостојна пензија од странски носител на осигурување.

4.1.2 Пресметка на пензиски стаж

Претходно споменавме дека еден од главните услови што директно влијае врз висината на пензијата е времетраењето на пензискиот стаж. Во пресметката на пензијата влегува вкупниот пензиски стаж остварен во текот на работниот век на осигуреникот¹⁰.

Пензискиот стаж кој е остварен до 31.12.1969 година се евидентира во системот на ФПИОМ единствено со показател за времетраењето поминато во осигурување.

Стажот кој осигуреникот го остварил во период од 01.01.1970 година до 31.12.2012 година се пресметува со посебни коефициенти на зголемување на пензиската основица, за секоја цела година (12 месеци) пензиската основица се зголемува за 1,8%, додека за секои 6 полни месеци работен стаж зголемувањето изнесува 0,9%.

Со коефициент на зголемување од 1,6% за цела година и 0,8% за секој шест полни месеци остварен стаж на осигурување добива осигуреникот кој има остварено пензиски стаж после 01.01.2013 година. На пример, поради оваа граница на пресек во пресметување на пензискиот стаж може да се случи одредено лице да изгуби и 11 месеци стаж. Поточно, доколку осигуреникот заклучно со 31.12.2012 година има вкупен стаж од 20 години, 5 месеци и 20 дена, а од 01.01.2013 до престанокот на работниот однос има уште 2 години, 5 месеци и 20 дена, во вкупен пензиски стаж ќе се засметаат само полните години и периодите на осигурување во тековната година не пократки од 6 месеци. Според ова, осигуреникот при пресметката на пензискиот стаж ќе има 22 години стаж, што всушност не е реално остварениот период на осигурување кој изнесува 22 години,

¹⁰ Во зависност од степенот на образование на осигуреникот, различно се пресметува неговиот работен век. Како почеток на работниот век за осигуреникот кој се стекнал со средно образование се смета навршување на 20 години. Кај осигурениците кои имаат виша стручна подготовка работниот век им започнува со полнење на 23 години живот и за осигурениците кои имаат висока стручна подготовка работниот век почнува со полнење на 26 години живот.

11 месеци и 10 дена. Претходно споменатото е од причина што од 01.01.2013 година при пресметката на пензиската основица променет е коефициентот на пресметување на истата.

4.2 Инвалидска пензија

Осигуреникот кај кој ќе настане целосно губење на работната способност како и осигуреникот со преостаната работна способност, под законско определени услови има право на инвалидска пензија. Правото на инвалидска пензија, како и висината, се условени од степенот на намалување на работната способност, времетраењето на пензискиот стаж, староста на осигуреникот и висината на остварените плати и платените придонеси за истите.

За разлика од старосната пензија, кај инвалидската пензија времетраењето на пензискиот стаж кој му е потребен на осигуреникот за да оствари право на пензија зависи од староста на осигуреникот. Поточно, можеме да ги поделиме во четири групи, старосните граници пропишани во ЗПИОМ:

- за осигуреници кои имаат над 45 години живот, потребни се најмалку 12 години пензиски стаж на денот на настанување на инвалидноста;
- осигуреникот кој на денот на настанатата инвалидност има навршено над 37 а помалку од 45 години живот, треба да има пензиски стаж кој му покрива најмалку 40% од работниот век;
- осигуреник кој има од 30 до 37 години на живот потребно е да има пензиски стаж кој покрива 30% од работниот век (на пример, доколку лицето има 33 години потребно е да има барем 1 година и 1 ден пензиски стаж);
- под одредени услови, осигуреникот кај кого инвалидноста настанала пред навршување на 30 години живот како последица на повреда надвор од работа или болест, се здобива со право на инвалидска пензија ако во

моментот на настанување на инвалидноста има својство на осигуреник под одредени услови¹¹.

Висината на инвалидската пензија се определува од пензиската основица што се утврдува на начин ист како и кај старосната пензија. Осигуреникот кој ги исполнил условите за стекнување право на инвалидска пензија исто како и кај старосната и семејната, доколку износот на пензијата е помал од минимално утврдениот износ, има право на исплата на најнизок износ на инвалидска пензија.

Осигуреникот кој се здобил со повреда на работа или професионална болест има право на инвалидска пензија без оглед на должината на пензискиот стаж доколку настане општа неспособност за работа или преостанатата работна способност не може со професионална рехабилитација да се оспособи за вршење на друга соодветна работа.

По исклучок со инвалидска пензија може да се стекне и осигуреник кај кого ќе настане намалување на работна способност со преостаната работна способност меѓутоа треба да има најмалку 50 години старост за маж и 45 години старост за жена. Ова право се овозможува на осигурениците бидејќи по навршување на таа возраст не се обезбедува право на преквалификација или доквалификација.

4.3 Семејна пензија

Семејната пензија, за разлика од старосната и инвалидската, претставува еден вид на наследна пензија. Ова право може да го остварат членовите на потесното семејство на починатиот осигуреник или корисник на пензија.

Право на семејна пензија во прв ред имаат:

¹¹ - инвалидноста настапила до навршување на 20 години живот ако имал најмалку шест месеци стаж на осигурување;
- инвалидноста настанала до навршување 25 години живот ако имал најмалку девет месеци стаж на осигурување; и
- инвалидноста настанала до навршување 30 години живот ако имал најмалку 12 месеци стаж на осигурување.

- брачниот другар;

Брачниот другар под определени услови предвидени во ЗПИОМ по смртта на другиот брачен другар има право на семејна пензија.

Во однос на староста, во моментот на смртта на осигуреникот, брачниот другар би имал право на семејна пензија доколку има наполнето 50 години живот.

Право на семејна пензија има лице кое во моментот на смртта на брачниот другар има полни 45 години или пак издржува дете кое се школува и до престанокот на школувањето ќе наполни 45 години живот, ќе се здобие со право на исплата на пензија со навршување на 50 години живот. По исклучок доколку вдовецот/вдовицата во меѓувреме станал/а неспособна за работа, од тој момент има право на семејна пензија.

Право на семејна пензија има и вдовецот/вдовицата што до смртта на брачниот другар бил/а неспособн за работа или настанала во рок од една година по смртта на брачниот другар.

По смртта на брачниот другар вдовецот/вдовицата има право на семејна пензија доколку останале едно или повеќе деца кои имаат право на пензија по тој брачен другар.

Во судската практика е познато дека право на семејна пензија може да оствари само вдовица која со покојниот осигуреник живее во брачна заедница до денот на смртта. Право на меѓусебно издржување на маж и жена кои живееле во вонбрачна заедница не е предвидено со ЗПИОМ како основ за признавање на семејна пензија¹².

- децата на осигуреникот;

Децата на починатиот осигуреник или корисник на пензија имаат право на семејна пензија до 18 години старост, а доколку се школуваат најдоцна до 26 години старост.

Право на семејна пензија има и дете ако пред смртта на осигуреникот односно корисникот на пензија било неспособно за работа или таквата

¹² Пресуда на Врховен суд на Македонија, У.682 од 05.05.1995 година

неспособност настанала во рок од една година по смртта на осигуреникот, без разлика на староста.

Доколку детето кое има право на семејна пензија го прекинало школувањето заради доброволно отслужување на воен рок има право на исплата на семејна пензија и за тој период.

Ако школувањето на детето е прекинато поради болест се продолжува правото најмногу за толку време колку што е изгубено од редовното школување поради болест.

Ако во текот на користење на ова право детето стане трајно неспособно за работа доживотно го задржува правото на семејна пензија.

Како неспособност за работа врз основа на која се остварува право на семејна пензија кај децата се смета неспособност за самостоен живот и работа, а кај другите постоење на загубена работна способност.

- родителите и посвоителот што ги издржувал осигуреникот.

Со право на семејна пензија може да се стекне родителот кога починатиот осигуреник односно корисник на пензија го издржувал до својата смрт под два услови. Првиот услов е до смртта на осигуреникот односно корисникот на пензија наследникот да наполнил 55 години живот. Отстапка од овој услов е ако родителот кого осигуреникот односно корисникот на пензија го издржувал до својата смрт е помлад од 55 години но е лице неспособно за работа.

Правото и висината на семејната пензија во зависност од тоа дали се изведуваат како право од починат корисник на пензија или осигуреник зависат од различни услови. Кога семејната пензија се остварува од починат осигуреник врз висината влијаат: остварениот пензиски стаж на починатиот осигуреник, пензиската основица и бројот на корисници на пензија.

Минималниот пензиски стаж потребен за стекнување право на семејна пензија изнесува најмалку 5 години стаж на осигурување или најмалку 10 години пензиски стаж.

Доколку станува збор за право кое се изведува од починат корисник на пензија во зависност од бројот на корисници се одредува процентот на пензиската основица:

- доколку пензијата ја наследува еден корисник има право на 70%;
- доколку пензијата ја наследуваат два корисника имаат право на 80%;
- доколку пензијата ја наследуваат три корисника имаат право на 90% и
- доколку пензијата ја наследуваат четири и повеќе корисници имаат право на цел износ на пензијата.

5. МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ОД ОБЛАСТА НА ПЕНЗИСКОТО И ИНВАЛИДСКОТО ОСИГУРУВАЊЕ

Како резултат на глобализацијата, се поголемите отворени пазари на труд, како и желбата на македонските државјани да работат во странство, така и оние повозрасни граѓани на Република Македонија кои својот работен стаж го оствариле во некоја од републиките на поранешната држава, голема е потребата Република Македонија да има случено договори – конвенции, со повеќе држави. Целта на овие договори е да се заштитат нашите државјани и нивното семејство при работа или престој во странство, од аспект на пензиско инвалидска и социјална сигурност. Република Македонија има склучено повеќе договори, а битно е да се напомене дека по осамостојувањето добар дел од претходно склучените договори меѓу Југославија и други држави, се преземаа и како такви до ден денес имаат активна примена. За дел од преземените конвенции денес Република Македонија има потпишано и ратификувано договори, а има и такви за кои сè уште се водат преговори. За да добиеме појасна слика би можеле да ги класифицираме, во неколку групи.

5.1. Договори за социјално осигурување, кои Република Македонија ги има склучено по осамостојувањето

Во првата група се *договорите за социјално осигурување, кои Република Македонија ги има склучено по осамостојувањето и истите се применуваат.* Оваа група е најважната затоа што, во државите со кои како самостојна и независна држава, Република Македонија има склучено договори, нашите државјани и нивните семејства остваруваат права од пензиско, инвалидско и социјално осигурување без малку како и државјаните на државата потписничка. Правата кои ги ползуваат, користат нашите државјани во странство, под услов на реципроцитет Република Македонија е должна да им ги обезбеди на странските државјани со кои има потпишано договор – конвенција. Држави со кои имаме потпишано такви договори се:

- Договор со Република Хрватска, влезен во сила на 1.11.1997 година;
- Конвенција со Австрија, влезена во сила на 1.04.1998 година;
- Договор со Турција, влезен во сила на 1.07.2000 година;
- Договор со Република Словенија, влезен во сила на 1.04.2001 година;
- Конвенција со Швајцарската Конфедерација, влезена во сила на 1.1.2002 година;
- Договор со СР Југославија, влезен во сила на 1.04.2002 година;
- Договор со Република Бугарија, влезен во сила на 1.08.2003 година;
- Договор со СР Германија, влезен во сила на 1.01.2005 година;
- Договор со Босна и Херцеговина, влезен во сила на 1.04.2006 година;
- Договор со Република Чешка, влезен во сила на 1.01.2007 година;
- Договор со Кралството Холандија, влезен во сила на 1.04.2007 година;
- Договор со Република Полска, влезен во сила на 1.07.2007 година;
- Договор со Република Романија, влезен во сила на 1.03.2008 година;
- Договор со Големото Војводство Луксембург, влезен во сила на 1.04.2009 година;
- Договор со Кралството Белгија, влезен во сила на 1.06.2009 година;

- Договор со Австралија, влезен во сила на 1.04.2011 година;
- Договор со Република Црна Гора, влезен во сила на 1.08.2011 година;
- Договор со Канада, влезен во сила на 1.11.2011 година;

5.2 Држави со кои Република Македонија води преговори за склучување договори за социјално осигурување, а во меѓувреме се користат договорите кои ги има преземено од поранешна Југославија

Во втората група се државите со кои Република Македонија води преговори за склучување договори за социјално осигурување, а во меѓувреме се користат договорите кои ги има преземено од поранешна Југославија. Договорите од оваа група се важни затоа што пополнуваат една празнина во македонското позитивно право. Со поголем дел од државите за кои сè уште се применуваат договорите – конвенциите од поранешна СФРЈ, веќе се во тек преговори за потпишување на нови договори. Носечките права од областа на пензиското и инвалидско осигурување и во новите договори се исти, меѓутоа поради нормалниот развој и промената на условите за работа, исплата, здравствена заштита итн., во одреден дел се адаптираат на новите услови. Договори – Конвенции кои како правен наследник на поранешната СФРЈ, Република Македонија ги презема и сè уште ги применува се со:

- Поранешна Чехословачка
- Англија и Северна Ирска
- Франција
- Италија
- Норвешка
- Шведска

5.3 Држави со кои Република Македонија сè уште нема склучено договори

Во последната група се *држави со кои Република Македонија сè уште нема случено договори, но има интерес за истото или веќе се започнати преговори.* Тука спаѓаат државите со кои поранешната СФРЈ немала договори, или пак имала не целосни, а нашата земја има оправдан итерес да слкучи такви договори. Со дел од државите преговорите се во тек, а има и такви кои се во завршна фаза, само се чека нивно потпишување и ратификување. Можно е во иднина нашата држава со дел од доле наброените и да не склучи челосни договори за пензиско и социјално осигурување, туку само за одредена област од обостран интерес на државите договорачки.

- Албанија
- Египет
- Либија
- САД
- Норвешка
- Русија
- Обединето Кралство на Англија и Северна Ирска

Глава II

КОНВЕНЦИЈА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ ПОМЕЃУ СФРЈ И ИТАЛИЈА

6. СУБЈЕКТИ ВО КОНВЕНЦИЈАТА И АКТИ КОИ СЕ ОДНЕСУВААТ НА НЕА

Конвенцијата за социјално осигурување, помеѓу тогашната СФРЈ и Република Италија, хронолошки гледано е најстар акт, кој сè уште е дел од македонското позитивно право. Имено Конвенцијата за социјално осигурување е склучена на 14 ноември 1957 год., а е стапена во сила на 1 јануари 1961 год. па по распадот на поранешната федерација, стана дел од законодавствата на ново формираните републики. Конвенцијата уште пред да биде стапена во сила е допрецизирана, во оние делови каде одредбите се повеќе рамковно дадени, со други договори или спогодби. Административната спогодба за примена на Конвенцијата која е потпишана на 10 октомври 1958 год. а стапува на сила заедно со Конвенцијата на 1 јануари 1961 год. Други поважни акти од областа на пензиското и социјалното осигурување се:

- Договорот помеѓу Федеративна Народна Република Југославија и Република Италија однос на дефинитивно регулирање на сите взаемни обврски од економски и финансиски карактер кои произлегуваат од договорот за мир и сукцесивните договори.

- Договор помеѓу Социјалистичка Федеративна Република Југославија и Република Италија склучен во Осим – 10 ноември 1975 год.

- Административната спогодба помеѓу владите на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и Република Италија за примена на прилогот IX од договорот помеѓу Социјалистичка Федеративна Република Југославија и Република Италија потпишан во Осим на 10 ноември 1975 год.

Последниве се важни да се споменат бидејќи токму преку нив се проширува видот и обемот на бенифициите, се прошируваат правата во однос на заштита при

работа, семејни, здравствени, економски и работнички права. Како што споменавме и Република Македонија како дел од таа бивша држава ја наследи дел од правната регулатива, меѓу што и Меѓународната конвенција со сите пропратни договори, анекси и аранжмани во однос на права од областа на пензиското, работното, здравственото и социјалното осигурување склучени помеѓу СФРЈ и Република Италија. Денес веќе се отпочнати преговори за склучување на нов договор помеѓу Република Македонија и Република Италија, кој во однос на носечките права и обврски би бил, без малку идентичен.

7. ПОСТАПКА ПРИ ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВА ОД КОНВЕНЦИЈАТА

При остварување на права од конвенцијата, државјаните на двете држави договарачки имаат еднаков третман, поточно и во самата конвенција е предвидено начелото на реципроцитет односно изедначување на домашните и странските државјани. Како што е предвидено во конвенцијата: Југословенските државјани во Италија и италијанските државјани во Југославија се подложни на законодавствата кои се применуваат во Италија односно во Југославија и ги користат под исти услови како и државјаните на секоја од обете држави¹³.

Комуникацијата помеѓу надлежните органи за социјално осигурување е на утврдени обрасци предвидени во актите кои ја доуредуваат конвенцијата. Бидејќи станува збор за многу стар договор склучен помеѓу поранешна држава од каде Република Македонија претставува правен наследник, образецот е прилагоден, додека останатата документација при процедурата за остварување на права од Конвенцијата се преведува на италијански јазик. Последново од причина што во тек се преговори за склучување на договор за социјално осигурување помеѓу Република Македонија и Република Италија со што би се предвиделе нови двојазични обрасци како што е пракса со други земји со кои Република Македонија има склучено договор.

¹³ Член 3, Конвенција за социјално осигурување помеѓу СФРЈ и Италија, 1957 година

7.1. Постапка во остварувањето на право од конвенцијата за социјално осигурување помеѓу СФРЈ и Република Италија за македонските државјани

Постапката за остварување на право од Конвенцијата за социјално осигурување, помеѓу СФРЈ и Република Италија од страна на македонски државјанин, со место на живеење во Р. Македонија започнува со поднесување на барање во просториите на ФПИОМ. При поднесување на барањето за остварување на право на пензија, барање за потврда на стаж или друго, во прилог на истото, осигуреникот доставува работничка книшка, воена книшка и дополнителна документација во врска со барањето. Фондот по приемот на барањето го комплетира предметот. При комплетирање на предметот, одделението за спроведување на права од конвенции за социјално осигурување по меѓународни договори¹⁴, има задача да ги евидентира т.е. регулира податоците за остварениот период поминат во социјално и пензиско осигурување. По комплетирање на стажот истовремено се започнуваат две засебни постапки, но условени една од друга. Првата е за остварување право во Република Македонија, а другата е за одредено право кое произлегува од Конвенцијата за социјално осигурување, помеѓу СФРЈ и Република Италија.

Започнувањето на постапката со Р. Италија, од страна на македонскиот носител на социјално осигурување, по поднесено барање од страна на државјанин на Р. Македонија, започнува со испраќање на истото до надлежниот прган во Република Италија. Овој образец - писмо всушност претставува барање за остварување право¹⁵. Во него се содржани личните податоци на барателот, податоците за стажот на осигурување поминат во Р. Македонија и ФПИОМ преку овој образец му соопштува на италијанскиот носител на социјално осигурување за донесената одлука т.е. решение, за тоа кој член од Конвенцијата за социјално осигурување, помеѓу СФРЈ и Република Италија е применет. Во споменатото

¹⁴ Систематизација за функционалната поставеност на вработените во Фондот за ПИО на РМ од 2016 година, ФПИОМ, Скопје, 2016

¹⁵ Види прилог број 2

барање кое се преведува на италијански јазик задолжително се нагласува видот на оствареното право, односно ако се работи за остварување на право за пензија, дали се работи за самостојна или сразмерна. Документацијата што се праќа во Р. Италија треба да е оригинал или заверена копија од домашната институција.

Комплетираниот предмет заедно со решението кое е донесено во Р. Македонија, дополнителната документација која ја приложила странката и образецот со конкретно барање за остварување на одредено право од Конвенцијата се испраќаат до италијанскиот носител на социјално осигурување. Италијанскиот орган по приемот на барањето од Р. Македонија, доколку истото е потполно, македонскиот дел од пензискиот стаж е целосно регулиран и прикажан во барањето и предметот нема други формални недостатоци, во зависност од видот на барањето, на пример, дали станува збор за барање одреден вид на пензија или барање за признавање на стаж и тн., носи решение за признавање или не признавање на одредено право. Откако ќе заврши постапката пред италијанскиот орган предметот заедно со донесениот акт за признавање или не признавање на одредено право, го праќаат до македонскиот носител на пензиско и социјално осигурување, заедно со европскиот образец E205, во кој се содржани податоците за остварениот стаж во Р. Италија. Доколку се работи за поднесено барање за признавање на пензиски стаж остварен во Р. Италија, истиот се потврдува само на пропишан европски образец E205¹⁶, кој е стандардизиран Европски образец за потврдување пензиски стаж и се применува со сите држави членки на Европската Унија. Доколку се работи за барање за пензија, тогаш италијанскиот орган за социјално осигурување донесува решение, со кое признава или не одредено барање, и истото го доставува и до барателот, на негова домашна адреса.

Откако предметот ќе се врати во ФПИОМ, за одговорот на барањето, оствареното право во Р. Италија или пак добиениот образец E205, претходно

¹⁶ Види прилог 8

споменатиот е должен да го достави актот до подносителот на барањето пред македонскиот орган.

7.2. Постапка во остварувањето на право од конвенцијата за социјално осигурување помеѓу СФРЈ и Република Италија за италијанските државјани

Целта на конвенцијата за социјално осигурување помеѓу СФРЈ и Република Италија како што напоменавме била да се изедначат државјаните на двете држави потписнички во однос на остварување на права од социјално, здравствено, пензиско и инвалидско осигурување. Поради ова и постапката во остварувањето на права е идентична.

Италијанскиот државјанин кој има остварено пензиски стаж во Р. Македонија поднесува барање до италијанскиот носител на социјално осигурување. Постапката за остварување право на пензија кон Р. Македонија започнува со пропратно писмо кое го содржи и конкретното барање за видот на правото, датата на поднесување, личните податоци и пропишан европски образец E210 / I. Заедно со барањето се доставува и италијанско решение за признавање на одредено право на пензија. Доколку се работи за барање за потврда на стаж од Р. Македонија, покрај наведената документација барателот треба да достави работничка книшка и оригинални докази со кои располага за остварениот работен стаж во Р. Македонија, да ги наведе периодите на осигурување кои бара да се потврдат. По комплетирањето на предметот од страна на италијанскиот носител на социјално осигурување истиот се препраќа до ФПИОМ. Бидејќи не постои унифицирана документација, пропратното писмо, заедно со барањето за остварување право се на италијански јазик. Македонскиот орган за пензиско осигурување доколку се работи за барање за остварување право на пензија донесува решение за признавање или не признавање на право и истото го праќа до барателот на негова домашна адреса и органот за социјално осигурување во Р. Италија. За барањето за признавање на пензиски стаж остварен во Р. Македонија

од страна на италијански државјанин, поради остварување на некое право се изготвува пропишан образец E205 и се праќа само до италијанскиот орган за социјално осигурување.

8. СПЕЦИФИЧНИ УСЛОВИ ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА СТАРОСНА ПЕНЗИЈА УТВРДЕНИ СО КОНВЕНЦИЈАТА

Спецификите во условите за остварување на старосната пензија во однос на македонското законодавство се разликуваат во времетраењето на минималниот пензиски стаж и старосната граница, кои се всушност основни услови за остварување на овој вид право.

За разлика од македонското законодавство од областа на социјалното осигурување каде осигуреникот стекнува право на старосна пензија кога ќе наполни 64 години живот (маж), односно 62 години живот (жена) и најмалку 15 години пензиски стаж¹⁷, во Република Италија минималниот пензиски стаж потребен за остварување право на старосна пензија согласно нивните прописи и меѓународниот договор изнесува 20 години. Старосната граница исто така е повисока и за пензионирање без разлика на полот потребни се 67 години живот. Од оваа причина произлегува и основната специфика во однос на времето на почетокот на остварување на правото на старосна пензија како од страна на македонските така и од страна на италијанските државјани.

Македонските државјани кои според македонските прописи ќе остварат право на старосна пензија со исполнувањето на предвидените услови а имаат остварено пензиски стаж и во република Италија во засметувањето на пензиската основица се засметува и странскиот стаж. Врз основа на целокупинот пензиски стаж примателот има право на пензија до 67 годишна возраст. Доколку во тој момент ги исполнува законски определените услови од страна на италијанскиот Фонд, има право на засебна италијанска и засебна македонска пензија. Во случај кога според прописите на една од страните договарачки, осигуреникот нема право

¹⁷ член 18 од ЗПИОМ, Св на РМ, бр. 53 од 11.04.2013

на засебна старосна пензија тогаш секоја од страните договарачки има обврска на одредени давања само за пензискиот стаж остварен во неа.

Бидејќи оваа Конвенција се темели на условот на реципроцитет, истите права како македонските државјани ги имаат и државјаните на Република Италија. Поточно, доколку италијански државјанин има остварено пензиски стаж во Република Македонија во траење од најмалку една година, има старост над 64 години (маж) и 62 години (жена) и заедно со пензискиот стаж остварен во Република Италија има вкупно над 15 години тогаш осигуреникот има право на сразмерна старосна пензија до исполнувањето на право во матичната земја. Доколку износот на законската пензија е под минималниот, до остварување на самостојна старосна пензија од страна на Република Италија осигуреникот има право на исплата на загарантиран минимален износ според македонските прописи.

9. АНАЛИЗА НА ПОДАТОЦИТЕ ЗА ВКУПНО ОСТВАРЕНИТЕ ПРАВА ОД КОНВЕНЦИЈАТА ПОМЕЃУ СФРЈ И Р. ИТАЛИЈА

Во однос на остварени права од Конвенцијата за социјално осигурување, помеѓу тогашната СФРЈ и Република Италија, по пат на сукцесија на меѓународните договори и врз основа на Уставниот закон за примена на Уставот од 1991 година, се бележи значително низок степен на остварени права.

9.1 Вкупен број на остварени права од Конвенцијата

Како што е прикажано во табела 1 и слика 1, до денес ова право го искористиле 109 лица од кои 92% или 102 лица се македонски државјани кои оствариле работен стаж во Р. Италија или во италијанска компанија како работодавач чие седиште т.е. главно претставништво е во Италија, а експозитури или претставништва имале во Р. Македонија. Останатиот процент т.е. 6% од корисниците на ова право или само 7 лица, се италијански државјани кои оствариле работен однос во Р. Македонија или македонска компанија.

Табела 1. Вкупен број на остварени права по меѓународен договор помеѓу Р.Македонија и Р.Италија
Table 1. Total number of beneficiaries of international contract between Republic of Macedonia and Republic of Italy

Договор со:	Вкупно корисници	Македонски државјани	Италијански државјани
Италија	109	102	7

Слика 1. Вкупен број на остварени права по меѓународен договор помеѓу Р.Македонија и Р.Италија изразен во проценти

Figure 1. Total number of beneficiaries of the international contract between Republic of Macedonia and Republic of Italy presented in percentage

Од прикажаното може да заклучиме дека македонските државјани имаат максимално доминантна процентуална застапеност во категоријата на корисници на право на пензија по основ на меѓународен договор. Од четирите земји потписнички на меѓународен договор со Р. Македонија кои се тема на ова истражување, странските корисници на ова право се најниско застапени. Високиот процент на македонски државјани кои оствариле права од конвенцијата, во споредба со италијанските државјани се должи на фактот што СФРЈ покрај Конвенцијата за социјално осигурување, во тој период имала и договори за меѓународна соработка во однос на трговската размена, градежништвото и тн., па голем број југословенски, а со тоа и македонски државјани работеле во Р. Италија.

9.2 Поделба според статус на право

Според статусот на право корисниците, без разлика на државјанството, еднаш стекнатото право во зависност од тоа дали во моментот се ползува, е во мирување или целосно престанало, можеме да ги поделиме во три групи:

- Активни корисници, лица кои во моментот имаат активна исплата на давања;

- Пасивни корисници, лица кои оствариле право, но во моментот, од некоја причина. нивното право е во мирување, со можност повторно да стане активно на пример, семејна пензија која е условена со доставување школска потврда за дете корисник на истата станува пасивна доколку навремено не е приложена;

- Починати корисници, лица кои имале остварено право кое им престанало со моментот на смртта и од нив може да се изведе одредено пасивно право на член од семејство, на пример, доколку починатиот корисник на пензија има наследник кој ги исполнува законските услови тогаш од неговата пензија ќе се изведе право на семејна пензија.

9.2.1 Поделба според статус на право кај македонски државјани

Вкупниот број на македонски државјани корисници на право од меѓународениот договор според горенаведената поделба (активни, пасивни, починати корисници) е прикажан преку податоците во табела 2 и слика 2.

Табела 2. Статус на право кај македонски државјани
Table 2. Status of law in Macedonian citizens

Договор со:	Македонски државјани			
	Вкупно корисници	Активни корисници	Починати корисници	Пасивни корисници
Италија	102	86	6	10

Слика 2. Статус на право кај македонски државјани изразен во проценти
Figure 2. Status of law in Macedonian citizens presented in percentages

Може да се увиди дека пропорцијата на распределеност на корисници на пензија е очекувана и воедно полезна за македонските државјани. Имено, може да забележиме дека 84% од лицата кои оствариле право на пензија по основ на меѓународниот договор со Р. Италија или преточено во конкретни бројки 86 лица се со активен статус на пензијата, 6 лица или 6% од вкупниот број се починати лица, додека останатите 10 лица т.е. 10% од вкупниот број се лица кои имаат пасивен статус на нивните пензиски примања.

9.2.2 Поделба според статус на право кај италијански државјани

Понатамошната анализа е насочена кон корисниците кои имаат италијанско државјанство а оствариле работен стаж во Р.Македонија или во македонска компанија. Генералната слика укажува на ниска застапеност на вакви случаи, како што е прикажано во претходната анализа во табела 2, односно може да се увиди дека лица кои го оствариле ова право се само седуммина. Во табела 3 и слика 3 истите се категоризираат според нивниот статус.

Табела 3. Статус на право кај италијански државјани
Table 3. Status of law in Italian citizens

Договор со:	Италијански државјани			
	Вкупно корисници	Активни корисници	Починати корисници	Пасивни корисници
Италија	7	3	3	1

Слика 3. Статус на право кај италијански државјани изразен во проценти
Figure 3. Status of law in italian citizens presented in percentages

Од прикажаниот прилог може да увидиме дека 3 лица или 43% се активни корисници на пензија здобиена по основ на меѓународниот договор со Р. Македонија, 43% или 3 лица со статус на починати корисници и останатите 14% претставени преку едно лице е со статус на пасивен корисник.

9.3 Поделба според видот на оствареното право

Според Законот за пензиско и инвалидско осигурување на Република Македонија во согласност со Договорот т.е. Конвенцијата на државјаните од двете договарачки страни имаат право на три вида пензија: старосна, инвалидска и семејна пензија.

9.3.1. Поделба според видот на оствареното право кај македонски државјани

Понатамошната анализа е во контекст на видот на пензија кои македонските државјани го користат по основ на Конвенцијата за социјално осигурување помеѓу СФРЈ и Република Италија. Во табела 4 и слика 4 истите се прикажани.

Табела 4. Видови на пензии кај македонски државјани
Table 4. Types of pension in Macedonian citizens

Договор со:	Македонски државјани			
	Вкупно корисници	Семејни корисници	Инвалидски корисници	Старосни корисници
Италија	102	40	11	51

Слика 4. Видови на пензии кај македонски државјани изразен во проценти

Figure 4. Types of pension in Macedonian citizens presented in percentages

Може да се забележи дека најголемиот процент на корисници или 51 лице т.е. 50% се со статус на корисници на старосна пензија, 11 лица или 11% од вкупниот број на македонските корисници на овој договор се со статус на корисници на инвалидска пензија и 40 лица или 39% од македонските државјани се корисници на семејна пензија. При ваквата пропорција доминанто отстапува процентот на старосна пензија која од истражуваните четири договори во овој случај е најниска. Тоа се должи на времетраењето на важење на овој договор. Пример, можноста за остварување на право на старосна пензија постои уште од 1961 година, па доколку претпоставиме дека одредено лице во тој период ги исполнило условите за истата, денес во најдобар случај би постоела можност за семејна пензија.

9.3.2 Поделба според видот на оствареното право кај италијански државјани

Последната категориска анализа на корисниците на меѓународниот договор помеѓу Р. Македонија и Р. Италија се базира на видот на пензија. Според тоа може да се увиди дека специфично е неосвистувањето на право на инвалидска пензија што единствено е случај и со меѓународниот договор на Р. Македонија и Австралија.

Табела 5. Видови на пензии кај италијански државјани
Table 5. Types of pension in italian citizens

Договор со:	Италијански државјани			
	Вкупно корисници	Семејни корисници	Инвалидски корисници	Старосни корисници
Италија	7	3	0	4

Слика 5. Видови на пензии кај италијански државјани изразен во проценти
Figure 5. Types of pension in italian citizens presented in percentages

Генерално гледано, државјаните на Р. Италија со остварено право се распоредени така што во категоријата на корисници на старосна пензија се 57% или 4 лица, не се забележани лица корисници на инвалидска пензија и 3 лица или 43% се лица корисници на семејна пензија.

Глава III

ДОГОВОР МЕЃУ МАКЕДОНСКАТА ВЛАДА И ВЛАДАТА НА СОЈУЗНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЈА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ

10. СУБЈЕКТИ ВО ДОГОВОРОТ И АКТИ КОИ СЕ ОДНЕСУВААТ НА НЕА

Законот за ратификација на договорот меѓу македонската влада и владата на Сојузна Република Германија за социјално осигурување е склучен во Скопје на 08.07.2003 година. Овој закон влезе во примена од 01.01.2005 година и во него се содржани основните начела на еднакво постапување према државјани на двете страни – договорачки.

Со овој договор престана да важи дотогаш применуваниот Југословенско – германски договор за социјално осигурување од март 1956 година. Спецификата во примената на овој договор се однесува на целокупниот пензиски стаж навршен до 31.12.1955 година, односно, паѓа на товар на државата договорачка во која осигуреникот се наоѓал како нејзин државјанин или имал право на престој, без разлика каде е остварен.

Одредбите од југословенско – германскиот договор и правата остварени во важење на овој договор, кои се однесуваат на македонските државјани, германските државјани или државјани на трета држава а не се од подрачјето на поранешна Југославија и денес имаат активна примена.

Субјекти или потписнички на договорот за социјално осигурување се македонската влада и владата на Сојузна Република Германија. Надлежни органи за врска и носители на осигурувањето кои ги претставуваат двете страни договорачки се:

- во Република Македонија: Фондот на Пензиското и инвалидското осигурување на Македонија и
- во СР Германија во зависност од видот на осигурување како надлежни институции се јавуваат: Завод за пензиско осигурување на железничарите,

Окружна управа Rosenheim, Осигурување на морепловци Hamburg, осигурување на рудари Bohum, осигурување на службеници Berlin и како орган за врска и носител на пензиското осигурување на работниците ако последниот придонес за работниците е уплатен таму и ако навршен македонски стаж или ако корисникот македонски државјанин престојува во трета држава Deutsche Rentenversicherung Niederbayern – Oberpfalz.

Актите или прописите кои се однесуваат на договорот од македонска страна се правни прописи кои се однесуваат на:

- здравственото осигурување, вклучувајќи го и осигурувањето за повреда на работа или професионална болест;
- пензиското и инвалидското осигурување вклучувајќи го и осигурувањето за повреда на работа или професионална болест.

Германските правни прописи кои ги доуредуваат прашањата опфатени во договорот меѓу страните договорачки се:

- здравствено осигурување, како и заштита на вработената мајка доколку нивниот предмет е пружањето парични и материјални давања од страна на носителите на здравственото осигурување;
- осигурување во случај на повреда на работа;
- пензиско осигурување;
- дополнително рударско осигурување;
- старосно осигурување за земјоделци.

Одредбите од договорот и прописите се применуваат на сите лица, независно од државјанството и местото на престој, за кои важат или важеле правните прописи на една од државите договорнички како и за други лица чии права се изедначуваат од претходно наведените лица¹⁸.

¹⁸ Член 2 Закон за ратификација на договорот меѓу македонската и владата на Сојузна Република Германија за социјално осигурување, Сл. весник на РМ – 70/03

11. ПОСТАПКА ПРИ ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВА ОД ДОГОВОРОТ

При спроведувањето на овој Договор и на правните прописи кои се однесуваат на областа регулирана во него, носителите, здруженијата на носителите, органите и судовите на договорените страни можат непосредно да општат меѓусебно и со заинтересираните лица и нивните застапници на своите службени јазици. Ова е од причина што постои целосна изедначеност на државјаните од обете држави. Пресуди, решенија или други списи можат непосредно со препорачано писмо со повратница да му се достават на лице кое престојува на територијата на другата договорна страна.

Носителите, здруженијата на носителите, органите и судовите на договорните страни не смеат да одбијат поднесоци и исправи заради тоа што тие се напишани на службениот јазик на другата договорна страна.

Процедурата при постапката за остварување на право од договорот е строго утврдена преку определени пропишани двојазични обрасци:

- РМ/Д 201а, образец во постапка на потврдување на стаж¹⁹;
- РМ/Д 201, барање за пензија²⁰;
- РМ/Д 202, вид известување, податоци кон 201²¹;
- РМ/Д 203, барање за семејна пензија²²;
- РМ/Д 204, образец за стаж од други држави²³ (доколку постои);
- РМ/Д 205, образец за потврда на македонскиот стаж²⁴;
- РМ/Д 206, известување за крај на постапка²⁵; и
- РМ/Д 207, медицинска документација (доколку е потребна).

¹⁹ Види прилог број 3

²⁰ Види прилог број 4

²¹ Види прилог број 5

²² Види прилог број 6

²³ Види прилог број 7

²⁴ Види прилог број 8

²⁵ Види прилог број 9

11.1 Постапка во остварувањето на право од договорот за социјално осигурување помеѓу Владата на Република Македонија и Владата на Сојузна Република Германија за македонските државјани

Давањата за остварување право на пензија според овој доовор се остваруваат само по поднесено барање.

Ако е навршен потребниот македонски и германски стаж, треба да се поднесе едно барање кое истовремено важи и како рабање за остварување право на пензија и според прописите на другата држава договорничка.

Ако осигуреникот живее во Република Македонија, барањето се поднесува на образец до надлежната подрачна единица на Фондот на пензиското осигурување на Македонија според последното место на осигурување, односно на живеење на осигуреникот.

Со барањето се приложуваат сите потребни документи за остварување право на пензија според македонските прописи, како и докази за германскиот пензиски стаж (verziherungskarte). Доколку подносителот ги нема овие докази, треба да даде писмена изјава во која ќе наведе податоци за работодавците и периодот на работење во Германија.

Комплетираното барање (со податоци од матичната евиденција) се доставува на надлежност во Стручната служба на Централата – Одделение за спроведување на меѓународни договори.

Ако осигуреникот живее во Германија, барањето за пензија го поднесува при градската или окружната управа која е надлежна според местото на престојот на осигуреникот или кај општинската управа, на обрасци подготвени на германски јазик.

Меѓудржавната постапка до македонскиот носител на пензиското и инвалидското осигурување ја покренува надлежниот германски носител на пензиското осигурување на договорени двојазични обрасци.

Во натамошната кореспонденција меѓу носителите на осигурување, во германските носители е постигната согласност, истите во своите дописи да се

повикуваат на македонските ознаки и податоци, додека македонскиот носител на осигурување има обврска да се повикува на германскиот број на осигурување или датата на раѓање на осигуреникот.

Доколку според македонските прописи не се исполнети условите за самостојна пензија, македонскиот носител ги зема предвид и вкупните периоди на осигурување кои според германските правни прописи се засметуваат за остварување право на германска пензија.

Доколку осигуреникот има остварено пензиски стаж во двете држави договорнички, најпрво се испитуваат за условите за остварување на самостојна македонска пензија. Во случај да не се исполнети условите, врз основа на потврден германски стаж на предвиден двојазичен образец, со собирање на стажот во двете држави, се определува сразмерен дел. Доколку износот на пензијата на македонскиот дел е под законски определениот минимален износ на пензија, а според германските прописи сè уште нема право на сразмерен дел од германска пензија во тој случај до остварувањето на право од германскиот носител на осигурување има право на минимална пензија.

Според член 1 од Завршниот протокол, македонскиот носител за македонските државјани или лицата кои своите права ги изведуваат од македонските државјани, независно од местото на нивниот престој, ако е потребно ќе ги земе предвид и периодите на осигурување навршени во трета држава со која е склучен Договор за социјално осигурување. На ист начин ќе постапи и за останатите лица од членот 3 од Договорот кои престојуваат на територијата на Република Македонија, ако со друг договор не е поинаку определено²⁶.

²⁶ Олгица Костова. *Упатство за примена на договорот меѓу македонската влада и владата на Сојузна Република Германија за социјално осигурување*, ФПИОМ, 2006, 13.

11.2 Постапка во остварувањето на право од договорот за социјално осигурување помеѓу Владата на Република Македонија и Владата на Сојузна Република Германија за германските државјани

Постапката во однос на остварување право е идентична, што произлегува од основното начело на изедначување на граѓаните и постапките кои ги водат во двете држави. Во членот 26²⁷ од договорот се утврдени специфичностите кои се однесуваат на германскиот носител при определувањето на право на пензија врз основа на германскиот пензиски стаж.

Германскиот носител на осигурување на поинаков начин ја определува пензијата, односно врз основа на платни бодови, кои се предвидени со германските правни прописи. Најголемата придобивка на овој договор која произлегува од измените на германските прописи од пензиското осигурување, е што ако давањето според германските правни прописи е условено со тоа да се навршени определени периоди на осигурување во рамките на одреден временски период, и според кои тој временски период се продолжува врз основа на одредени фактички состојби или периоди на осигурување, тогаш за продолжувањето ќе се

²⁷ Особености кои се однесуваат на германскиот носител;

- (1) Основа за утврдување на личните платни бодови се платните бодови што произлегуваат од германските правни прописи.
- (2) Одредбата за собирање на периодите на осигурување (член 25, став 1) важи соодветно и за давање чие спроведување зависи согласно германските правни прописи од одлуката на еден од носителите.
- (3) Ако правото на давање според германските правни прописи е условено со тоа да се навршени определени периоди на осигурување во рамките на одреден временски период и ако прописите понатаму предвидуваат тој временски период да се продолжува врз основа на одредени фактички состојби или периоди на осигурување, тогаш за продолжувањето ќе се земат предвид и периодите на осигурување навршени според правните прописи на другата договорна страна или соодветни фактички состојби на територијата на другата договорна страна. Соодветни фактички состојби се периоди на користење на инвалидска или старосна пензија, давања поради болест, невработеност или повреда на работа (со исклучок на пензии заради повреда на работа) според македонските правни прописи, како и периоди на одгледување деца на македонска територија.
- (4) Периодите на осигурување коишто се земаат предвид според одредбата за собирање на периодите на осигурување (член 25 став 1) ќе се признаваат само во вистинското траење.
- (5) Ако ослободувањето од обврската за осигурување зависи од одреден број уплатени придонеси, при донесувањето на одлуката за ослободувањето од обврската за осигурување ќе се земаат предвид периодите на уплатени придонеси засметани според македонските правни прописи.

земат предвид и периодите на осигурување навршени според правните прописи на другата договорна страна или соодветни фактички состојби на територијата на другата страна.

Како соодветни фактички состојби се сметаат периодите на користење на инвалидска или старосна пензија, давања поради болест, невработеност или повреда на работа (со исклучок на пензии поради повреда на работа) според македонските правни прописи како и периоди на одгледувањето деца на македонска територија. Ваквата можност не постоеше според стариот договор за социјално осигурување. Поради тоа, со членот 40 од договорот е дадена можност, на сите подносителите на барање кои биле одбиени од правото на пензија поради непостоење на ваква одредба во стариот договор, да поднесат барање и да остварат право според новиот договор кој предвидува продолжување на определени периоди при остварување на правото на пензија.

12. СПЕЦИФИЧНОСТИ ВО ОСТВАРУВАЊЕТО НА ПРАВО

Германското пензискот осигурување зависно од видот на пензијата предвидува различни услови за остварување право на пензија. Покрај правните услови (минимален пензиски стаж во траење од 60 месеци), треба да бидат исполнети и останатите социјално правни услови. На пример, ако за признавање право на пензија треба да бидат исполнети одредени социјално правни услови (во некој временски период пред остварувањето право на пензија треба да биде уплатен определен број задолжителни придонеси по основ на вработување или вршење на самостојна дејност), како услов може да се земат соодветни периоди на работење според македонски прописи.

Една од спецификите на овој договор е изоставувањето на одредбите за минимален пензиски стаж под 12 месеци при остварување на правото на пензија. Таквата одредба е изоставена од договорот од причини што според германските правни прописи може да се оствари право на германска пензија и со само еден

месец платен придонес за задолжително осигурување. Во таков случај, условите се исполнети со собирање на македонскиот стаж.

За македонскиот носител на осигурување тоа значи обврска и за стаж навршен под 12 месеци во Република Македонија, да се определува и пресметува сразмерен дел на пензија. Бидејќи во вакви случаи пензијата ќе биде многу ниска, поради избегнување на трошоците во исплатата, тие исплати не треба да се вршат месечно, туку на 6 месеци или на 1 година²⁸.

За разлика од македонскиот закон за пензиско и инвалидско осигурување, германското позитивно право познава пет вида на старосна пензија:

- *редовна старосна пензија* која се стекнува со навршени 65 години старост и пензиски стаж од 5 години;
- *старосна пензија за долгогодишни осигуреници* се стекнува со навршени 63 години старост и пензиски стаж од минимум 35 години;
- *старосна пензија за тешки инвалиди, професионално неспособни лица или лица неспособни за стопанисување* остваруваат право на пензија со 60 години старост и признат статус на тежок инвалид или професионално неспособно лице или лице неспособно за стопанисување во моментот на признавањето право на старосна пензија и пензиски стаж од 35 години;
- *старосна пензија заради невработеност или после работа со скратено време заради старост* остваруваат осигуреници кои навршиле 60 години старост, го исполниле условот на пензиски стаж од 15 години и исполнуваат определени социјално – правни услови;
- *старосна пензија за жени*. Покрај условите предвидени за мажи, законот дава можност жените да остварат право на старосна пензија и со 60 години старост, пензиски стаж од 15 години и ако по навршување на 40 години живот е уплатуван придонес за задолжително пензиско осигурување за повеќе од 10 години.

Германските правни прописи дозволуваат користење на германска старосна пензија и покрај постоењето на работен однос, односно самостојно вршење на

²⁸ Костова, op. cit., 12.

дејност во Македонија. Во зависност од висината на примањата за време на корситењето на пензијата, старосната пензија може да се исплатува во полн износ, во висина од 2/3 или 1/3 од пензијата²⁹.

Во врска со прашањето за враќање на придонесот меродавно е внатрешното германско право, придонесите уплатени во германското законско пензиско осигурување се враќаат, кога обврската за осигурување во сите гранки на пензиското осигурување отпаднала и кога по завршување на обврската за осигурување поминале 24 месеци. Значи за враќање на придонесите може само тогаш, кога не постои задолжително осигурување во Македонија и од престанување на осигурувањето поминале 24 месеци. Освен тоа, потребно е за осигуреникот да не постои повеќе право на доброволно осигурување во германското пензиско осигурување.

Според тоа, за македонскиот државјанин важи следното, барањето за враќање на придонесот се поднесува откако подносителот ќе ги исполни сите потребни услови предвидени според германските прописи. Бидејќи враќањето на придонесот не е утврдено во Договорот, барањето го поднесува лично подносителот до надлежниот германски носител на осигурување. За враќање на придонесот, без оглед во кое осигурување бил осигуран осигуреникот, надлежно е германското пензиско осигурување за работници во Landskut.

Периодите на осигурување во СР Германија не пропаѓаат, доколку не се врати придонесот. Според германските правни прописи, правото на старосна пензија како што споменавме се остварува со навршување на 65 години живот и 60 месеци пензиски стаж поради што се собира стажот навршен во Република Македонија и со државите на Европската Унија.

²⁹ Костова, op. cit., 13.

13. АНАЛИЗА НА ПОДАТОЦИТЕ ЗА ВКУПНО ОСТВАРИНИТЕ ПРАВА ОД ДОГОВОРОТ МЕЃУ МАКЕДОНСКАТА ВЛАДА И ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЈА

Имајќи го предвид фактот дека голем дел од македонските компании како по осмаостојувањето, така и во склоп на поранешната држава, во голем обем извршувале работи во Република Германија што условувало меѓусебна соработка. Ова особено се однесува на градежните претпријатија и метало-преработувачката индустрија. За времетраењето поминато на работа во Република Германија придонесите за пензиско и инвалидско осигурување биле уплатувани во тамошниот Фонд па од таа причина во понатамошната анализа ќе забележиме споредбено со германските државјани кои имаат остварено право на македонска пензија е значително поголем.

13.1 Вкупен број на остварени права од Договорот

Табела 6. Вкупен број на остварени права по меѓународен договор помеѓу македонската влада и владата на Сојузна Република Германија

Table 6. Total number of beneficiaries of international contract between the Macedonian government and the government of Federal Republic of Germany

Договор со:	Вкупно корисници	Македонски државјани	Германски државјани
Германија	5983	5486	497

Слика 6. Вкупен број на остварени права по меѓународен договор помеѓу македонската влада и владата на Сојузна Република Германија изразен во проценти

Figure 6. Total number of beneficiaries of the international contract between the Macedonian government and the government of Federal Republic of Germany presented in percentage

Анализата на бројот на остварените права по основа на прикажаните меѓународни договори на Р.Македонија укажува дека најголемиот број на корисници на права се всушност корисници од овој договор. Од истите, впечатливо поголем дел се македонските државјани односно 5486 лица или 92% од вкупниот број на корисници. Со оглед на тоа, останатите 8% или 497 лица се германски државјани. Останатите лица се лица со германско државјанство или лица кои имаат престој или живеалиште во Република Германија, што не ја исклучува можноста дел од нив да се македонски државјани. кои оствариле работен стаж во македонска компанија или во Р.Македонија.

13.2 Поделба според статус на право

13.2.1 Поделба според статус на право кај македонски државјани

Табела 7. Статус на право кај македонски државјани
Table 7. Status of law in Macedonian citizens

Договор со:	Македонски државјани			
	Вкупно корисници	Активни корисници	Починати корисници	Пасивни корисници
Германија	5486	3943	1237	306

Слика 7. Статус на право кај македонски државјани изразен во проценти
Figure 7. Status of law in Macedonian citizens presented in percentages

Во табела 7 и слика 7 претставена е распределеноста на македонските корисници на пензија по основ на меѓународен договор со Р.Германија, во рамки

на категории според статус на корисникот. Најзабележителен е високиот и секако очекуван процент на лица кои се активни корисници на пензиски примања. При тоа, 72% од лицата кои оствариле право на пензија по меѓународниот договор со Р. Германија или 3943 лица се активни корисници, 22% или 306 лица се корисници чии пензии се со пасивен статус од некоја причина додека најмал процент од вкупниот број на корисници по ова право се починати корисници односно 6% или 1237 лица.

13.2.2 Поделба според статус на право кај германски државјани

Доколку ја разгледаме процентуалната застапеност на германските државјани корисници на право според меѓународен договор на Р.Македонија и Р.Германија според статус на корисник, претставена на слика 8, може да увидиме дека во компарација со статусот на македонските државјани кои оствариле право по основ на истиот договор позастапен е бројот на пасивни иматели на право. Истото може да се должи на незаинтересираноста од страна на германските државјани за остварување на право од починат или пасивен корисник од причина што износот кој би го примале во Германија споредбено со нивниот животен стандард е незначителен.

Табела 8. Статус на право кај германски државјани
Table 8. Status of law in german citizens

Договор со:	Германски државјани			
	Вкупно корисници	Активни корисници	Починати корисници	Пасивни корисници
Германија	497	234	94	169

Слика 8. Статус на право кај германски државјани изразен во проценти
Figure 8. Status of law in german citizens presented in percentages

Ваквите податоци укажуваат на понизок процент на активни корисници односно 234 лица со германско државјанство или преточено во проценти, 47% од вкупниот број остварители на ова право, со германско државјанство што всушност е 25% пониско од процентуалната застапеност на македонските државјани кои припаѓаат во истата категорија. Во поглед на починати корисници процентуалната застапеност помеѓу германските и македонските корисници е $\pm 3\%$ што веројатно е претставен резултат на генерациската близина на корисниците на пензија од двете страни потписнички на договорот.

13.3 Поделба според вид на остварено право

13.3.1 Поделба според вид на остварено право кај македонски државјани

Според видот на пензијата корисниците на пензија се распоредени во категории на старосна, инвалидска или семејна пензија. Застапеноста на корисниците на овие видови на пензии е претставена во табела 9 и слика 9.

Табела 9. Видови на пензии кај македонски државјани
Table 9. Types of pension in macedonian citizens

Договор со:	Македонски државјани			
	Вкупно корисници	Семејни корисници	Инвалидски корисници	Старосни корисници
Германија	5486	1112	907	3467

Слика 9. Видови на пензии кај македонски државјани изразен во проценти
Figure 9. Types of pension in Macedonian citizens presented in percentages

Според прикажаните резултати, најголем процент се корисници на старосна пензија односно 63% или преточено во конкретни бројки 3467 лица. Во очекувани пропорции се и застапеностите на останатите категории. Корисници на инвалидски пензии се 907 лица или 17%, останатите 1112 лица или 20% од вкупниот број на корисници се стекнале со право на семејна пензија.

13.3.2 Поделба според вид на остварено право кај германски државјани

Табела 10. Видови на пензии кај германски државјани
Table 10. Types of pension in german citizens

Договор со:	Германски државјани			
	Вкупно корисници	Семејни корисници	Инвалидски корисници	Старосни корисници
Германија	497	93	59	345

Слика 10. Видови на пензии кај германски државјани изразен во проценти
Figure 10. Types of pension in german citizens presented in percentages

При компарација на процентуалната распределеност на корисници на пензии категоризирани според видот на пензија може да заклучиме дека нема големи отстапувања меѓу распределеноста кај македонските и германските осигуреници. Односно, 69% или 345 лица се корисници на старосна пензија. Понатаму, инвалидската пензија како што е и очекувано е најниско застапена со вкупно 59 корисници или 12% од вкупниот број на германски корисници на ова право. Останатите 93 лица или 19% од вкупниот број на германски државјани кои оствариле право на пензија по основ на меѓународниот договор помеѓу Р.Македонија и Р.Германија се корисници на семејна пензија.

Глава IV

ДОГОВОР МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ

14. СУБЈЕКТИ ВО ДОГОВОРОТ И АКТИ КОИ СЕ ОДНЕСУВААТ НА НЕГО

Договорот меѓу Република Македонија и Република Хрватска за социјално осигурување е склучен во Скопје на 9 мај 1997 година. Со Указот за прогласување на законот за ратификација на договорот меѓу Република Македонија и Република Хрватска за социјално осигурување на 9 јули 1997 година стапува во сила³⁰. Во членот 39³¹, земјите договарачки се обврзуваат да договорат спогодба за спроведување на договорот, како главен акт преку кој ќе се остварат целите на Договорот. Правните прописи кои се однесуваат на овој договор во Македонија се:

- законите за здравственото осигурување и здравствената заштита;
- пензиското и инвалидското осигурување;
- осигурувањето за случај на несреќа на работа и професионална болест;
- осигурувањето во случај на невработеност и
- додатокот на деца.

Од ова може да заклучиме дека делокругот на права и обврски кои произлегуваат од овој договор е значително поголем за разлика од останатите договори за пензиско, инвалидско и социјално осигурување. Претходно споменатото се должи на фактот што обете држави до 1990 година беа дел од Поранешна Југославија. Федеративниот закон беше ист а со тоа и правата и обврските кои произлегуваа од работен однос. Поради идентичноста во пензискиот систем и по осамостојувањето на обете држави голем дел од правните прописи од областа на пензиското и инвалидско осигурување останаа исти.

³⁰ Сл. весник на РМ – 34/97

³¹ Член 39, *Договор меѓу Република Македонија и Република Хрватска за социјално осигурување*, Сл. весник на РМ – 34/97

Во овој договор како што е предвидено³², правата коишто ги користат домашните државјани ги имаат и државјаните на земјата договарачка во моментот кога имаат престој во другата земја. Македонските и хрватските државјани како и членовите на нивните семејства според договорот се изедначени во правата и обврските.

Субјекти или институции преку кои што државјаните на обете земји ги ползуваат правата се:

- од македонска страна, Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија и неговите филијали и деловници;
- од хрватска страна, Хрватски завод за мировинско осигурање.

Надлежните органи, носителите и органите за врска на двете договорни страни заради примена на овој договор воспоставуваат директни меѓусебни односи со лицата кои учествуваат во постапката или со нивните полномошници. При примена на овој договор рамноправно се употребуваат македонскиот и хрватскиот јазик.

15. ПОСТАПКА ПРИ ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВА ОД ДОГОВОРОТ

Во однос на постапката за остварување право од Договорот меѓу Република Македонија и Република Хрватска за социјално осигурување, мора да се истакне дека е далеку поедноставна во споредба со другите земји со кои Република Македонија има соработка од оваа област.

Документацијата која што е поднесена заради остварување на право од овој Договор до надлежните органи на едната договорна страна, се сметаат како да се поднесени на соодветните државни органи за врска на другата договорна страна. Барањата, изјавите и жалбите кои мора да се поднесат во одреден рок според прописите на едната договорна страна доколку се поднесени во истиот рок

³² Член 3, *Договор меѓу Република Македонија и Република Хрватска за социјално осигурување*, Сл. весник на РМ – 34/97

до надлежните органи на другата договорна страна овластени за примање на такви поднесоци, се сметаат за поднесени во пропишаниот рок. Одредено барање за давање, поднесено до надлежниот носител на една од договорните страни, се смета како истовремено да е поднесено и до надлежниот орган на другата договорна страна.

Поради јазичната сличност т.е. разбирливост при доставување на одредна документација потребна за остварување на право од Договорот, доволно е да се испрати заверена копија од оригиналот од страна на ФПИОМ без да има потреба од официјален судски превод.

15.1 Постапка при остварување на право од договорот меѓу Република Македонија и Република Хрватска за социјално осигурување за македонските државјани

При остварување на право од Договорот македонскиот државјанин кој има остварено пензиски стаж во Република Хрватска поднесува барање во надлежната филијала на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија. При поднесување на барањето најпрво се пополнува П1 образец каде ги наведува своите лични податоци, периодите на осигурување во Република Хрватска, изјава за тоа дали во моментот е корисник на друг вид пензија. Во прилог на барањето, во зависност од видот на пензија кој го бара, ја доставува целокупната документација предвидена во Законот за ПИО како за остварување на самостојна македонска пензија.

Стручните служби на ФПИОМ по примање на барањето оформуваат предмет при што задолжително се пополнуваат обрасци, пропишани со Договорот.

Доколку барањето е за старосна пензија, во предметот кој се испраќа до Хрватска се праќаат обрасците:

- RM/HR1³³, ова е образец за започнување на постапката;
- RM/HR2³⁴, во овој образец е содржано барањето за пензија;

³³ Види прилог број 11

- RM/HR3³⁵, наведени се периодите на вработување и остварениот пензиски стаж во Република Хрватска;
- RM/HR4³⁶, потврда за македонскиот пензиски стаж;
- RM/HR5³⁷, претставува известување за завршување на постапка. Овој образец се доставува само кога осигуреникот веќе има остварено право во РМ;
- RM/HR 1A³⁸, претставува образец кој се поднесува со цел барање за потврда на пензиски стаж остварен во Република Македонија од страна на хрватски државјанин.

Доколку барањето е за остварување на право за инвалидска пензија а осигуреникот веќе има право во Република Македонија заедно со решението се испраќа и образец RM/HR6³⁹.

По разгледување на барањето од страна на Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (HZMO), повикувајќи се на македонскиот број за врска истовремено до ФПИОМ и странката доставува одговор на барањето со пропратна документација.

- Странката прима решение за признавање или непризнавање на одредено право. Доколку решението е позитивно по однос на поднесеното барање HZMO во прилог на истото доставува и барање за OIB⁴⁰. Исто така ја известува странката за обврската да достави жиро сметка со IBAN и SWIFT преку кој би можела да се врши исплатата. Корисникот на старосна пензија согласно Договорот и прописите кои го доуредуваат е должен два пати во годината да доставува уверение за живот заверено со печат на ФПИОМ.
- Во ФПИОМ заедно со доставениот пензиски предмет HZMO праќа решение по однос на поднесеното барање и обрасци HR/RM4 со кој го потврдува вкупниот пензиски стаж остварен во Хрватска и HR/RM5 што претставува известување за завршување на постапката.

³⁴ Види прилог број 12

³⁵ Види прилог број 13

³⁶ Види прилог број 14

³⁷ Види прилог број 15

³⁸ Види прилог број 10

³⁹ Види прилог број 16

⁴⁰ Osobni Identifikacioni broj

15.2 Постапка при остварување на право од договорот меѓу Република Македонија и Република Хрватска за социјално осигурување за хрватските државјани

Постапката во остварување на правото од Договорот кај хрватските државјани е идентичен како и кај македонски државјани. Со поднесување на барањето заедно со пропишаната документација HZMO до ФПИОМ испраќа предмет кој ги содржи следните обрасци:

- HR/RM1, образец за започнување на постапка;
- HR/RM2, барање за пензија;
- HR/RM3, известување за вработување – стаж;
- HR/RM4, потврда на пензискиот стаж остварен во Р.Хрватска;
- HR/RM5, доколку претходела постапка во Република Хрватска и истата е завршена, и во продолжение претставува вид на известување за завршување на постапка;
- HR/RM6, барање за инвалидска пензија;
- HR/RM 1A, се поднесува заедно со HR/RM1 и претставува барање за потврдување на пензиски стаж остварен во Р. Хрватска.

По приемот на документацијата во одделението за архивско работење предметот доставен од Р.Хрватска во зависност од видот на барањето (старосна, инвалидска и семејна пензија), се препраќа до надлежната служба. По завршување на постапката, пензискиот предмет заедно со изготвеното решение и обрасците RM/HR4 (потврда на македонски стаж) и RM/HR5 (известување за завршување на постапка) се доставуваат до HZMO. При доставување на предметот ФПИОМ се повикува на хрватскиот број за врска или OIB. Истовремено, до странката се праќа решение и доколку истото е позитивно, известување за законската обврска два пати годишно да доставува уверение за живот. Исто така, странката има обврска да достави и жиро сметка преку која би се вршела исплатата.

16. СПЕЦИФИЧНОСТИ КОИ ПРОИЗЛЕГУВААТ ОД ДОГОВОР

Една од главните специфичности претставува таканаречениот судир на надлежности. Судирот на надлежности освен со Хрватска е познат и со останатите Републики од поранешна Југославија. Тој го опфаќа периодот од 02.08.1975 година до 30.09.1976 година.

Остварениот пензиски стаж во овој период без разлика во која држава е остварен, од страна на државјаните на обете земји потписнички на Договорот, паѓа на терет на државата во која е сместено седиштето на работната организација, без оглед на местото на плаќање на придонесот. На пример, доколку хрватски државјанин работи во продавница за чевли во сопственост на “Газела” – Скопје Р. Македонија и покрај тоа што придонесите се плаќаат во Република Хрватска, работникот сите права од пензиско и социјално осигурување ги остварува во матичната земја, пензискиот стаж паѓа на терет на Република Македонија бидејќи работодавачот, во овој случај “Газела”, е македонско правно лице.

Доколку периодот на осигурување на државјанинот на една држава остварен во другата држава договорачка е пократок од 12 месеци од истиот не произлегуваат никакви права на давање, тогаш пензискиот стаж паѓа на терет на матичната држава⁴¹.

Државјаните на двете страни договорачки доколку немаат доволно пензиски стаж за остварување на одреден вид на пензија според правните прописи во матичните земји, според Договорот, имаат право на сразмерна пензија. При остварување право на сразмерна пензија, пензискиот стаж остварен во обете држави се собира т.е. изедначува.

Поради разликите во условите за пензионирање во однос на старосната граница кај Законот за пензиско и инвалидско осигурување и *Zakon o mirovinskom osiguranju* (ZMO), може да се случи исто времено да не се исполнети условите за стекнување на права во обете држави договорачки.

⁴¹ Член 22, *Договор меѓу Република Македонија и Република Хрватска за социјално осигурување*, Сл. весник на РМ – 34/97

Во периодот од 01.01.1999 година до 31.12.2007 година, минималната старосната граница изнесувала 60 години за маж, 55 години за жена и 20 години минимален пензиски стаж. За секоја тековна година старосната граница се зголемувала за 6 месеци а времетраењето на вкупниот пензиски стаж се намалувал за 6 месеци.

Според прописите на Република Хрватска, општите услови за пензионирање изнесуваат 65 години маж, 60 години живот за жена до 31.12.2010 и минимален стаж од 15 години.

Денес осигуреникот од машки пол за да би можел да оствари право на старосна пензија или привремена старосна пензија, мора да го исполни условот од најмалку 15 години пензиски стаж и 65 години старост. Право на привремена старосна пензија исполнува осигуреник кој ќе наврши 60 години живот и 35 години пензиски стаж⁴².

Во периодот од 01.01.2010 до 31.12.2029 година минималната старосна граница потребна за остварување право на старосна пензија кај жена за секоја година ќе се зголемува за 3 месеци. Ова е предвидено во ЗМО⁴³. На пример, доколку во 2010 година за пензионирање на жена беа потребни минимум 60 години старост, во 2011 законскиот минимум изнесуваше 60 години и 3 месеци, во 2012 година беа потребни 60 години и 6 месеци па денес минималната старосна граница потребна за остварување право на старосна пензија кај жена е 61 година и 6 месеци. Оваа тенденција на зголемување ќе продолжи до 13.12.2029 година, каде старосната граница за пензионирање на жена ќе достигне 65 години старост.

⁴² Член 31, *Zakon o mirovinskom osiguranju*, Narodne novine 93/15

⁴³ Член 26, *Zakon o mirovinskom osiguranju*, Narodne novine 121/10

17. АНАЛИЗА НА ПОДАТОЦИТЕ ЗА ВКУПНО ОСТВАРЕНИТЕ ПРАВА ОД ДОГОВОРОТ МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ

Бројките прикажани во анализата се условени од претходната специфика во однос на судирот на надлежности. Поточно, дел од хрватските државјани корисници на македонска пензија никогаш не работеле во Република Македонија ниту пак имаат остварено македонски пензиски стаж. Нивните права произлегуваат од периодот на осигурување кој го поминале кај македонски работодавец во матичната земја.

17.1 Вкупен број на остварени права

Табела 11. Вкупен број на остварени права по меѓународен договор помеѓу Република Македонија и Република Хрватска

Table 11. Total number of beneficiaries of international contract between the Republic of Macedonia and the Republic of Croatia

Договор со:	Вкупно корисници	Македонски државјани	Хрватски државјани
Хрватска	3946	2794	1152

Слика 11. Вкупен број на остварени права по меѓународен договор помеѓу Република Македонија и Република Хрватска изразен во проценти

Figure 11. Total number of beneficiaries of the international contract between the Republic of Macedonia and the Republic of Croatia presented in percentage

Од анализата на распределеноста на бројот на корисниците на права по меѓународен договор помеѓу Р. Македонија и Р. Хрватска може да се забележи дека од вкупно 3946 корисници, 71% или 2794 лица се со македонска припадност додека остатокот од 1152 лица или 29% се корисници хрватски државјани. Од четирите испитувани меѓународни договори од кои три се со исто континентално потекло – Европа, забележливо е дека Хрватска има најголем процент на лица корисници кои се здобиле со право на пензија врз основ на меѓународен договор. Претпоставка е дека истото се должи на културолошката и географската близина на двата народи како и минатата форма на соработка помеѓу претпријатијата во склоп на минатиот политички систем.

17.2 Поделба според статусот на право

Поделбата според статус на право е направена идентично како и во претходните две глави.

17.2.1 Поделба според статусот на право кај македонски државјани

Табела 12. Статус на право кај македонски државјани
Table 12. Status of law in Macedonian citizens

Договор со:	Македонски државјани			
	Вкупно корисници	Активни корисници	Починати корисници	Пасивни корисници
Хрватска	2794	1825	875	94

Слика 12. Статус на право кај македонски државјани изразен во проценти

Figure 12. Status of law in Macedonian citizens presented in percentages

Вкупниот број на лица со македонско државјанство кои оствариле право на пензија врз основ на овој меѓународен договор претставен преку статусот на истите укажува дека 65% или 1825 лица се активни корисници. Корсници чие право во моментот е пасивно се 94 лица или 4%. Останатите 875 лица или 31% од вкупниот број корисници се починати.

17.2.2 Поделба според статусот на право кај хрватски државјани

Табела 13. Статус на право кај хрватски државјани

Table 13. Status of law in croatian citizens

Договор со:	Хрватски државјани			
	Вкупно корисници	Активни корисници	Починати корисници	Пасивни корисници
Хрватска	1152	488	260	404

Слика 13. Статус на право кај хрватски државјани изразен во проценти

Figure 13. Status of law in croatian citizens presented in percentages

Доколку ја погледнеме распределеноста на корисниците со хрватско државјанство може да се увиди дека постои близина помеѓу активните и пасивните корисници, што не е случај со останатите анализирани меѓународни договори. Така, 488 лица или 42% се корисници со активен статус, 35% или 404 лица се со статус на пасивни корисници додека преостанатите 23% или 260 лица се со статус на починати корисници.

17.3 Поделба според видот на оствареното право

17.3.1 Поделба според оствареното право кај македонски државјани

Табела 14. Видови на пензии кај македонски државјани

Table 14. Types of pension in macedonian citizens

Договор со:	Македонски државјани			
	Вкупно корисници	Семејни корисници	Инвалидски корисници	Старосни корисници
Хрватска	2794	833	448	1513

Слика 14. Видови на пензии кај македонски државјани изразен во проценти
Figure 14. Types of pension in Macedonian citizens presented in percentages

Категоризацијата според видот на пензија остварен според овој договор ги распределува корисниците на пензија во три категории: семејна, инвалидска и старосна пензија. Така, македонските државјани се распределени со 1513 лица или 54% од вкупниот број се корисници на старосна пензија, 16% или 448 лица корисници на инвалидска пензија и останатите 30% или 833 лица корисници на семејна пензија,.

17.3.2 Поделба според оствареното право кај хрватски државјани

Табела 15. Видови на пензии кај хрватски државјани

Table 15. Types of pension in croatian citizens

Договор со:	Хрватски државјани			
	Вкупно корисници	Семејни корисници	Инвалидски корисници	Старосни корисници
Хрватска	1152	227	199	726

Слика 15. Видови на пензии кај хрватски државјани изразен во проценти

Figure 15. Types of pension in croatian citizens presented in percentages

Понатамошната анализа на лицата кои оствариле право на пензија според овој договор а се лица со хрватско државјанство укажува дека 63% или 726 лица се корисници на старосна пензија, 17% или 199 лица се корисници на инвалидска пензија додека преостанатите 20% или 227 лица се корисници на семејна пензија.

Глава V

ДОГОВОР МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ВЛАДАТА НА АВСТРАЛИЈА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ

18. СУБЈЕКТИ ВО ДОГОВОРОТ И АКТИ КОИ СЕ ОДНЕСУВААТ НА НЕГО

Договорот помеѓу Република Македонија и Австралија за социјално осигурување влезе на сила на 1 април 2011 година⁴⁴. Овој Договор е прв договор кој што Република Македонија го склучила со една прекуокеанска држава, поради тоа е интересен и претставува еден од предметите на истражување во овој магистерски труд.

За разлика од повеќето договори кои што Република Македонија ги има склучено, во овој Договор се предвидени само одредби од пензиското и инвалидското осигурување, што значи дека не се предвидени одредби за здравственото осигурување, давањата за невработеност и додатокот за деца кои вообичаено се карактеристични за европските договори за социјално осигурување.

Овој Договор спаѓа во редот на т.н. “отворени договори” со оглед на тоа што истиот се однесува на лица а не на државјани на двете договорни страни.

Договорот го содржи начелото на еднаков третман, што значи дека сите лица на кои се однесува Договорот ќе се третираат еднакво од договорните страни во однос на првата и обврските за исполнувањето на условите и исплата на давањата кои произлегуваат директно од законодавството на договорните страни или според одредбите на Договорот. Така, правта кои произлегуваат од Договорот се однесуваат на сите лица кои се или биле жители на Австралија и се опфатени со австралискиот систем на социјална сигурност или на кои се применува или применувало законодавството на Република Македонија, како и на другите лица чии права произлегуваат од горенаведените лица.

⁴⁴ Сл. весник на РМ - 19/10

Во однос на Република Македонија, акти кои ќе се применуваат со цел остварување на право од Договорот за социјално осигурување склучен помеѓу владата на Република Македонија и владата на Австралија се:

- Законот за пензиско и инвалидско осигурување на Република Македонија
- административна спогодба која е предвидена и во Договорот

Во однос на Австралија, се применуваат следните закони за социјално осигурување:

- Закон за социјално осигурување 1991 година;
- Закон за социјално осигурување (администрација) 1999 година; и
- Закон за меѓународни договори 1999 година.

19. ПОСТАПКА ПРИ ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВА ОД ДОГОВОРОТ

Договорот се применува суспидијарно, односно само во случај кога подносителот на барањето нема доволно навршени периоди на осигурување (стаж) за самостојна пензија според македонските прописи за социјално осигурување или нема доволно навршени периоди на престој во Австралија за самостојна австралиска пензија, па давањето, односно пензијата може да се оствари само врз основа на собирање на периодите навршени во двете држави договорнички ткн. сразмерна пензија.

Со овој договор се утврдени одредби со кои се обезбедуваат работодавачите и работниците кои подлежат на законодавството на Австралија или Македонија да не се должни да плаќаат двојно осигурување според законодавството на Австралија и Македонија по основ на истата работа што ја врши работникот.

При остварувањето на правото на давање законодавства на двете држави содржат поинакви услови во остварувањето на правото на старосна пензија.

19.1 Постапка при остварување на право од договорот меѓу владата на Република Македонија и владата на Австралија за социјално осигурување за македонските државјани

Согласно Договорот за социјално осигурување со Австралија, лица кои живеат во Република Македонија можат да остварат право само на старосна пензија а не на инвалидска и семејна како што е пропишано со македонското законодавство.

Барањето за австралиска старосна пензија треба да се поднесе 13 недели пред исполнувањето на возраста утврдена за добивање на австралиска старосна пензија. Истото се поднесува во филијалијата или деловницата на Фондот на ПИОМ во местото на живеење. За лица кои се корисници на пензија од Република Македонија треба да содржи:

- барање за пензија, образец EP-10;
- извод од матична книга на роднеите и венчаните;
- докази за престојот во Австралија (бродски билет, копија од пасош, авионски билет). Доколку подносителот на барањето не поседува никаков доказ за престој во Австралија во прилог на барањето поднесува писмена изјава;
- пополнет образец ModIA_CIS_MB.1101, образец за приход и имот кој треба задолжително да се пополни и потпише од страна на подносителот на барањето и брачниот другар;
- AUS 140_MB.1101 кој претставува образец – барање за старосна пензија и во него задолжително се внесува дата на поднесено барање; и
- RM/AV 205, образец за врска⁴⁵.

Бака спремениот пензиски предмет се доставува до австралиската институција која ќе одлучи во однос на поднесеното барање од страна на македонскиот државјанин. За одлученото по однос на барањето истовремено ги известува подносителот на барањето и ФПИОМ како надлежна институција за комуникација во Република Македонија.

⁴⁵ Види прилог број 17

Барањето за старосна пензија од Австралија за лица кои не се корисници на пензија од Република Македонија и немаат навршено пензиски стаж во Република Македонија треба да содржи:

- образец EP-10;
- извод од матична книга на родените и венчаните;
- доказ за престој во Австралија;
- пополнет образец ModIA_CIS_MB.1101;
- пополнет образец AUS 140_MB.1101

Износот на австралиската пензија зависи од тоа колку време лицето живеело во Австралија меѓу 16 годишна возраст и возраста утврдена за добивање австралиска старосна пензија. Износот на пензијата исто така зависи од приходот и имотот на осигуреникот и/или приходот и имотот на брачниот другар/партнер.

Во однос на правото на најнизок износ на пензија призната според македонското законодавство, нема да се исплатува во Австралија. Исплатата на пензијата од Австралија во Република Македонија останува во ист износ во првите 26 недели. По истекот на 26 недели се врши пропорционализација во зависност од времето на престој во Австралија.

За исплата на полн износ на пензија лицето во Австралија треба да престои 25 години во текот на својот работен век. Пример ако лицето живеело во Австралија 15 години во текот на работниот век ќе му се исплатуваат во Република Македонија 15/25 од пензијата.

19.2 Постапка при остварување на право од договорот меѓу владата на Република Македонија и владата на Австралија за социјално осигурување за австралиските државјани

Во Република Македонија, за австралиските државјани е признато право на три вида пензии, старосна, инвалидска и семејна. Австралиската институција при комплетирање на пензискиот предмет до Република Македонија ќе треба да ги достави следните обрасци:

- AUS 205.1101, кој претставува образец за врска;
- PM-AB 202/RM-AU 202, двојазичен образец - барање за старосна пензија;
- PM-AB 203/RM-AU 203, двојазичен образец за инвалидска пензија;
- E213, детален медицински наод;
- PM-AB 204/RM-AU 204, двојазичен образец - барање за семејна пензија.

За корисниците на пензија од Република Македонија кои живеат во Австралија и кои примаат пензија од Центрелинк електронската размена на податоци ќе ја замени потребата од доставувањето на потврди за живот⁴⁶.

Покрај гореспоменатите, со Договорот обврзувачки обрасци, австралиските државјани треба да ја достават и документацијата која е предвидена во ЗПИО за македонски државјани.

По завршување на постапката од ФПИОМ предметот се враќа во институцијата или агенцијата според договорот има задача да го спроведува соодветното законодавство во Австралија.

20. СПЕЦИФИЧНОСТИ КОИ ПРОИЗЛЕГУВААТ ОД ДОГОВОРОТ

Договорот се применува на сите лица кои во Република Македонија или Австралија навршиле периоди на осигурување или периоди на живеење/престој во Австралија во текот на работниот век. Австралискиот систем за социјално осигурување, за разлика од другите во светот, се заснова на периоди на престој во Австралија и подлежи на прегледи на имотната состојба. Услов за остварување на австралиска старосна пензија е подносителот на барањето да е постојан жител на Австралија, односно да живеел во Австралија минимум 10 години (од кои 5 години без прекин) со виза за постојан престој или како австралиски државјанин. Одморите и кратките патувања надвор од Австралија во текот на живеењето/престојот во Австралија се вклучуваат во периодот на престој во Австралија

⁴⁶ Упатство за примена на договорот меѓу владата на РМ и владата на Австралија за социјално осигурување, ФПИОМ, 2011, 11.

Право на самостојна пензија се остварува кога лицето ги исполнува условите во поглед на стажот или престојот според законодавството на едната држава договорничка.

Со Договорот е предвидено стекнување само на старосна австралиска пензија (Australian Age Pension), стекнување на семејна пензија не е предвидено од причина што во Австралија остварувањето на правото на пензија е поврзана исклучиво со престојот и имотната состојба и поради ова во потполност се ограничува извозот на семејните пензии. Во однос на Република Македонија, со примена на Договорот е овозможено стекнување на сите видови на пензија согласно македонските прописи на пензиското и инвалидското осигурување.

Според одредбите на член 9 од Договорот се уредени правилата на осигурување на определени исклучоци: продолжување на деташмантот од 4 години со максимум 8 години, како и на работникот кој работи на територијата на одредена договорна страна или кој работи на брод, авион или друг меѓународен транспорт, да важи само законодавството на таа договорна страна.

Системите на пензиското осигурување на Македонија и Австралија се темелат на различни основи и се финансираат од различни извори. Државниот систем на Австралија се финансира од данокот и:

- ги опфаќа сите жители;
- не е поврзан со вработување;
- не подлежи на данок и придонеси;
- се остварува право само на старосна пензија на 65 годинишна возраст за мажи и жени;
- жителство и преглед на имотна состојба (ова право се тестира секоја година)

Намената на државниот систем е да обезбеди исплата на старосна пензија на оние лица на кои најмногу им е потребна.

Минималниот услов за престој или жителство во Австралија за австралиски државјани е 10 години. Доколку не е исполнет, според договорот ќе се земат

предвид и периодите на осигурување според законодавството на Република Македонија до исполнување на условот од 10 години.

За македонските државјани потребно е подносителот во текот на работниот век да живеал во Австралија најмалку 12 месеци, од кои 6 мораат да бидат континуиран период и тоа меѓу 16 годишна возраст и возраста утврдена за добивање на австралиска старосна пензија. Како работен век се смета периодот од 16 до 65 години живот.

21. Анализа на податоците за вкупно остварените права од договорот меѓу владата на Република Македонија и владата на Австралија за социјално осигурување

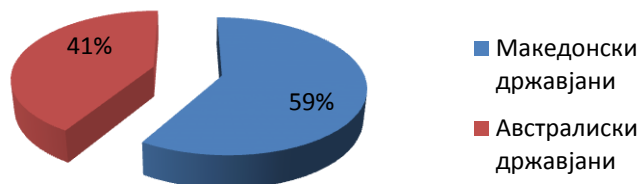
21.1 Вкупен број на остварени права

Табела 16. Вкупен број на остварени права по меѓународен договор помеѓу владата на Република Македонија и владата на Австралија

Table 16. Total number of beneficiaries of international contract between the government of Republic of Macedonia and the government of Australia

Договор со:	Вкупно корисници	Македонски државјани	Австралиски државјани
Австралија	558	327	231

Вкупен број на корисници на права по меѓународен договор помеѓу Р.Македонија и Р.Австралија

Слика 16. Вкупен број на остварени права по меѓународен договор помеѓу владата на Република Македонија и владата на Австралија изразен во проценти

Figure 16. Total number of beneficiaries of the international contract between the government of Republic of Macedonia and the government of Australia presented in percentage

Основната анализа укажува дека 558 лица изнесува вкупниот број на лица кои оствариле права по основ на меѓународниот договор помеѓу Р. Македонија и

Австралија. Од нив 59% или 327 лица се со македонско државјанство додека останатите 41% или вкупно 231 лице се со австралиско државјанство.

21.2 Поделба според статусот на право

21.2.1 Поделба според статусот на право кај македонски државјани

Табела 17. Статус на право кај македонски државјани

Table 17. Status of law in Macedonian citizens

Договор со:	Македонски државјани			
	Вкупно корисници	Активни корисници	Починати корисници	Пасивни корисници
Австралија	327	215	10	102

Слика 17. Статус на право кај македонски државјани изразен во проценти

Figure 17. Status of law in Macedonian citizens presented in percentages

При класификацијата според статус на лицата кои оствариле право на пензија по основ на овој меѓународен договор, се бележи дека 66% од македонските корисници или 215 лица се активни корисници. 31% или 102 лица се корисници кои користењето на пензијата го имаат ставено во мирување и со тоа се здобиле со статус на пасивни корисници. Преостанатиот, воедно и најнизок процент претставуваат корисниците со статус на починат корисник, 10 лица или 3% од вкупниот број на македонски корисници.

21.2.2 Поделба според статусот на право кај австралиски државјани

Табела 18. Статус на право кај австралиски државјани
Table 18. Status of law in Australian citizens

Договор со:	Австралиски државјани			
	Вкупно корисници	Активни корисници	Починати корисници	Пасивни корисници
Австралија	231	102	2	127

Слика 18. Статус на право кај австралиски државјани изразен во проценти
Figure 18. Status of law in Australian citizens presented in percentages

Според истата класификација, статус на корисник, се забележува дека 102 лица или 44% од корисниците со австралиско државјанство се со статус на активни корисници. Понатамошниот статус на корисник е пасивен корисник под чија категорија припаѓаат 127 лица или 55% од австралиските корисници. Останатиот 1% составен од вкупно 2 лица припаѓа на лицата кои се починати корисници.

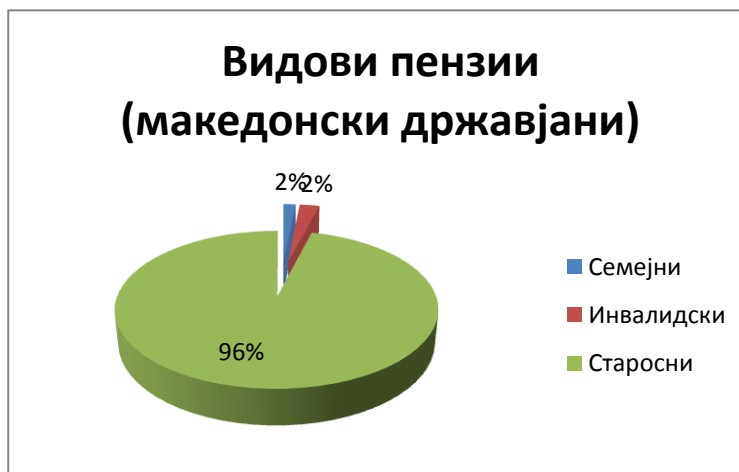
21.3 Поделба според видот на оствареното право

21.3.1 Поделба според оствареното право кај македонски државјани

Во оваа анализа може да се забележи контрадикторност во однос на остварените права. Во одредбите од договорот и покрај тоа што не беше предвидено право на инвалидска и семејна пензија за македонски државјани, од прикажаната анализа може да забележиме дека извесен процент на корисници имаат право на овие два вида на пензии. Ова се должи на фактот што голем дел од корисниците на права од овој договор поседуваат двојни државјанства, како на Република Македонија така и на Австралија.

Табела 19. Видови на пензии кај македонски државјани
Table 19. Types of pension in macedonian citizens

Договор со:	Македонски државјани			
	Вкупно корисници	Семејни корисници	Инвалидски корисници	Старосни корисници
Австралија	327	5	8	314

Слика 19. Видови на пензии кај македонски државјани изразен во проценти
Figure 19. Types of pension in Macedonian citizens presented in percentages

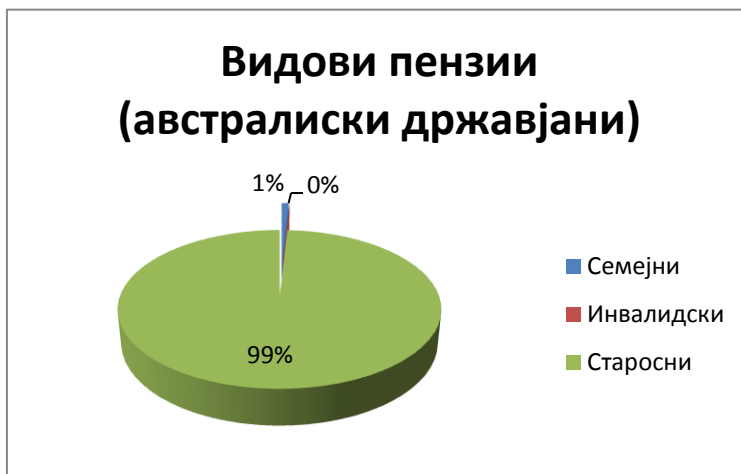
Во категоризацијата на корисниците според видот на остварени пензии по основ на овој меѓународен договор, како и досега, обработени се три вида на

пензии. Така, 96% или 314 лица со македонско државјанство оствариле право на стаорсна пензија. Далеку понизок е број на лица македонски корисници на инвалидска пензија односно 8 лица претставени со 2% од вкупниот број. Два проценти припаѓаат и на категоријата на македонски државјани корисници на семејна пензија – 5 лица.

21.3.2 Поделба според оствареното право кај австралиски државјани

Табела 20. Видови на пензии кај македонски државјани
Table 20. Types of pension in macedonian citizens

Договор со:	Австралиски државјани			
	Вкупно корисници	Семејни корисници	Инвалидски корисници	Старосни корисници
Австралија	231	2	0	229

Слика 20. Видови на пензии кај австралиски државјани изразен во проценти
Figure 20. Types of pension in Australian citizens presented in percentages

Гореспоменатото се рефлектира и во класификацијата на лицата со австралиско државјанство, корисници на пензија по основ на овој меѓународен договор. Односно, 99% или вкупно 229 лица се корисници на старосна пензија. Изостанува категоријата на инвалидска пензија а категоријата на семејна пензија е застапена кај 2 лица или вкупно 1%.

ЗАКЛУЧОК

Доколку го анализираме вкупниот број на остварените права од споменатите меѓународни договори ќе дојдеме до заклучок дека 4/5 се права што ги ползуваат македонските државјани а само 1/5 странските државјани. Истото преточено во бројки изнесува 8709 лица кои се со македонско државјанство и само 1887 странски државјани⁴⁷. Истото е прикажано во табела 21 и слика 21.

Табела 21. Вкупен број на остварени права
Table 21. Total number of beneficiaries

Вкупно корисници	
Македонски државјани	Странски државјани
8709	1887

Слика 21. Вкупен број на остварени права, изразен во проценти
Figure 21. Total number of beneficiaries, presented in percentage

Од претходно споменатото, можеме да заклучиме дека заинтересираноста на македонските граѓани во однос на остварување право преку работен однос остварен во странство е на значително високо ниво. Поради познатите социјално – економски причини, ниската стапка на вработеност, нискиот износ на платите и платените придонеси за нив, од една страна и отворениот пазар на труд, поголемата заработувачка како и поголема правна сигурност во однос на правата од пензиско и социјално осигурување во странство од друга страна, ги поттикнува македонските државјани да остварат работен однос во странство.

⁴⁷ Статистика од 31.07.2014, ФПИОМ

За разлика од македонските државјани, од искажаните податоци може да увидиме дека заинтересираноста на странците да остварат работен однос или пак да ползуваат друг вид на право од меѓународен договор со република Македонија е многу ниска. Друга причина поради ниската заинтересираност е нискиот износ на плати во споредба со матичните држави од каде доаѓаат работниците. Мора да се напомене дека и во оваа бројка од 1887 странски државјани голем дел се македонци кои во текот на својот живот се здобиле со странско државјанство при што се откажале од македонското или ги задржале и обете.

По деталната анализа на законските одредби содржани во обработуваните меѓународни договори може да се издвојат повеќе позитивни решенија во однос на одредени проблеми од пензиското и социјалното осигурување. Доколку подетално ги разработиме и адаптираме на нашето позитивно право истите би зеле активна примена во ЗПИОМ како и при склучување на нови меѓународни договори.

Во многу случаи во Република Македонија се случува одредено лице кое има под 1 година вкупен пензиски стаж воопшто да не оствари право на пензија а со тоа и здравствено осигурување. За разлика од одредбите во ЗПИОМ во меѓународниот договор намерно е изоставена одредбата за минимален пензиски стаж под 12 месеци при остварување право на пензија од причина што според германските правни прописи може да се оствари право на германска пензија и со само 1 месец платен пензиски стаж. Ова би претставувало идеално решение за лица кои имаат помалку од 1 година стаж, доколку истото би се инкорпорирало во нашиот закон. Од германското позитивно право би можеле да го примениме начелото на потполна социјална праведност и висината на старосната пензија во зависност од останатите примања за време на користење на пензијата, да се исплатува во полн износ во висина од $\frac{2}{3}$ или $\frac{1}{3}$.

Предвремената пензија позната во ХЗМО е вид на пензија која е и повеќе од потребна во Република Македонија. По затворањето на голем дел од фабриките во Република Македонија, вработените на возраст над 50 години останаа со

прекинат работен однос. До исполнувањето на сега законски определените услови за пензионирање, овие лица немаат право на никаков надоместок до пензионирање, немаат здравствено осигурување, со што нивната егзистенција е загрозена. Од овие причини и покрај доскорешно истото законодавство Република Хватска внесе реформи со што судбината на нејзините граѓани од оваа категорија ја реши со ткн. предвремена пензија. Според нивните прописи за предвременно пензионирање може да оствари маж со 60 години живот и 35 години стаж односно жена 55 години живот и 30 години стаж. Со меѓународниот договор склучен помеѓу Република Македонија и Република Хрватска за социјално осигурување, на македонски државјани кои ги исполнуваат овие услови имаат можност да остварат давања од ова право.

За разлика од сите други договори кои Република Македонија ги има потпишано, во договорот со Австралија се забележува целосно спротивен концепт на пензиско и социјално осигурување. Една од главните обележја на австралискиот пензиски систем е грижата за социјалната сигурност и правната еднаквост на нејзините државјани. Поточно, предвидено е да не постои лице без право на пензија. Сите лица кои имаат живеалиште или престојувалиште имаат и право на пензија. Во пресметката на пензијата за разлика од кај нас, не игра главна улога висината на платените придонеси. Сосема спротивно, важна е имотната состојба и целокупните примања како и имотот на лицето што остварува пензија. Со ова се избегнува типичниот пример за Македонија каде одредени лица кои имале високи плати остваруваат право на максимален износ на пензија и покрај тоа што заобиколувајќи го законот сè уште имаат право на одредени примања од друга страна и имаат повеќе од задоволителна имотна состојба, а од друга страна имаме лица кои 40 години работеле во денес затворени фабрики со половично платени придонеси, уште помалку регулиран пензиски стаж и минималчен износ на пензија без никаков имот кои би бил некаква сигурност за понатамошна егзистенција.

Како единствена негативна страна од пензиските ситеми на државите кои се предмет на овој труд, во однос на условите за остварување на право на старосна пензија е старосната граница. На пример, за разлика од кај нас во Република Италија мажите и жените се изедначени и потребно е да имаат најмалку 67 години живот и минимум 20 години платен пензиски стаж. Во Република Германија потребната старост за пензионирање е со навршени 65 години старост и 5 години пензиски стаж. Од овој аспект, во Република Хрватска се бележи специфична состојба која условува зголемување на староосната граница потребна за пензионирање.

Претходно напоменавто е дека кај овие пензиски системи се познати правото на привремена старосна пензија, предвремена старосна пензиј, право на враќање на придонесите, право на давања до пензионирање, па така високата старосна граница предвидена за пензионирање не игра значајна улога во однос на социјално економскиот стандард на граѓаните.

Доколку истакнатите позитивни страни од обработените меѓународни договори или барем дел од нив бидат вметнати во македонското позитивно право сметам дека во голем обем би се подобрила како функционалноста на самиот пензиски ситем така и социјалната сигурност а со тоа и економска стабилност на голем дел од граѓаните на Република Македонија.

Земено предвид трендот на пораст на стапката на млади лица кои остваруваат работен однос во странство, се истакнува сè поголемата потреба од обезбедување на правна сигурност и заштита во поглед на пензиското и социјалното осигурување. Па така, практичната примена на одредби кои ги опфаќаат истакнатите елементи и препораки во овој магистерски труд ќе обезбеди истото. Исто така, овој труд може да послужи како насока при склучување на нови договори од оваа област.

Прилози

Прилог бр. 1: Образец П-1

ФОНД НА ПЕНЗИСКОТО И ИНВАЛИДСКОТО			
ОСИГУРУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА			
- Стручна служба –		Образец П-1	
- Филијала/Деловница –			

_____ 20 ____ год.			
Б А Р А Њ Е			
за остварување право на старосна пензија, семејна пензија, инвалидска пензија и паричен надоместок за телесно оштетување			
ОПШТИ ПОДАТОЦИ			
ПОДАТОЦИ ЗА ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО			
_____		_____	
Име, презиме(моминско презиме)		ЕМБГ	
_____		_____	
Ден,месец и година на раѓање	Место на раѓање	Државјанство	
Адреса _____			
Улица	број	место	општина
Број на телефон _____		Е-маил адреса _____	

Вид на правото (се заокружува редниот број на правото) :

1. СТАРОСНА ПЕНЗИЈА

2. СЕМЕЈНА ПЕНЗИЈА

3. ИНВАЛИДСКА ПЕНЗИЈА

4. ПАРИЧЕН НАДОМЕСТОК ЗА ТЕЛЕСНО ОШТЕТУВАЊЕ

1. СТАРОСНА ПЕНЗИЈА

ПОДАТОЦИ ЗА ВРЕМЕТО ПОМИНАТО ВО ПЕНЗИСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРУВАЊЕ КАЈ СТРАНСКИ НОСИТЕЛИ НА ОСИГУРУВАЊЕ

Времетраење

држава

докази

од _____ до _____

од _____ до _____

Остварено право на пензија во друга држава ДА НЕ

Видот на оствареното право _____

Држава во која е остварено правото _____.

2. СЕМЕЈНА ПЕНЗИЈА

ПОДАТОЦИ ЗА ПОЧИНАТИОТ ОСИГУРЕНИК/КОРИСНИК НА ПЕНЗИЈА -

Име и презиме

ЕМБГ

Датум на смрт _____ Корисник на пензија со пензиски број _____

ПОДАТОЦИ ЗА ВРЕМЕТО ПОМИНАТО ВО ПЕНЗИСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРУВАЊЕ КАЈ СТРАНСКИ НОСИТЕЛИ НА
ОСИГУРУВАЊЕ ЗА ПОЧИНАТИОТ ОСИГУРЕНИК/КОРИСНИК НА ПЕНЗИЈА

Времетраење

држава

докази

од _____ до _____

од _____ до _____

Остварено право на пензија во друга држава ДА НЕ

Видот на оствареното право _____ Држава во која е остварено правото _____

ПОДАТОЦИ ЗА ЧЛЕНОВИТЕ НА СЕМЕЈСТВОТО НА ПОЧИНАТИОТ ОСИГУРЕНИК ИЛИ

КОРИСНИК НА ПЕНЗИЈА ЗА КОИ СЕ БАРА ПРИЗНАВАЊЕ ПРАВО НА СЕМЕЈНА ПЕНЗИЈА

Презиме и име

Дата на раѓање

Матичен број

Сродство

Адреса

Остварено право на пензија на член на семејството во друга држава ДА НЕ

Видот на оствареното право _____

Држава во која е остварено правото _____

3.ИНВАЛИДСКА ПЕНЗИЈА

ПОДАТОЦИ ЗА ВРЕМЕТО ПОМИНАТО ВО ПЕНЗИСКО И ИНВАЛИДСКО

ОСИГУРУВАЊЕ КАЈ СТРАНСКИ НОСИТЕЛИ НА ОСИГУРУВАЊЕ

Времетраење држава докази
од _____ до _____

од _____ до _____

Остварено право од ПИО или рента кај странски носители на осигурување ДА НЕ

Држава во која е остварено правото _____.

Видот на оствареното право _____

Дали барањето е во постапка за задолжителен контролен преглед ДА НЕ

4.ПАРИЧЕН НАДОМЕСТОК ЗА ТЕЛЕСНО ОШТЕТУВАЊЕ

ПОДАТОЦИ ЗА ВРЕМЕТО ПОМИНАТО ВО ПЕНЗИСКО И ИНВАЛИДСКО

ОСИГУРУВАЊЕ КАЈ СТРАНСКИ НОСИТЕЛИ НА ОСИГУРУВАЊЕ

Времетраење држава докази
од _____ до _____

од _____ до _____

Остварено право на пензија во друга држава ДА НЕ

Видот на оствареното право _____

Држава во која е остварено правото _____.

ЛИЧНИ ИЗЈАСНУВАЊА

- Членство во здружение на пензионери и солидарен фонд ДА НЕ

- Подносителот на барањето користи право од пензиско и инвалидско осигурување

ДА НЕ

*Изјавувам дека сум согласен моите лични податоци да се користат за размена и прибирање на податоци за водење на управна постапка ДА НЕ

Датум на поднесување на барањето _____ 20__ год.

Потпис на подносителот на барањето _____

I ПОДАТОЦИ КОИ ГИ ПРИБАВУВА ФОНДОТ НА ПЕНЗИСКОТО И ИНВАЛИДСКОТО ОСИГУРУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА ПО СЛУЖБЕНА ДОЛЖНОСТ:

- податоци за стаж на осигурување и плати кои ги води во матичната евиденција за осигуреници и корисници на права од пензиското и инвалидското осигурување
- податоци од службена евиденција која ја води друг јавен орган, односно друг субјект кој води регистар за податоци
- извод од матична книга на родените, извод од матичната книга на умрените и извод од матичната книга на венчаните.

II ПРИЛОЗИ ДОСТАВЕНИ КОН БАРАЊЕТО КОИШТО ГИ ДОСТАВУВА ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО (се заокружува редниот број)

1. Доказ за социјално осигурување во друга држава
2. Уверение од Министерство за одбрана за отслужен воен рок
3. Решение за престанок на работниот однос (оригинал или копија заверена на нотар), за осигуреници кои работеле во Министерството за внатрешни работи, Министерството за одбрана и казнено - поправни и воспитно - поправни установи
4. Потврда за статус на ученик, односно студент
5. Предлог за медицинско вештачење со наод и мислење за здравствената состојба на осигуреникот (Предлог за медицинско вештачење -Образец бр.3)
6. Медицинска документација
7. Општи податоци и описи на работите на работното место на работникот

8. Други докази:-----

потпис на подносителот на барањето

Прилог бр. 2: Барање за пензија до Италија

ФОНД НА ПЕНЗИСКОТО И ИНВАЛИДСКОТО ОСИГУРУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА

Адреса: Улица „23 Октомври“ бр. 11, 1000 Скопје; Е-маил: info@piom.com.mk
Централа Тел: (02) 3250-100; Факс: (02) 3162-275; Инвалидски Комисии Тел: (02) 3065-184

Број: _____
Скопје: _____
Предмет: _____
Осигуреник: _____
Година на раѓање: _____

I.N.P.S.

TRIESTE

ITALIJA

PREDMET: Baranje za (vid na) penzija,
za (ime i prezime)

Pocituvani,

Vi dostavuvame baranje za (vid na) penzija za (ime i prezime) , so adresa na ziveenje: _____,
R.MAKEDONIJA.

Baranjeto e podneseno na _____ godina.

Na imenuvaniot vo R.Makedonija mu e priznato pravo na (vid na) penzija smetano od
_____ godina.

Stazot vo R.Makedonija e navrsen vo slednite periodi:

Period od	Period do	Traenje godini	Meseci	Denovi
<u>DD.MM.GG</u>	<u>DD.MM.GG</u>	<u>GG</u>	<u>MM</u>	<u>DD</u>

Voedno Ve izvestuvame deka (ime i prezime) ima navrseno staz i vo (druga drzhava) .

Ve molime da doneste resenie i da ne izvestite za Vasata odluka (Ve molime da ni dostavite I primerok od vaseto Resenie), kako i da ni go potvrdite stazot navrsen vo Italija.

Blгодариме на sorabotkata.

So pocit,

ODDELENIE ZA SPROVEDUVANJE NA KONVENCIJ
ZA SOCIJALNO OSIGURUVNJE
RAKOVODITEL

Прилог бр. 3: Образец РМ-Д 201 а / RM-D 201 а

Р

Спогодба меѓу Сојузна Република Германија и
Македонија за социјално осигурување

Abkommen zwischen der Bundesrepublik
Deutschland und Mazedonien
über Soziale Sicherheit

**РМ-Д 201 а
RM-D 201 а**

Македонски носител на осигурување:
Mazedonischer Versicherungsträger:
FOND NA
PENZISKOTO I INVALIDSKOTO
OSIGURUVANJE NA MAKEDONIJA
ul. „VLADIMIR KOMAROV“ BB
1000 Skopje
Mazedonien

Број на предметот:
Aktenzeichen:
Место и дата:
Ort und Datum:

LVA
GERMANIJA

Овој образец се доставува во два примерка.
Dieses Formblatt wird in doppelter Ausführung
zugesandt.

Молиме да вратите еден примерок.
Ein Exemplar als Antwort zurückerbeten.

Барање за пензија
поднесено од
Rentenantrag des/der
Осигуреник:
Versicherter:

роден:
geb.:
роден:
geb.:

Со приложениот образец D-RM 202/Д-РМ 202 – D-RM 203/Д-РМ 203 примите на знаење барање за пензија.
Wir geben Ihnen mit beiliegendem Formblatt PM-Д 202/RM-D 202 – PM-Д-203/RM-D 203 Kenntnis vom Rentenantrag.

За основниот пензиски стаж недостасува _____ месеци.
Für die Wartezeit fehlen hier _____ Monate.

За барањето за пензија може да се одлучува само со примена на член 25 став 1 од. Спогодбата. Заради тоа молиме да не известите за германските податоци на осигурување и тоа што побрзо и со оригинална документација.
Über den Rentenanspruch kann nur unter Anwendung von Art. 25 Abs. 1 des Abkommens entschieden werden. Teilen Sie uns deshalb bitte urschriftlich und beschleunigt die deutschen Versicherungszeiten mit.

Македонските периоди на осигурување – во колку се веќе утврдени – се внесени во приложениот образец РМ-Д 205/RM-D 205. Дефинитивно известување ќе добиете после донесување на решението.
Die mazedonischen Versicherungszeiten sind – soweit bereits festgestellt – in beiliegendem Formblatt PM-Д 205/RM-D 205 eingetragen. Eine endgültige Mitteilung ergeht bei Bescheiderteilung.

Податоци за германските периоди на осигурување./Angaben zu den deutschen Versicherungszeiten.

X Се прилага документација доставена од страна на подносителот на барањето (осигуренички потврди, признаници, копија на осигурителната карта во оригинал).

Die vom Antragsteller vorgelegten Unterlagen (Aufrechnungsbescheinigungen, Quittungen, Durchschriften des Versicherungsnachweisheftes oder Originalversicherungskarten) liegen bei.

○ Недостигаат докази за периодите/Es fehlen Nachweise für die Zeiträume

од/vom _____ до/bis _____ , од/vom _____ до/bis _____
од/vom _____ до/bis _____ , од/vom _____ до/bis _____

○ Подносителот на барањето на располага со документација.

D. Antragssteller(in) hat keine Unterlagen.

Лекарско стручно мислење ќе се достави дополнително, штом ќе биде примено.

Das ärztliche Gutachten wird nachgereicht, sobald es vorliegt.

Со почитување/Mit freundlichen Grüßen

П.О./I.A.

Прилози/Anlagen

Обрасци/Formblätter

РМ-Д 202/РМ-Д 202

РМ-Д 203/РМ-Д 203

РМ-Д 204/РМ-Д 204

РМ-Д 205/РМ-Д 205

Докази за осигурување во

Германија

1 deutsche Versicherungs--

_____ nachweise

Молиме завртите!/Bitte wenden!

Abkommen zwischen der Bundesrepublik Deutschland und Mazedonien über Soziale Sicherheit

Спогодба меѓу Сојузна Република Германија и Македонија за социјално осигурување

D-RM 205 а
Д-РМ 205 а

Urschriftlich zurück

Да се врати во оригинал

Deutsche Versicherungsnummer

Германски број на осигурување

[illegible]

Прилог бр. 4: Образец РМ-Д 201 / RM-D 201

Спогодба меѓу Сојузна Република Германија и Македонија за
социјално осигурување

Abkommen zwischen der Bundesrepublik Deutschland und Mazedonien über
Soziale Sicherheit

PM-D 201
RM-D 201

Македонски носител на осигурување:
Mazedonischer Versicherungsträger:

Број на предметот:
Aktenzeichen:

FOND NA PENZISKOTO I INVALIDSKOTO
OSIGURUVANJE NA MAKEDONIJA
ul. „12 Udana brigada“ broj 2
1000 Skopje
Mazedonien

Место и дата:
Ort und Datum:

Deutsche Rentenversicherung
Bayern Sud

☐ Доставување на барање
Zusendung des Antrages

☒ Дополнително доставување на
документација
Nachsendung von Unterlagen

COODBETHOTO E OЗНАЧЕHO CO „X“:
DAS ZUTREFFENDE IST ANGEKREUZT.

Барање за пензија поднесено од
Rentenantrag des/der

роден:
geb.:

во:
in:

Осигуреник:
Versicherter:

роден:
geb.:

во:
in:

Ваш број на предметот:/Dortiges Aktenzeichen:

Ваш допис од:/Ihr Schreiben vom:

Adresa:

☐ Со приложените образци Ве известуваме за барањето за пензија, поднесено на ден.
Wir geben Ihnen mit den beiliegenden Formblättern Kenntnis von dem am gestellten Rentenantrag.

☐ Ве молиме со образецот РМ-Д 205/РМ-Д 205 да ни го соопштите времето кое според Вашите правни прописи се засметува во стаж на осигурување и со образец РМ-А 205/РМ-Д 206 да не известите за окончувањето на постапката.
Um Bekanntgabe der nach Ihren Rechtsvorschriften anrechnungsfähigen Versicherungszeiten mit Formblatt D-RM 205/Д-PM 205 und um Mitteilung über den Abschluss des Verfahrens mit Formblatt D-RM 206/Д-PM 206 wird gebeten.

☒ Образец РМ-Д 205/РМ-Д 205/Das Formblatt RM-D 205/PM-D 205

☒ се прилага. Стажот на осигурување е – доколку е веќе утврден – внесен.
liegt bei. Die Versicherungszeiten sind – soweit bereits festgestellt – eingetragen.

☐ ќе се достави дополнително, веднаш по разјаснувањето за стажот на осигурување.
wird nachgereicht, sobald die Versicherungszeiten geklärt sind.

☐ Стажот на осигурување е доставен порано на образец РМ-Д 205/РМ-Д 205
на ден _____. Он останува непроменет.
Die Versicherungszeiten wurden Ihnen bereits mit Formblatt RM-D 205/PM-D 205
am _____ mitgeteilt. Sie haben sich nicht geändert.

Молиме завртите! /Bitte wenden!

Остварување право на пензија врз основа на меѓународни договори за стаж остварен во странств

- ☐ Лекарско стручно мислење /Das ärztliche Gutachten
- ☐ се прилага.
liegt bei.
- ☐ ќе се достави дополнително, штом ќе биде примено.
wird nachgereicht, sobald es vorliegt.
- ☐ Осигурен случај не настапил./Ein Versicherungsfall ist nicht eingetreten.
- ☐ Само кај старосни пензии: барателот изјави дека утврдувањето на македонската пензија ја одложува и побарува само германска пензија (член 33 став 3 од Спородбата)
Nur bei Altersrenten: Der Antragsteller hat erklärt, dass er die Feststellung mazedonischer Renten-ansprüche aufschiebt und lediglich eine deutsche Rente begehrt (Art. 33 Abs. 3 des Abkommens)
- ☐ Осигуреникот е /D. Versicherte
- ☐ е инвалид/ist Invalide од/seit _____
- ☐ трајно/auf Dauer ☐ привремено до/auf Zeit bis _____
- ☐ исполнува услови за старосна пензија од
erfüllt die Voraussetzungen für eine Altersrente seit _____
- ☐ заврши вработувањето/приватната дејност на ден
hat die Beschäftigung/selbständige Tätigkeit am _____ beendet.
- ☐ добива од _____ пари поради боловање, поради невработеност одн. други пари како надомест за плата.
bezieht seit _____ Krankengeld, Arbeitslosengeld, bzw. eine sonstige Lohnersatzleistung.
- ☐ на ден _____ се вработи/отпочна со приватна дејност.
hat am _____ eine Beschäftigung/selbständige Tätigkeit aufgenommen.
- ☐ Условите за право на семејна пензија се исполнети од _____
Die Anspruchsvoraussetzungen für eine Hinterbliebenenrente sind erfüllt seit _____
- ☐ Вдовицата/вдовецот пак се мажи/мени на ден _____
Die Witwe/der Witwer hat am _____ wieder geheiratet.
- ☐ Македонската пензија отпадна на ден _____
Die mazedonische Rente ist am _____ weggefallen.
- ☐ Донесување на одлука сè уште не е можно.
Eine Entscheidung konnte noch nicht getroffen werden.
- ☐ Податоци во врска со стажот на осигурување во Германија.
Angaben zu den deutschen Versicherungszeiten.
- ☐ Се прилага документација доставена од страна на подносителот на барањето (осигурителни потврди, признаници, копија на осигурителната карта, осигурителна карта во оригинал).
Die vom Antragsteller vorgelegten Unterlagen (Aufrechnungsbescheinigungen, Quittungen, Durchschriften des Versicherungsnachweisheftes oder Originalversicherungskarten) liegen bei.
- ☐ Недостигаат докази за периодот/Es fehlen Nachweise für die Zeiträume
од/vom _____ до/bis _____, од/vom _____ до/bis _____
од/vom _____ до/bis _____, од/vom _____ до/bis _____
- ☐ Подносителот на барањето не пасполага со документација.
D. Antragsteller(in) hat keine Unterlagen.
- ☐ Во врска со покренатата постапка се доставува/дополнително ќе се достави:
Zum eingeleiteten Verfahren wird/werden nachgesandt:

Со почитување/Mit freundlichen Grüßen
П.О./Л.А.

Прилози/Anlagen
Обрасци/Formblätter

докази за осигурување во Германија
deutsche Versicherungsnachweise

Остварување право на пензија врз основа на меѓународни договори за стаж остварен во странств

2. Лични податоци/Angaben zur Person

☐ Презиме/Name	☐ Име (во случај на повеќе имиња да се подцрта главното) Vorname (Rufname bitte unterstreichen)
☐ Презиме при раѓањето/Geburtsname	☐ Поранешни презимиња (со податоци на пример: вдовец-ица, разведен-а) Früher geführte Namen (mit Angabe z.B. verwitwet, geschieden)
☐ ден Tag ☐ месец Monat ☐ год. Jahr Дата на раѓањето Geburtsdatum	☐ Пол (соодветното да се означи со "x")/Geschlecht (Zutreffendes ankreuzen) ☐ машки/männlich ☐ женски/weiblich
☐ Место на раѓањето и држава: Geburtsort und Staat:	☐ Единствен матичен број на граѓаните – ЕМБГ – (може да се види во пасошот или во личната карта) Personenkennziffer (zu entnehmen aus dem Pass oder Personalausweis)
☐ Државјанство на денот на поднесување на барањето Staatsangehörigkeit am Tag der Antragstellung	☐ Државјанство на ден 1 јануари 1956 година Staatsangehörigkeit am 1.1.1956
Живеалиште на ден 1 јануари 1956 година Ständiger Wohnsitz am 1.1.1956	Место на станување на ден 18.5.1990? Wohnsitz am 18.5.1990?
Бегалец во смисла на член 1 од Конвенцијата за правната положба на бегалците од 28 јули 1951 година (Женевска конвенција)? Flüchtling im Sinne des Artikels 1 des Abkommens über die Rechtsstellung der Flüchtlinge vom 28.7.1951 (Genfer Konvention)?	
☐ не nein ☐ да ja Ако да: Број на документот и установа која го издала Falls ja: Nummer des Ausweises und ausstellende Behörde	без државјанство во смисла на Спородбата од 18.9.1954? Staatenloser im Sinne des Übereinkommens vom 28.9.1954? ☐ не nein ☐ да ja

Брачна состојба/Familienstand				
☐ неженет-немажена ledig	☐ женет-мажена erstmals verheiratet	☐ вдовец-вдовица verwitwet seit	☐ разведен-а geschieden	☐ повторно оженет-премажена wiederverheiratet
Вид на вработување/дејност пред поднесување на барањето (опис на работите) Beschäftigungsart/Tätigkeit vor der Antragstellung (genaue Berufsbezeichnung)				

Сегашно живеалиште/Derzeitiger Wohnort		
Улица, куќен број/Straße, Hausnummer		
Поштенски број Postleitzahl	Определена пошта/Postort	Место на живеење/Wohnort
☐	☐	☐
Адреса во Македонија, ако не е соодветна со сегашното живеалиште /Heimatschrift in Mazedonien, sofern abweichend vom derzeitigen Wohnort		
Улица, куќен број/Straße, Hausnummer		
Поштенски број Postleitzahl	Определена пошта/Postort	Место на живеење/Wohnort
☐	☐	☐

3. Поднесување на барање од страна на други лица/Antragstellung durch andere Personen

☐ не nein ☐ да ja	Ако да: Барањето го поднесува застапникот Falls ja: Der Antrag wird in Vertretung gestellt von
☐ Презиме, име Name, Vorname	☐ Полномошното важи од Vollmacht wirksam seit
☐ И тоа во својство на/In Eigenschaft als ☐ законски застапник gesetzlicher Vertreter	☐ старател Vormund ☐ полномошник Bevollmächtigter
Улица, куќен број Straße, Hausnummer	
Поштенски број Postleitzahl	Место на живеење/Wohnort
☐	☐

4. Начин на исплата/Zahlungsweg

5. Периоди на уплатени придонеси/Beitragszeiten

6. Стручна подготовка/Периоди кои се засметуваат

105

7. Стаж за одгледување на деца (во прв ред кај осигуреник-жена)
Kindererziehungszeiten (in erster Linie bei weiblichen Versicherten)

Дали се бара признавање на стаж за одгледување на деца? Werden Kindererziehungszeiten geltend gemacht?	
☐ не nein	☐ да ja
молиме да имате предвид: Овие периоди може да се признаат само ако децата се родени во Германија. Bitte beachten: Diese Zeiten können grundsätzlich nur geltend gemacht werden, wenn die Kindererziehung in Deutschland erfolgte.	

Кои деца беа (делумно) воспитувани/израснати во Германија? Welche Kinder wurden (teilweise) in Deutschland erzogen?			
	име Name	дата на раѓање Geburtsdatum	место на раѓање, држава Geburtsort/Staat
1. Дете 1. Kind			
2. Дете 2. Kind			
3. Дете 3. Kind			

8. Останати податоци/Sonstige Angaben

8.1.	Дали осигуреникот сè уште е во работен однос (и ако сега заради неспособност за работа навистина не работи)? Steht der Versicherte noch in einem Arbeitsverhältnis (auch wenn es derzeit wegen Arbeitsunfähigkeit nicht ausgeübt wird)?	
	☐ не nein	☐ да ja
	Ако да: Вид на вработувањето? Адреса на работодавецот ? Falls ja: Art der Beschäftigung? Arbeitgeberanschrift?	
	Број на работни саати на ден Anzahl der täglichen Arbeitsstunden	
	Месечна плата Monatliches Einkommen	
	Дали постои намера да се прекине вработувањето, ако да кога? Ist eine Beendigung der Beschäftigung beabsichtigt, falls ja, wann?	
	Дали постои моментална неспособност за работа заради болест? Besteht zur Zeit Arbeitsunfähigkeit wegen Krankheit? ☐ не nein	
	☐ да, од ja, seit	
8.2.	Дали осигуреникот или неговиот брачен другар или води занаетска работилница (занаетска работилница или обавува некоја друга самостојна дејност, на пр: изнајмување на простории, трговија со стока), се занимава со градинарство, лозарство, одгледување на животни или рибарство? Besitzt oder betreibt der Versicherte oder dessen Ehegatte einen Gewerbebetrieb (handwerkliche Werkstätte oder sonstige selbständige Unternehmung z.B. Vermietung von Räumen, Handel mit Waren), einen Betrieb für Gartenbau, Weinanbau, Tierhaltung oder eine Fischerei?	
	☐ не nein	☐ да ja
	Ако да: вид на дејност Falls ja: Art des Betriebes	
8.3.	Дали осигуреникот или неговиот брачен другар обработува земјоделско земјиште или шумско земјиште? Besitzt oder bewirtschaftet der Versicherte oder dessen Ehegatte ein landwirtschaftliches oder forwirtschaftliches Grundstück?	
	☐ не nein	☐ да ja
	Ако да: виа на дејност (пр. земјоделие): Falls ja: Art des Betriebes (z.B. Landwirtschaft):	
	Големина на земјиштето во м2: Größe des Grundstücks in qm:	
	☐ Бил приложен извод од катастар за земјиштето Katasterauszug hat vorgelegen	
8.4.	Ако осигуреникот повеќе не е во редовен работен однос или не обавува самостојна дејност Wenn der Versicherte nicht mehr abhängig beschäftigt oder selbständig tätig ist	
	Наведете ја датата на последниот ден на работа (независно од прекинувањето на работниот однос) Datum des letzten am Arbeitsplatz verbrachten Tages angeben (unabhängig von der Beendigung des Arbeitsverhältnisses)	На кој начин од тогаш се издржува? Wodurch wird seither der Lebensunterhalt bestritten?

Остварување право на пензија врз основа на меѓународни договори за стаж остварен во странств

8.5.	Дали инвалидност/намалена способност за стопанисување е сосема или делумно последица на несреќа (на пр. несреќа на работа, сообраќајна несреќа) или е предизвикана од други лица? Ist die Invalidität/verminderte Erwerbsfähigkeit ganz oder teilweise Folge eines Unfalls (z.B. Arbeitsunfall, Verkehrsunfall) oder durch andere Personen verursacht worden?	
	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div> ☐ не nein ☐ да ja </div> <div> Ако да: Виа на несреќата Falls ja: Art des Unfalles <div style="margin-top: 10px;">Место на несреќата Ort des Unfalles</div> </div> <div> Дата Datum <div style="margin-top: 10px;">Име и презиме и адреса на штетникот Name und Anschrift des Schädigers</div> </div> </div>	
8.6.	Дали се вратени придонеси од германско законско пензиско осигурување? Wurde eine Beitragerstattung aus der deutschen gesetzlichen Rentenversicherung durchgeführt?	
	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div> ☐ не nein ☐ да ja </div> <div> Ако да: Назив и адреса на носителот на осигурување Falls ja: Name und Anschrift des Versicherungsträgers <div style="margin-top: 10px;"></div> </div> </div>	
9.	Додаток на деца/Kinderzuschuss Дали поднесувате барање за додаток на деца?/ Beantragen Sie Kinderzuschuss?	
	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div> ☐ не nein ☐ да ja </div> <div> Молиме да имате предвид: Додаток на деца се исплатува само за дете кое уште пред 1.1.1992 год. имало право на додаток на деца од германско законско пензиско осигурување. Bitte beachten: Kinderzuschuss kann nur für ein Kind gezahlt werden, für das bereits vor dem 01.01.1992 ein Anspruch auf Kinderzuschuss in der deutschen gesetzlichen Rentenversicherung bestanden hatte. </div> </div>	
10.	Други давања/Andere Leistungen Дали осигуреникот прима или примал едно од следните давања или едно од тие давања е побарано? Bezieht oder bezog der Versicherte eine der nachstehenden Leistungen oder ist eine dieser Leistungen beantragt?	
10.1.	Виа на давањето/Art der Leistung Пензија од германското законско пензиско осигурување. Rente aus der deutschen gesetzlichen Rentenversicherung.	Ако да:/Falls ja: <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> ☐ не nein ☐ да ja </div> <div style="margin-top: 10px;">Исплатна служба, број на актот/Zahlende Stelle, Aktenzeichen</div>
10.2.	Давање (како и аконтација) од германското законско осигурување за несреќа на работа или од страна на странски носител на осигурување за несреќа на работа. Leistungen (auch Vorschuss) aus der deutschen gesetzlichen Unfallversicherung oder von einem ausländischen Unfallversicherungsträger.	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> ☐ не nein ☐ да ja </div> <div style="margin-top: 10px;">Вид на давањето/Art der Leistung</div>
	Дали на име рента од осигурувањето за несреќа на работа е исплатено – намирено? Wurde eine Unfallrente abgefunden?	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> ☐ не nein ☐ да ja </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between; margin-top: 10px;"> <div>Ден на несреќата/Unfalltag</div> <div>Година на намирувањето Jahr der Abfindung</div> </div>
10.3.	Плата од страна на германскиот или македонскиот работодавец за период во кој стварно повеќе не работи или не работел (пр. надоместоци на плата за време на боледување). Arbeitsentgelt von einem deutschen oder mazedonischen Arbeitgeber für eine Zeit, in der eine Beschäftigung tatsächlich nicht mehr ausgeübt wird oder wurde (z.B. Lohnfortzahlung).	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> ☐ не nein ☐ да ja </div> <div style="margin-top: 10px;"> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div>од von</div> <div>до bis</div> </div> </div>
10.4.	Предпензија од страна на германскиот работодавец. Vorruhestandsgeld von einem deutschen Arbeitgeber.	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> ☐ не nein ☐ да ja </div> <div style="margin-top: 10px;"> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div>од von</div> <div>до bis</div> </div> </div>
10.5.	Надоместок за време на боледувањето од страна на болесничката каса. Krankengeld von einer deutschen Krankenkasse.	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> ☐ не nein ☐ да ja </div> <div style="margin-top: 10px;"> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div>од von</div> <div>до bis</div> </div> </div>

Остварување право на пензија врз основа на меѓународни договори за стаж остварен во странств

10.6.	Други давања од Германија (на пр. давања од страна на заводот за вработување, социјална помош итд.) <i>Sonstige Leistungen aus Deutschland (z.B. Leistungen von der Agentur für Arbeit, Sozialhilfe usw.).</i>	☐ не nein ☐ да ja	☐	☐	
			од von	до bis	
10.7.	Медицински мерки или мерки за професионално оспособување со рехабилитација (лекување во бања, преквалификација). <i>Medizinische oder berufsfördernde Leistungen zur Rehabilitation (Kuren, Umschulungen).</i>	☐ не nein ☐ да ja	☐	☐	Трошоците ги сноси/Kostenträger број на актот/Aktenzeichen
			од von	до bis	

11. Други давања од страна носителот на осигурување во Македонија
Andere Leistungen von einem Versicherungsträger in Mazedonien

11.1.	Дали на осигуреникот му е одобрена пензија од македонското пензиско и инвалидско осигурување (дури и ако не исплатува заради вработување)? Ist dem Versicherten eine Rente aus der mazedonischen Renten- und Invalidenversicherung bewilligt (auch wenn sie wegen Beschäftigung nicht ausbezahlt wird)?			
	☐ не nein	☐ да ja	Ако да: Почеток на правото на пензија Falls ja: Beginn der Pension	
11.2.	Дали осигуреникот остварил право на пензија од македонското пензиско и инвалидско осигурување? Hat der Versicherte einen Rentenanspruch aus der mazedonischen Renten- und Invalidenversicherung geltend gemacht?			
	☐ не nein	☐ да ja	Ако да: Кај кој носител на осигурување, број на предметот Falls ja: Bei welchem Versicherungsträger, Aktenzeichen	

12. Право на надоместок на штета
Ersatzanspruch

12.1.	Дали постои право на надоместок во смисла на член 37 од Спогодбата? Besteht ein Ersatzanspruch im Sinne von Artikel 37 des Abkommens?			
	☐ не nein	☐ да ja	Ако да: Од кога и за кое време? Falls ja: Von wem und für welche Zeit?	
12.2.	Дали треба да се задржи исплата на заостаната пензија? Soll die Rentennachzahlung einbehalten werden?			
	☐ не nein	☐ да ja		

Место и дата/Ort und Datum

Печат и потпис/Stempel und Unterschrift

Прилог бр. 6: Образец РМ-Д 203 / RM-D 203

Спогодба меѓу Сојузна Република Германија и Македонија за
социјално осигурувањеAbkommen zwischen der Bundesrepublik
Deutschland und Mazedonien
über Soziale SicherheitРМ-Д 203
RM-D 203

Носител на осигурувањето во/Versicherungsträger in

Македонија:	FOND NA PENZISKOTO I INVALIDSKOTO	Број на актот:	
Mazedonien:	OSIGURUVANJE NA MAKEDONIJA	Aktenzeichen:	
	ul. „12 Udana brigada“ broj 2		
	1000 Skopje,	Германски број на осигурување	
	Mazedonien	Deutsche Versicherungsnummer	
Германија:			
Deutschland:			не е познат nicht bekannt

Податоци кон барањето за семејна пензија(да се пополни со печатни букви или на машина за пишување)

Angaben zum Antrag auf Hinterbliebenenrente(in Blockschrift oder mit Schreibmaschine ausfüllen)

Кај прашањата означени со O треба точноста на податоците службено да се потврдат или документираат. Во тој случај кругот треба да се означи со икс X; во спротивно кругот се остава празен.

Дополнително наведената потребна документација, односно печатени, треба задолжително да се приложат, инаку не е можно решавање на барањето.

Bei den mit O gekennzeichneten Fragen soll die Richtigkeit der Angaben amtlich bestätigt oder durch Unterlagen belegt sein. Ist dies der Fall, so ist der Kreis anzukreuzen X; ansonsten ist der Kreis frei zu lassen.

Die angeführten zusätzlich erforderlichen Unterlagen bzw. Formblätter sind unbedingt beizufügen, da der Antrag sonst nicht bearbeitet werden kann.

	Дата на поднесување на барањето Datum der Antragstellung	→	ден Tag	месец Monat	година Jahr
--	---	---	------------	----------------	----------------

1. Побарана пензија/Beantragte Rente

Мала или голема пензија за вдовица (вдовец)	Семејна пензија за вдовица/вдовец по претпоследен брачен другар	Семејна пензија за вдовица/вдовец од разведен брачен другар	Само во случај развод на брак пред 1.07.1977 год.
x Kleine oder große Witwenrente/Witwerrente	☐ Witwenrente/Witwerrente nach dem vorletzten Ehegatten	☐ Witwenrente/Witwerrente an den geschiedenen Ehegatten	nur bei Auflösung der Ehe vor dem 1.7.1977

Голема пензија за вдовица (вдовец) припаѓа после 45 год. живот без исполнување на други услови. Пред тоа само ако се исполнети следните услови:

Große Witwen-/Witwerrente steht ab dem 45. Lebensjahr ohne weitere Voraussetzungen zu. Vorher nur bei Vorliegen folgender Voraussetzungen:

Голема пензија за вдовица (вдовец) пред навршени 45 год. живот се бара

Die große Witwenrente/Witwerrente vor Vollendung des 45. Lebensjahres wird beantragt, weil

☐ заради одгледување на малолетно дете или грижа за дете инвалид (староста на инвалидното дете во тој случај е без значење)
ein minderjähriges Kind erzogen oder für ein behindertes Kind gesorgt wird (das Alter des behinderten Kindes ist hierbei ohne Bedeutung)

☐ Бидејќи вдовицата (вдовецот) се смета за
намалуван способна (ен) за стопанисување.
d. Witwe/Witwer sich für erwerbsgemindert hält
Молиме да приложите лекарско мислење РМ-А/РМ-Д 207
Ärztliches Gutachten РМ-Д/РМ-Д 207 bitte beifügen
☐ Семејна пензија за дете без еден родител
Halbwaisenrente

☐ Семејна пензија за дете без двата родители
Vollwaisenrente

2. Лични податоци за осигуреникот-чката/Angaben zur Person der Versicherten/des Versicherten

X Презиме/Name	x Име (во случај на повеќе имиња да се потцрта главното) Vorname (Rufname bitte unterstreichen)
O Презиме при раѓањето/Geburtsname	O Поранешни презимиња (со податоци на пример: вдовец-ца, разведен-а) Früher geführte Namen (mit Angabe z.B. verwitwet, geschieden)
X ден Tag	месец Monat
год. Jahr	Дата на раѓањето Geburtsdatum
	←
x ден Tag	месец Monat
год. Jahr	Дата на смртта Todesstag
	←
	Пол (соодветното да се означи со „X“/ Geschlecht (Zutreffendes ankreuzen) X машки/männlich ☐ женски/weiblich
	X Место на раѓањето и држава/Geburtsort und Staat Nas.Iinden,R.Makedonija

РМ-Д 203/RM-D 203 – 07.2004

Остварување право на пензија врз основа на меѓународни договори за стаж остварен во странств

☒ Државјанство во часот на смртта Staatsangehörigkeit im Zeitpunkt des Todes RM		☐ Државјанство на ден 1.јануари 1956год. Staatsangehörigkeit am 1.1.1956	
Бегалец во смисла на член 1 од Конвенцијата за правната положба на бегалците од 28.јули 1951 год. (Женевска конвенција)? Flüchtling im Sinne des Artikels 1 des Abkommens über die Rechtsstellung der Flüchtlinge vom 28.7.1951 (Genfer Konvention)?			
☒ не/nein		☐ да/ja	
Ако да: Број на документот и установата која што го издала Falls ja: Nummer des Ausweises und ausstellende Behörde			
Без државјанство во смисла на Спогодбата од 28.9.1954/Staatenloser im Sinne des Übereinkommens vom 28.9.1954?			
☐ не/nein		☐ да/ja	
Постојано место на станување на ден 1.1.1956 година Ständiger Wohnsitz am 1.1.1956		Постојано место на станување на ден 18.5.1990 година Ständiger Wohnsitz am 18.5.1990	
		Единствен матичен број на граѓаните (ЕМБГ) Personenkennziffer (zu entnehmen aus dem Pass oder Personalausweis)	

Живеелиште во часот на смртта/Wohnort im Zeitpunkt des Todes

Улица, куќен број/Straße, Hausnummer			
Поштенски број Postleitzahl		Определена пошта/Postort	
		Место на живеење/Wohnort	

3.

Лични податоци за вдовицата (вдовецот/детето) ако не се бара пензија за вдовицата (вдовецот)
 Angaben zur Person der Witwe/des Witwers/der Waise* (* wenn keine Witwen-/Witwerrente beantragt wird)

☒ Презиме/Name		☒ Име (во случај на новеке имиња да се подвлече главното) Vorname (Rufname bitte unterstreichen)	
☒ Презиме при раѓањето/Geburtsname		☐ Поранешни презимиња (со податоци на пример: вдовец-ца, разведен-а) Früher geführte Namen (mit Angabe z.B. verwitwet, geschieden)	
☒ ден Tag		☒ место на раѓањето и држава Geburtsort und Staat	
☐ месец Monat		☐ S.Katlanovo, R.Makedonija	
☐ год. Jahr			
☐ Дата на раѓањето Geburtsdatum			
☒ Државјанство на ден на поднесување на барањето Staatsangehörigkeit im Zeitpunkt der Antragstellung			
Бегалец во смисла на член 1 од Конвенцијата за правната положба на бегалците од 28.јули 1951год. (Женевска конвенција)? Flüchtlinge im Sinne des Artikels 1 des Abkommens über die Rechtsstellung der Flüchtlinge vom 28.7.1951 (Genfer Konvention)?			
☒ не/nein		☐ да/ja	
Ако да: Број на документот и установата која што го издала Falls ja: Nummer des Ausweises und ausstellende Behörde		☐	
Без државјанство во смисла на Спогодбата од 18.9.1954/Staatenloser im Sinne des Übereinkommens vom 28.9.1954?			
☐ не/nein		☐ да/ja	
Место на станување во Германската Демократска Република? Wohnsitz am 18.5.1990 in der ehemaligen Deutschen Demokratischen Republik?			
☐ не/nein		☐ да/ja	

Сегашно живеелиште/Derzeitiger Wohnort

Поштенски број Postleitzahl		Определена пошта/Postort	
		Место на живеење/Wohnort	

Адреса во Македонија, ако не е соодветна со сегашното живеелиште
 Heimatschrift in Mazedonien, sofern abweichend vom derzeitigen Wohnort

Улица, куќен број/Straße, Hausnummer			
Поштенски број Postleitzahl		Определена пошта/Postort	
		Место на живеење/Wohnort	

Дали вдовицата (вдовецот) била-бил лично осигурена-ен во германското задолжително пензиско осигурување? War die Witwe/der Witwer selbst in der deutschen gesetzlichen Rentenversicherung versichert?									
<div style="text-align: right;"> Ако да: германски носител на осигурување Falls ja: Deutscher Versicherungsträger </div>									
x не/nein ☐ да/ja		германски број на осигурување Deutsche Versicherungsnummer						не е познат nicht bekannt ☐	
x ден Tag месец Monat год. Jahr		Ден на склучување на бракот со осигуреникот Tag der Eheschließung mit dem Versicherten		Дали истиот брак траел до смртта на осигуреникот? Bestand diese Ehe bis zum Tod des Versicherten?					
		←		x не/nein ☐ да/ja					
Дали вдовицата-цот по смртта на осигуреникот склучила нов брак? Hat die Witwe/der Witwer nach dem Tod des Versicherten wieder geheiratet?									
x не ☐ да		не nein ☐ да ja		Ако да: Falls ja: am		ден Tag месец Monat год. Jahr			
4. Поднесување на барање од страна на други лица/Antragstellung durch andere Personen									
x не ☐ да nein ja		Ако да: Барањето го поднесува застапникот Falls ja: Der Antrag wird in Vertretung gestellt von							
		Презиме, име Name, Vorname				Полномошното важи од Vollmacht/Bestallung wirksam seit			
		☐ И тоа во својство како/in Eigenschaft als				☐ старател ☐ полномошник Bevollmächtigter			
		☐ законски застапник gesetzlicher Vertreter							
		Улица, куќен број Straße, Hausnummer							
		Поштенски број Postleitzahl		Определена пошта Postort		Место на живеење Wohnort			
5. Начин на исплата/Zahlungsweg									
Пензијата треба да се дозначува на лична тековна сметка на осигуреникот. Die Rente soll auf ein eigenes Konto des Berechtigten überwiesen werden.									
☐ не ☒ да nein ja		Ако да: задолжително да се пополнат следните два реда Falls ja: Unbedingt folgende zwei Zeilen ausfüllen							
		Банка (име, место)/Geldinstitut (Name, Ort) R.Makedonija							
		Оперативен број на банката/Bankleitzahl und Kontonummer							
6. Периоди на уплатени придонеси/Beitragszeiten									
На кој германски носител на пензиско осигурување се однесуваат осигурителните докази на покојниот осигуреник? Да се приложат осигурителните карти!									
x Покраинско пензиско осигурување Landesversicherungsanstalt		LVA		☐ Социјално осигурување во поранешната Германска Демократска Република Sozialversicherung der ehemaligen Deutschen Demokratischen Republik					
☐ Сојузно пензиско осигурување за службеници Bundesversicherungsanstalt für Angestellte				☐ Поморска каса Seekasse					
☐ Сојузно пензиско осигурување за рудари Bundesknappschaft				☐ Пензиско осигурување за железничари Bahnversicherungsanstalt					
Дали осигуреникот бил вработен во некоја трета држава?/War der Verstorbene in einem dritten Staat beschäftigt?									
☐ не ☐ да nein ja		Ако е, во која држава?/ Falls ja, in welchem Staat?							
		Дали е покрената пензиска постапка во оваа држава? Wurde in diesem Staat ein Rentenverfahren eingeleitet?							
				☐ да ☐ не ja nein					

Остварување право на пензија врз основа на меѓународни договори за стаж остварен во странство

7. Учење занает (периоди кои се засметуваат)

Berufsausbildung/Anrechnungszeiten

Дали осигуреникот изучувал занает?/Hat der Versicherte eine Berufsausbildung zurückgelegt?

☐ не nein ☐ да ja

Ако да, задолжително да се пополнат следните редови.
Falls ja, unbedingt folgende Zeilen ausfüllen.

Каде се учел занаетот? Во / Wo erfolgte die Berufsausbildung? In

☐ Германија Deutschland ☐ Македонија Mazedonien ☐ да се наведе државата Staat angeben

Како се изучувал занаетот? Wie erfolgte die Ausbildung?

Како/Entweder

☐ Учење во некое премпријатие Lehr-/Ausbildungsverhältnis in einem Betrieb

од vom _____ до bis _____ изучено звање erlernter Beruf _____

Положен испит Prüfung bestanden ☐ не/nein ☐ да/ja

или како/oder

☐ Учење исклучиво во училиште/стучно училиште/висока школа Lehr-/Ausbildungsverhältnis ausschließlich in einer Schule/Fachschule/Hochschule

од vom _____ до bis _____ изучено звање erlernter Beruf _____

Завршен испит:/Abschluss am: _____

Ако се бара признавање на ова школување како стаж треба да се приложат соодветни докази за траењето и завршувањето на школувањето (на пр. школско свидетелство).
 Wenn diese Schulausbildung als Anrechnungszeit geltend gemacht wird, sind entsprechende Unterlagen über Dauer und Abschluss der Schulausbildung vorzulegen (z.B. Zeugnisse der Schule).

8. Стаж за одгледување на деца (во прв ред кај осигуреник-жена) Kindererziehungszeiten (in erster Linie bei weiblichen Versicherten)

Дали се бара за покојниот осигуреник признавање на стаж за одгледување на деца?
 Werden für den verstorbenen Versicherten Kindererziehungszeiten geltend gemacht?

☐ не nein ☐ да ja

молиме да имате предвид: Овие периоди може да се признаат само ако децата се родени во Германија.
 Bitte beachten: Diese Zeiten können grundsätzlich nur geltend gemacht werden, wenn die Kindererziehung in Deutschland erfolgte.

Кои деца беа (делумно) воспитувани/израснати во Германија?
 Welche Kinder wurden (teilweise) in Deutschland erzogen?

	име Name	дата на раѓање Geburtsdatum	место на раѓање, држава Geburtsort/Staat
1. Дете 1. Kind			
2. Дете 2. Kind			
3. Дете 3. Kind			

9. Останати податоци/Sonstige Angaben

9.1. Дали умрениот осигуреник во часот на смртта или порано примил, односно побарал пензија (во Македонија, Германија или трета држава)?
 Hat der verstorbene Versicherte im Zeitpunkt des Todes oder früher eine Rente bezogen bzw. beantragt (in Deutschland, Mazedonien, oder einem Drittstaat?)

☐ не nein ☒ да ja

Ако да: Носител на осигурувањето, број на осигурувањето

Falls ja: Versicherungsträger, Versicherungsnummer

FPIOM,33272

9.2. Дали смртта на осигуреникот е предизвикана со несреќа или од страна на други лица?
 Ist der Tod des Versicherten durch Unfall oder durch andere Personen verursacht worden?

☐ не nein ☐ да ja

Ако да: Била на несреќата

Falls ja: Art des Unfalls

Место на несреќата Ort des Unfalls

Дата Datum

Име и презиме и адреса на штетникот Name und Anschrift des Schädigers

9.3.	Дали се вратени придонеси од германско законско пензиско осигурување? Wurde eine Beitragserstattung aus der deutschen gesetzlichen Rentenversicherung durchgeführt? X не ☐ да nein ja	Ако да: Име и адреса на носителот на осигурување Falls ja: Name und Anschrift des Versicherungsträgers
9.4.	Молиме да пополните ако вдовицата (вдовецот) уште не навршила-ил 45 години живот и ако се смета намалено способна-ен за стопанисување. Bitte ausfüllen, wenn die Witwe/Witwer das 45. Lebensjahr noch nicht vollendet hat und sich für vermindert erwerbsfähig hält. Дали намалена способност за стопанисување на подносителот на барањето за пензија потполно или делумно е последица на несреќа или ја предизвикале други лица? Ist die verminderte Erwerbsfähigkeit des Rentenbewerbers ganz oder teilweise Folge eines Unfalls oder durch andere Personen verursacht worden? <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 20%;"> ☐ не ☐ да nein ja </div> <div style="width: 20%;"> Ако да: Видот на несреќата Falls ja: Art des Unfalls </div> <div style="width: 15%;"> Место на несреќата Ort des Unfalls </div> <div style="width: 10%;"> Дата Datum </div> <div style="width: 35%;"> Име и презиме и адреса на штетникот Name und Anschrift des Schädigers </div> </div>	
9.5.	Има ли вдовицата/вдовецот воспитувано (гледано) свои деца во Германија пред нивното наполнување на 3. година од животот? Hat die Witwe/der Witwer Kinder vor deren vollendeten 3. Lebensjahr in Deutschland erzogen? <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 20%;"> ☐ не ☐ да nein ja </div> <div style="width: 60%;"> Ако да: Име на детето Falls ja: Name des Kindes </div> <div style="width: 20%;"> Дата на раѓањето Geburtsdatum </div> </div>	
9.6.	Дали вдовицата/вдовецот имале деца кои уште не навршиле 27 год.живот и за кои не се бара семејна пензија? Hat die Witwe/der Witwer Kinder, die noch nicht das 27. Lebensjahr vollendet haben und für die keine Waisenrente beantragt wird? <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 20%;"> ☐ не ☐ да nein ja </div> <div style="width: 60%;"> Ако да: Име на детето Falls ja: Name des Kindes </div> <div style="width: 20%;"> Дата на раѓањето Geburtsdatum </div> </div>	
10.	Податоци за приходи од вработување Angaben zum Einkommen	
10.1.	Дали вдовицата/вдовецот после смртта на осигуреникот била-ил во работен однос или обавувала самостојна дејност? Stand die Witwe/der Witwer seit dem Tode des Versicherten in einem Beschäftigungsverhältnis oder wurde eine selbständige Erwerbstätigkeit ausgeübt? <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 20%;"> ☐ не ☐ да nein ja </div> <div style="width: 60%;"> Ако да: Вид на вработување Falls ja: Art der Beschäftigung </div> <div style="width: 20%;"> Дата на почетокот и евентуален престанок Datum des Beginns und ggf. der Beendigung </div> </div>	
10.2.	Има ли вдовицата, вдовецот приходи од имот (приходи од капитален имот и приходи од давање под кирија, под наем, како и добивки)?/Bezieht die Witwe, der Witwer Vermögenseinkommen (Einkünfte aus Kapitalvermögen und Einnahmen aus Vermietung, Verpachtung, sowie Gewinne)? <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 20%;"> ☐ не ☐ да nein ja </div> <div style="width: 60%;"> Ако да: Вид на приходите Falls ja: Art der Einkünfte </div> <div style="width: 20%;"> висина на месечните приходи Höhe der monatlichen Einkünfte </div> </div>	
11.	Други давања/Andere Leistungen Дали вдовецот-ицата по смртта на осигуреникот примал-ла или прима едно од следните давања или е побарано едно од тие давања? Bezieht oder bezog die Witwe/der Witwer seit dem Tode des Versicherten eine der nachstehenden Leistungen oder ist eine dieser Leistungen beantragt?	
	Вид на давањето/Art der Leistung	Ако да:/Falls ja: Носител на осигурувањето, број на актот-осигурувањето Versicherungsträger Aktenzeichen-Versicherungsnummer
11.1.	Пензија од задолжително пензиско осигурување во Германија врз основа на сопствено осигурување. Rente aus eigener Versicherung aus der gesetzlichen Rentenversicherung in Deutschland.	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 30%;"> X не ☐ да nein ja </div> <div style="width: 70%; border: 1px solid black; height: 40px;"></div> </div>
11.2.	Семејна пензија од задолжителното пензиско осигурување во Германија. Hinterbliebenenrente aus der gesetz-lichen Rentenversicherung in Deutschland.	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 30%;"> X не ☐ да nein ja </div> <div style="width: 70%; border: 1px solid black; height: 40px;"></div> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-top: 5px;"> од чие осигурување?/aus wessen Versicherung? </div>
11.3.	Пензија од пензиското и инвалидското осигурување во Република Македонија или некоја трета држава. Rente aus der Pensions- und Invalidenversicherung in Mazedonien oder einem Drittstaat.	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 30%;"> ☐ не X да nein ja </div> <div style="width: 70%; border: 1px solid black; height: 40px;"></div> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-top: 5px;"> семејна пензија </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-top: 5px;"> од чие осигурување?/aus wessen Versicherung? </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-top: 5px;"> месечен износ/mtl. Rentenhöhe </div>

Остварување право на пензија врз основа на меѓународни договори за стаж остварен во странств

11.4.	<p>Семејни давања од германското задолжително осигурување за несреќа на работа (и аконтација) или од страна на носител на осигурување за несреќа на работа во Република Македонија или некоја трета држава.</p> <p><i>Hinterbliebenenleistungen aus der deutschen gesetzlichen Unfallversicherung (auch Vorschuss) oder von einem Unfallversicherungsträger in Mazedonien oder einem Drittstaat.</i></p>	<div> ☐ не nein ☐ да ja </div>	<div> <div>од чие осигурување?/aus wessen Versicherung?</div> <div>месечен износ/mtl. Rentenhöhe</div> </div>
	<p>Дали на име рентата од осигурување за несреќа на работа е исплатена отпремнина?</p> <p><i>Wurde eine Unfallrente abgefunden?</i></p>	<div> ☐ не nein ☐ да ja </div>	<p>Ако да: дата на несреќата</p> <p><i>Falls ja: Unfalltag</i></p>
11.5.	<p>Останати приходи врз основа на стопанисување, одн. приходи кои заменуваат приходи врз основа на стопанисување (пр. надокнада на плата за време на боледување, надокнада за време на невработеност, социјална помош, пензија или други приходи) од Германија или некоја трета држава.</p> <p><i>Sonstiges Erwerbs- bzw. Erwerbsersatz Einkommen (z.B. Krankengeld, Arbeitslosengeld, Sozialhilfe, Rente oder sonstige Einkünfte) aus Deutschland oder einem Drittstaat.</i></p>	<div> ☐ не nein ☐ да ja </div>	<div> <div>Месечен износ кој се исплатува/mtl. Höhe der Zahlung</div> </div>
11.6.	<p>Останати давања од Германија (пр. давања од страна на заводот за вработување и др.).</p> <p><i>Sonstige Leistungen aus Deutschland (z.B. Leistungen von der Agentur für Arbeit usw.).</i></p>	<div> ☐ не nein ☐ да ja </div>	<div> <div>од до</div> <div>von bis</div> </div>

12. Право на надоместок
Ersatzanspruch

12.1.	<p>Дали постои право на надоместок во смисла на член 38 од Спогодбата?</p> <p><i>Besteht ein Ersatzanspruch im Sinne von Artikel 38 des Abkommens?</i></p> <div> <div> X не ☐ да nein ja </div> <div> <p>Ако да: Од кога и за кое време?</p> <p>Falls ja: Von wem und für welche Zeit?</p> </div> </div>		
12.2.	<p>Дали треба да се задржи исплата на зваостаната пензија?</p> <p><i>Soll die Rentennachzahlung einbehalten werden?</i></p> <div> X не ☐ да nein ja </div>		

Место и дата/Ort und Datum

Печат и потпис/Stempel und Unterschrift

П.О.Л.А.

Podpis/Unterschrift

Auf Grund der geprüften und für richtig befundenen Unterlagen werden folgende Versicherungszeiten festgestellt:

* Забелешки види
4-та страна

Anmerkungen
siehe 4. Seite

Auf Grund der geprüften und für richtig befundenen Unterlagen werden folgende Versicherungszeiten festgestellt:

Се однесува на периоди кои во рубриката „Напомена“ се означени со бројките 1, 2 или 3
Betreffend die in der Rubrik „Anmerkung“ mit 1 oder 2 oder 3 gekennzeichneten Zeitabschnitte

1 Задолжително осигурување/Pflichtversicherung

Паботен стаж и дејности кои се опфатени со задолжително осигурување, вклучувајќи го и времето на евентуално боледување за кое се платени придонеси, периоди на мајчинство за кои се платени придонеси, периоди на невработеност за кои се платени придонеси и стаж на работа во странство за кои се платени придонеси според македонските правни прописи.

Zeiten der versicherungspflichtigen Beschäftigung und Tätigkeit einschließlich eventueller Krankheitszeiten mit Beitragsentrichtung. Zeiten des Mutterschutzes mit Beitragsentrichtung. Zeiten der Arbeitslosigkeit mit Beitragsentrichtung sowie Pflichtbeitragszeiten nach mazedonischem Recht während der Beschäftigung im Ausland.

2 Доброволно осигурување/Freiwillige Versicherung

Придонеси врз основа на доброволно осигурување или за докупен стаж со наведена дата на плаќање на придонесот (пр. за дејноста на индивидуален земјоделец пред воведување задолжително осигурување или за друг стаж) или за периоди на продолжено осигурување (пр. за престој во странство со брачниот другар, за натамошна невработеност по истек на стажот за кој се платени задолжителни придонеси).

Beiträge aufgrund freiwilliger Versicherung oder für hinzugekaufte Zeiten mit Datumsangabe der Beitragsentrichtung (z.B. für eine Tätigkeit als individueller Landwirt vor Einführung der Versicherungspflicht oder für sonstige Zeiten) oder für Zeiten der verlängerten Versicherung (z.B. für Auslandsaufenthalt mit dem Ehegatten, für weitere Arbeitslosigkeit nach Pflichtbeitragszeit).

3 Посебен стаж (стаж за кој не се платени придонеси, учество во НОБ).

Ersatzzeiten (Zeiten ohne Beitragsentrichtung, z.B. Teilnahme am Volksbefreiungskampf).

Прилог бр. 9: Образец РМ-Д 206 / RM-D 206

Спогодба меѓу Сојузна Република Германија и Македонија за
Социјално Осигурување

Abkommen zwischen der Bundesrepublik
Deutschland und Mazedonien
über Soziale Sicherheit

PM-D 206
RM-D 206

Македонски носител на осигурување:
Mazedonischer Versicherungsträger:

Број на предметот:
Aktenzeichen:

FOND NA
PENZISKOTO I INVALIDSKOTO
OSIGURUVANJE NA MAKEDONIJA
Vladimir Komarov bb
1000 SKOPJE
MAZEDONIEN

Мест и дата:
Ort und Datum:

GERMANIJA

Известување за завршување на пензиската постапка
Mitteilung über den Abschluss
des Rentenverfahrens

COODBETHOTO E O3HAЧEHO CO „X“
DAS ZUTREFFENDE IST ANGEKREUZT

Барање за пензија поднесено од
Rentenantrag des/der

роден:
geb.:

Осигуреник:
Versicherter:

роден:
geb.:

Ваш број на предметот:/Dortiges Aktenzeichen:

Ваш допис од:/Ihr Schreiben vom:

Право на пензија од македонското пензиско осигурување постои од
Pensionsanspruch aus der mazedonischen Versicherung besteht vom

и понатаму.
an.

Врз основа на право на враќање на пари според член 38 од Спогодбата е задржан износ од пензиското надоплатување во висина од _____ Денари.
Aufgrund eines Erstattungsanspruches nach Art. 38 des Abkommens wurde die Rentennachzahlung in Höhe von _____ Denar einbehalten.

Висина на месечното плаќање на пензија за времето, за кое треба да се изврши надоплатување, изнесува:
Die Höhe der monatlichen Rentenzahlung im Nachzahlungszeitraum beträgt:

von/od _____ bis/do _____ Denar/Денар
von/od _____ bis/do _____ Denar/Денар
von/od _____ bis/do _____ Denar/Денар

Остварена пензија
Die gewährte Pension

X се исплатува од
wird ab

gezahlt.

O не се исплатува.
wird nicht gezahlt.

Молиме завртите! /Bitte wenden!

PM-D 206/RM-D 206 – 06.2009

☐

Право на пензија од македонското осигурување не постои.

Ein Rentenanspruch aus der mazedonischen Versicherung besteht nicht.

- ☐ Осигуреникот не е неспособен за стопанисување.
D. Versicherte ist nicht invalide.
- ☐ Условот за минимален стаж на осигурување не е исполнет.
Die Mindestversicherungsdauer (Wartezeit) ist nicht erfüllt.
- ☐ Останати социјално-правни услови не се исполнети.
Sonstige versicherungsrechtliche Voraussetzungen sind nicht erfüllt.
KORISTI LICNA-INVALIDSKA PENZIJA

☒

Македонскиот стаж на осигурување е – доколку е веќе утвден – внесен во приложениот образец PM-D 205/RM-D 205.

Die mazedonischen Versicherungszeiten sind – soweit bereits festgestellt – in beiliegendem Formblatt PM-D 205/RM-D 205 eingetragen.

☐

Пензискиот стаж на товар на македонскиот носител не е уште во целост утврден. Известување за тоа ќе следи дополнително на образецот PM-D 205/RM-D 205.

Die Versicherungszeiten zu Lasten des mazedonischen Trägers sind noch nicht völlig festgestellt. Eine Mitteilung darüber nach Formblatt PM-D 205/RM-D 205 erfolgt später.

П.О.
I.A.

Прилог/Anlage:

Прилог бр. 10: Образец РМ-ХР 1а / РМ-ХР 1а

РМ-ХР 1а/РМ-ХР 1а

FOND NA PENZISKOTO I INVALIDSKOTO OSIGURUVANE NA MAKEDONIJA

91000 SKOPJE, U1."XII Udarne brigada" 2, tel.: 389/91/115-133 telefaks 389/91/233-057

DOGOVOR ME\U REPUBLIKA MAKEDONIJA I REPUBLIKA HRVATSKA
ZA SOCIJALNO OSIGURUVANE

UGOVOR IZME\U REPUBLIKE MAKEDONIJE I REPUBLIKE HRVATSKE
O SOCIJALNOM OSIGURANJU

PRIVREMENO IZVESTUVANE ZA PERIODITE NA OSIGURUVANE
PRIVREMENA OBAVIJEST O RAZDOBLJIMA OSIGURANJA

REPUBLI^KI FOND MIROVINSKOG
I INVALIDSKOG OSIGURAWA
RADNIKA HRVATSKE
10000 ZAGREB
TVRTKOVA ULICA 5
R.HRVATSKA

Ovoj obrazec se dostavuva vo duplikat
Ova tiskanica se dostavlja u duplikatu

Molime da ni vratite eden primerok
Molimo da nam vratite jedan primjerak

Penziski broj na aktot vo Makedonija
Mirovinski broj spisa u Makedoniji

Barawe za penzija koe go podnel-a _____ rod. _____
Zahtjev za mirovinu koji je podnio-jela _____ rod. _____

Osigureni-k--kata _____ rod. _____
Osigurani-k-ca: _____ rod. _____

So obrazecot RM/HR 2 vi go prosleduvame baraweto za _____ penzija.
S tiskanicom RM/HR 2 proslijedili smo vam zahtjev za _____ mirovinu.

Po baraweto za penzija mo`eme da odlu-ime samo so presmetuvawe na periodite na osiguruvawe koi spored svoite pravni propisi gi priznava drugata dogovorna strana (~len 18, stav 1 od Dogovorot), pazatoa ve molime na grbot na ovoj obrazec itno da ne izvestite za priznatite periodi na osiguruvawe.

O zahtjevu za mirovinu mo`emo odlučiti samo uračunavanjem razdoblja osiguranja koja prema svojim pravnim propisima priznaje druga ugovorna stranka (članak 18. st. 1. Ugovora), te vas molimo da nas na poledini ove tiskanice hitno obavijestite o priznatim razdobljima osiguranja.

Pe-at, Data
Pečat Datum

Potpis
Potpis

Molime svrtite!
Molimo okrenite!

Vratite izvornik!

Остварување право на пензија врз основа на меѓународни договори за стаж остварен во странств

Vratete primerok!

UGOVOR IZME\u REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE MAKEDONIJE O SOCIJALNOM OSIGURANJU DOGOVOR ME\u REPUBLIKA HRVATSKA I REPUBLIKA MAKEDONIJA ZA SOCIJALNO OSIGURUVANE

FOND NA PENZISKOTO I
INVALIDSKOTO OSIGURUVANJE
NA MAKEDONIJA
Centrala vo Skopje

91000 SKOPJE
Ul. "XII Udarne brigada" 2
R.MAKEDONIJA

Mirovinski broj spisa u Hrvatskoj
Penziski broj na aktot vo Hrvatska

Prema članku 18. stavku 1. Ugovora obavještavamo vas o već priznatim razdobljima osiguranja
Soglasno -len 18 stav 1 od Dogovorot ve izvestuvame za veje priznaenite periodi na osiguruvawe

Red.br	Navršena razdoblja osiguranja Navršeni periodi na osiguruvawe						Trajanje osiguranja Traawe na osigu- ruvaweto			Vrsta staža (1)
	OD OD			DO DO						Vid na sta`ot
Red.br	dan den	mjesec mesec	godina godina	dan den	mjesec mesec	godina godina	godina godini	mjeseci meseci	Dana denovi	

Pečat Datum
Pe-at, Data
vodel

Voditelj postupka
Postapkata ja

UPUTE UPATSTVA

(1) Vrijede upute kao na tiskanici HR/RM 4
Va`at upatstvata kako na obrazecot HR/RM 4

Прилог бр. 11: Образец РМ-ХР 1 / РМ-ХР 1

DOGOVOR ME\U REPUBLIKA MAKEDONIJA I REPUBLIKA HRVATSKA
ZA SOCIJALNO OSIGURUVAWE

UGOVOR IZME\U REPUBLIKE MAKEDONIJE I REPUBLIKE HRVATSKE O SOCIJALNOM OSIGURANJU

IZVESTUVAWE ZA POKRENUVAWE POSTAPKA
OBAVIJEST O POKRETANJU POSTUPKA

Broj na aktot vo Makedonija

Broj spisa u Makedoniji

___/

Edinstven mati-en broj na grajaninot EMBG

Jedinstveni matični broj građana JMBG

REPUBLI^KI FOND MIROVINSKOG
I INVALIDSKOG OSIGURAWA
RADNIKA HRVATSKE

Nositel na osiguruvaweto na koj mu

se ispra)a obrazecot

ULICA5

Nositelj osiguranja kojem se tiskanica šalje

10000 ZAGREB

TVRTKOVA

R.HRVATSKA

Predmet:

Predmet:

Barawe za penzija e podneseno na den.....

Zahtjev za mirovinu podnijet je dana

Podnositel-ka na baraweto..... roden-a

Podnositelj-ica zahtjeva roden-a

Osigureni-k-~ka roden-a.....

Osigurani-k-ca roden-a

Vo prilog Vi go ispra)ame obrabotenoto barawe na dogovorenite obrasci:

U dodatku vam šaljem o obrađen zahtjev na ugovorenim tiskanicama:

RM/HR 2 ☐ RM/H 3 ☐ RM/HR 4 ☐ RM/HR 5 ☐ RM/HR 6 (1)

RM/HR 2 RM/HR 3 RM/HR 4 RM/HR 5 RM/HR 6

Ve molime so obrazecot HR/RM 4 da ne izvestite za periodite na penziskiot sta` koi se priznavaat spored va{ite propisi, odnosno da go ispratite obrazecot HR/RM 5 - izvestuvawe za okon-uvawe na postapkata.

Molimo vas da nas putem tiskanice HR/RM 4 izvijestite o razdobljima mirovinskog sta)a koji se priznaje prema va{im propisima, odnosno da pošaljete tiskanicu HR/RM 5 - obavijest o okončanju postupka.

Vo na den.....

U dana

NA^ALNIK NA ODDELENIETO NA

PE^AT

ORGANOT ZA VRSKA I SPROVEDUVAWE

PE^AT

NA ME\UNARODNIOT DOGOVOR

NA^ELNIK ODJELA TIJELA ZA VEZU

I PROVEDBU MEUNARODNIH UGOVORA

U P A T S T V O
U P U T A

(1) Soodvetnoto kvadrat-e ozna-ete go so krv-e.
Odgovaraju}i kvadrati} ozna}ite kri}i}em.

Прилог бр. 12: Образец РМ-ХР 2 / РМ-ХР 2

РМ-ХР 2/РМ-ХР 2

FOND NA PENZISKOTO I INVALIDSKOTO OSIGURUVANE NA MAKEDONIJA

91000 SKOPJE, UL."XII Udar na brigada" 2 Telefon 389/91/115-133 Telefaks 389/91/233-057

DOGOVOR ME\U REPUBLIKA MAKEDONIJA I REPUBLIKA HRVATSKA
ZA SOCIJALNO OSIGURUVANE

UGOVOR IZME\U REPUBLIKE MAKEDONIJE I REPUBLIKE HRVATSKE
O SOCIJALNOM OSIGURANJU

BARAVE ZA
ZAHTJEV ZA

(1)

- ☐ Starosna penzija - predвременa starosna penzija
Starosnu mirovinu - prijevremenu starosnu mirovinu
☐ Invalidska penzija
Invalidsku mirovinu
☐ Semejna penzija
Obiteljsku mirovinu

Broj na aktot vo Makedonija

Broj spisa u Makedoniji

/ / / / / / / / / / / / / / / /

Edinstven mati-en broj na grajaninot EMBG

Jedinstveni mati-ni broj grajana JMBG

REPUBLI^KI FOND MIROVINSKOG

I INVALIDSKOG OSIGURAWA

RADNIKA HRVATSKE

10000 ZAGREB

ul.A.Mihanovića 3

R.HRVATSKA

I. Podatoci za osigureni-kot--kata

Podaci o osigurani-ku-ci:

Prezime (za `eni i mominskoto prezime)

Prezime(za `ene i djevoja-ko prezime)

Ime

Ime

Mesto na ra|awe

Mjesto rojenja

Data na ra|awe

Datum rojenja

(1)

Pol /Spol

☐ ma{ki / mu{ki

☐ `enski / `enski

Dr`avjanstvo

Dr`avljanstvo

@iveali{te

Prebivali{te

Adresa

(2)

Adresa

Bra-na sostojba ☐ he`enet/nema`ena ☐ o`enet/oma`ena ☐ razveden-a ☐ vdovec-ica

Bra-no stanje neo`enjen/neudana o`enjen/udana razveden-a udovac-ica

od den

(1)

od dana

Dali osigureni-kot--kata bil-a vraboten-a vo treta dr`ava?

Je li osiguranik-ca bio-la zaposlen-a u trejoj dr`avi?

☐ da/ da

☐ ne/ne

Ako e da, vo koja dr`ava?

Ako da, u kojoj dr`avi?

2. Soprug-a

Supru-g-`nica

Prezime (za `eni i mominskoto prezime)

Prezime (za `ene i djevoja-ko prezime)

Ime

Ime

Mesto na ra|awe

Mjesto ro|enja

Data na ra|awe

Datum ro|enja

Dr`avjanstvo

Dr`avljanstvo

@iveali{te

Prebivali{te

Adresa

(2)

Adresa

3. Da se popolni vo slu-aj na podnesuvawe na barawe za licata pod starateljstvo

Popuniti prigodom podno{enja zahtjeva za osobe pod skrbni{tvom

Prezime i ime na starateljot

Prezime i ime skrbnika.

Adresa

(2)

Adresa

Da se popolni kaj baraweto za invalidska - semejna penzija

Popuniti kod zahtjeva za invalidsku-obiteljsku mirovinu

4. Dopolnitelni podatoci za osigureni-kot--kata

Dodatni podaci o osigurani-ku-ci

Pri-ina za invalidnost-smrt

Uzrok invalidnosti-smrti

☐ Bolest ☐ Nesre|a na rabota ☐ Profesionalna bolest ☐ Nesre|a nadvor od rabota (1)

Boles Nesre|a na poslu Profesionalne bolesti Nesre|a izvan rada

Dali invalidnosta-smrtta na osigurenikot/osigureni-kata e predizvikana po vina na treto lice?

Je li invalidnost-smrt osiguranika/osigurance uzrokovana krivnjom tre|e osobe?

☐ DA /DA

☐ NE/ NE

(1)

Se vodi li postapka za nadomest na {teta od treto lice (~1.44 od Dogovorot)?

Vodi li se postupak za naknadu {tete od tre|e osobe (~1. 44. Ugovora)?

☐ DA/DA

☐ NE/ NE

(1)

Ako e da, kaj koj nositel na osiguruvawe?

Ako da, kod kojeg nositelja osiguranja?

Adresa:

Adresa:

Dali po-inatitot osiguren-ik--ka bil-a korisni-k--ka na

penzija?

Je li pokojni osigurani-k-ca bio-la korisni-k-ca

mirovine?

☐ DA /DA

☐ NE/ NE

(1)

Ako e, navedete:

Ako jest, navedite

Vid na penzija

Vrstu mirovine

Kaj koj nositel na penziskoto osiguruvawe ostvaril-a pravo na penzija?

Kod kojeg je nositelja mirovinskog osiguranja ostvari-o-la pravo na mirovinu?

vo Makedonija / u Makedoniji

vo Hrvatska u Hrvatskoj

Broj na aktot vo Makedonija

Broj na aktot vo Hrvatska

Остварување право на пензија врз основа на меѓународни договори за стаж остварен во странств

Broj spisa u Makedoniji
Hrvatskoj

Broj spisa u

Mesto i data na smrtta:
Mjesto i datum smrti:

5. Podatoci za vdov-ecot-icata:

Podaci o udov-cu-ici:

Prezime (za `eni i mominskoto prezime)

Prezime (za `ene i djevoja-ko prezime)

Ime

Ime

Mesto na ra|awe

Mjesto ro|jenja

Data na ra|awe

Datum ro|jenja

Pol / Spol

☐ ma{ki /mu{ki

☐ `enski /`enski

(1)

Dr`avjanstvo

Dr`avljanstvo

@iveali{te

Prebivali{te

Adresa

Adresa:

Data na sklu-uvawe na brakot

Datum sklapanja braka

Dali brakot postoel vo momentot na smrtta na osigurani-kot--kata?

Je li brak postojao u trenutku smrti osigurani-ka-ce?

☐ DA/ DA

☐ NE/ NE

(1)

Kaj razveden, poni{ten ili neva`e-ki brak prilo`ete kopie od presuda.

Kod razvrnutog, poni{tenog ili neva`eg braka prilo`ite kopiju presude

Vo slu-aj na razveden brak, navedete dali postoji obvrsta za izdr`uvawe.

U slu-aju razvoda braka navedite je li postojala obveza uzdr`avanja.

☐ DA/ DA

☐ NE/ NE

(1)

Dali vdov-ecot-icata ima status na osigurenik spored propisite za penzisko i invalidsko isiguruvawe?

Ima li udov-ac-ica status osiguranika prema propisima o mirovinsko-invalidskom osiguranju?

☐ DA/ DA

☐ NE/ NE

(1)

Vo slu-aj da ima, navedete kaj koj nositel na osiguruvawe

U potvrdnom slu-aju navedite kod kojeg nositelja osiguranja

Dali vdov-ecot-icata e nesposob-en-na za rabota?

☐ DA/ DA

☐ NE/ NE

(1)

Je li udov-ac-ica nesposob-an-na za rad?

Ako e nesposob-en-na prilo`ete go obrazecot HR/RM 6 so medicinska dokumentacija.

Ako je nesposob-an-na prilo`ite tiskanicu HR/RM 6 s medicinskom dokumentacijom.

6. Podatoci za decata na po-inat-iot-ata osigureni-k--ka

Podaci o djeci pokojn-og-e osigurani-ka-ce

	PREZIME I IME PREZIME I IME	Data i mesto na ra awe Datum i mjesto ro jenja	Srodstvo(3) Srodstvo	Dr`avjanstvo Dr`avljanstvo	Napomeni (4) Napomene

Da se popolni samo ako deteto/decata ima/at staratel

Popuniti samo ako dijete/djeca ima/ju skrbnika

Prezime i ime na staratelot

Prezime i ime skrbnika

Ostvaruвање право na penziја врз основа na меѓународни договори за стаж ostварен во странствa

Adresa

(2)

Adresa

	Prezime i ime na deteto/decata Prezime i ime djeteta-djece	Adresa na deteto/decata (2) Adresa djeteta-djece
1.		
2.		
3.		

Data na podnesuvawe na baraweto

Datum podno{enja zahtjeva

7. Postoi li barawe za pobaruvawa spored ~l.48 od Dogovorot?

Postoji li zahtjev za potra`ivanja prema ~l. 48. Ugovora?

☐ DA/DA

☐ NE/NE

(1)

Ako e da, navedete gi periodite za koi se bara

Ako da, navedite razdoblja za koja se tra`e

Potvrduvame deka podatocite vo ovoj obrazec se zemeni od originalnite dokumenti koi gi

podnel podnositelot na baraweto.

Potvr|ujemo da su podaci u ovoj tiskanici uzeti iz izvornih dokumenata koje je podnio podnositelj zahtjeva.

Vo

data

U

datum

POSTAPKATA JA VODEL,

VODITELJ POSTUPKA

UPATSTVA

UPUTE

(1) Soodvetnoto kvadrat-e ozna-ete go so krv-e.
Odgovarajuji kvadrati} ozna-ite kri`ijem.

(2) Po{tenski broj, mesto, ulica, broj, dr`ava.
Po{tanski broj, mjesto, ulica, broj, dr`ava.

(3) Vo baraweto za semejna penzija navedete dali se raboti za bra-no, vonbra-no, bra-no priznato dete, posvoeno dete, posin-e ili dete zemeni na izdr`uvawe.

U zahtjevu za obiteljsku mirovinu navedite radi li se o bra-nom, izvanbra-nom, brano priznatom djetetu, posvojenom djetetu, pastor-etu ili djetetu uzetom na uzdr`avanje.

(4) Vo baraweto za semejna penzija za deca koi navr{ile 15 godini na `ivot, navedete gi pri-inite zaradi koi treba da im se pru`i davawe. Prilo`ite soodvetni dokazi ({kolska potvrda, medicinska dokumentacija i sl.).

U zahtjevu za obiteljsku mirovinu za djecu koja su navr{ila 15 godina `ivota, navedite razloge zbog kojih treba pru`iti davanje. Prilo`ite odgovarajuje dokaze ({kolsku potvrdu, medicinsku dokumentaciju isl.).

Прилог бр. 13: Образец PM-XP 3 / RM-HR 3

RM-HR 3/ RM-H

FOND NA PENZISKOTO I INVALIDSKOTO OSIGURUVANE NA MAKEDONIJA

91000 SKOPJE, UL."XII Udar na brigada" 2 Telefon 389/91/115-133 Telefaks 389/91/233-057

DOGOVOR ME\U REPUBLIKA MAKEDONIJA I REPUBLIKA HRVATSKA
ZA SOCIJALNO OSIGURUVANE

UGOVOR IZME\U REPUBLIKE MAKEDONIJE I REPUBLIKE HRVATSKE

O SOCIJALNOM OSIGURANJU

PRA[ALNIK ZA VRABOTUVANE - DEJNOSTI

UPITNIK O ZAPOSLENJU - DJELATNOSTIMA

Broj na aktot vo Makedonija

Broj spisa u Makedoniji

/ / / / / / / / / / / / / / / / / /

Edinstven mati-en broj na grajaninot EMBG

Jedinstveni matični broj građana JMBG

Osigureni-k--ka

Osigurani-k-ca

Roden-a

Roden-a

1. Pregled na vrabotuvawe - dejnosti i so niv izedna-eni periodi (1)

Pregled zaposlenja - djelatnosti i s njime izjednačena razdoblja

Red.br. Red.br.	Od Od	Do Do	Vid na dejnost Vrsta djelatnosti	Naziv i adresa na rabortodav.-dr`ava Naziv i adresa poslodavca - država	Dokazi Dokazi
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					
12.					
13.					
14.					
15.					

16.					
17.					
18.					
19.					
20.					

Vo _____ data _____
 U _____ datum _____

POSTAPKATA JA VODEL,
 VODITELJ POSTUPKA

UPATSTVA

UPUTE

- (1) Navedete go po hronološki red, bez prekin pregledot na vrabotuvawata-dejnostite i so niv izedna-eni periodi navr{eni po 15 godini `ivot, i toa vo drugata dogovorna strana i vo treta dr`ava.

Kronološkim redom bez prekida navedite pregled zaposlenja-djelatnosti i s njime izjednačena razdoblja navršena nakon 15-te godine života, i to u drugoj ugovornoj stranci i trećoj državi.

Pokraj toa, treba da se navedat i periodite na voena i sli-na slu`ba, voeno zarobeni{tvo, internacija i sl. kako i periodite na obrazuvawe - {koluvawe.

Osim toga treba navesti i razdoblja vojne i slične službe, ratnog zarobljenštva, internacije i sl. kao i razdoblja naukovanja - školovanja.

Nesamostojnite dejnosti ne smeat da se ozna-at kako "rabotnik" ili "slu`benik", tuku poprecizno na pr.bravar, knjigovoditel itn. Treba da se navedat to-no, bez iskluk, site periodi, a ne samo onie za koi imate dokazi. Isto taka, treba da se prilo`at site postoe-ki dokumenti - vo original ili zavereno fotokopie (na pr. {kolska potvrda, potvrda za studii, sveditelstva za obrazovanie, potvrda od rabotodava-ot, dokazi za sta`ot na osiguruvawe, voena kni{ka itn.).

Nesamostalne djelatnosti ne smiju se označavati kao "radnik" ili "službenik" nego preciznije npr. bravar, knjigovođa itd. Treba navesti točno, bez iznimke, sva razdoblja, a ne samo ona za koja imate dokaze. Također trebate priložiti sve raspoložive dokumente - u izvorniku ili ovjerenoj preslici (npr. školske potvrde, potvrde o studiju, svjedodžbe o naukovanju, potvrde poslodavaca, dokaze o stažu osiguranja, vojnu knjižicu itd.).

Прилог бр. 14: Образец РМ-ХР 4 / РМ-НР 4

РМ-НР 4/РМ-НР

FOND NA PENZISKOTO I INVALIDSKOTO OSIGURUVAWE NA MAKEDONIJA

91000 SKOPJE, UL. "XII Udar na brigada" 2 Telefon 389/91/115-133 Telefaks 389/91/233-057

DOGOVOR MEU REPUBLIKA MAKEDONIJA I REPUBLIKA HRVATSKA

ZA SOCIJALNO OSIGURUVAWE

UGOVOR IZMEU REPUBLIKE MAKEDONIJE I REPUBLIKE HRVATSKE

O SOCIJALNOM OSIGURANJU

PERIODI NA OSIGURUVAWE

RAZDOBLJA OSIGURANJA

Broj na aktot vo Makedonija

Broj spisa u Makedoniji

/ / / / / / / / / / / / / / / /

Edinstven matičen broj na graĉaninot EMBG

Jedinstveni matični broj graĉana JMBG

Nositel na osiguruvaweto na koj se
praĉa obrazecot

Nositelj osiguranja kojem se tiskanica šalje

10000 ZAGREB

REPUBLI^KI FOND MIROVINSKOG
I INVALIDSKOG OSIGURAWA

RADNIKA HRVATSKE

ТВРТКОВА УЛИЦА 5

R. HRVATSKA

1. Podatoci za osigureni-kot-~kata

Podaci o osigurani-ku-ci:

Prezime (za `eni i mominskoto prezime)

Prezime (za žene i djevojačko prezime)

Ime (vo slu-aj na poveĉe imiwa da se podvle-e glavnoto)

Ime (u sluĉaju više imena podvući glavno)

Data na raĉawe

Datum roĊenja

Mesto na raĉawe i dr`ava

Mjesto roĊenja i država

2. Periodi na osiguruvawe spored makedonskite pravni propisi

Razdoblja osiguranja prema makedonskim pravnim propisima

Red.br.	Navr{ein periodi na osiguruvawe						Traewe na osiguruvaweto			Vid na sta`ot
	Navršena razdoblja osiguranja						Trajanje osiguranja			Vrsta staža (1)
	Od-Od			Do -Do						
den	mesec	godina	den	mesec	godina	godini	meseci	denovi		
dan	mjesec	godina	dan	mjesec	godina	godina	mjeseci	dana		
1.										
2.										
3.										
4.										
5.										
6.										
7.										
8.										
9.										
10.										
11.										
12.										
13.										
14.										
15.										
Vкупno						traewe				
Uкупno						trajanje				

(3) Vrz osnova na utvrdenite periodi na osiguruvawe pokratki od 12 meseci, pravo na penzija

Na temelju utvrđenih razdoblja osiguranja kraćih od 12 mjeseci, pravo na mirovinu

☐postoi /postoji ☐ne postoi /ne postoji

Nadle`en makedonski nositel na penziskoto osiguruvawe

Nadležni makedonski nositelj mirovinskog osiguranja

Naziv

Naziv

Adresa

Adresa

Pe-at

Data

Potpis

Pečat

Datum

Potpis

UPATSTVA

UPUTE

(1) Periodite na osiguruvawe ozna-ete gi na sledniot na-in

Razdoblja osiguranja označite na sljedeći način:

-1 Sta` na osiguruvawe

Staż osiguranja

-2 Izedna-eni periodi

Izjednačena razdoblja

Прилог бр. 15: Образец PM-XP 5 / RM-HR 5

RM-HR 5 /RM-HR 5

FOND NA PENZISKOTO I INVALIDSKOTO OSIGURUVAWE NA MAKEDONIJA

91000 SKOPJE, Ul. "Udarna brigada" Telefon 389/91/115-133 Telefaks 389/91/233-057

DOGOVOR ME\U REPUBLIKA MAKEDONIJA I REPUBLIKA HRVATSKA ZA SOCIJALNO OSIGURUVAWE

UGOVOR IZME\U REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE MAKEDONIJE O SOCIJALNOM OSIGURANJU

IZVESTUVAWE ZA OKON\UVAWE NA POSTAPKATA OBAVIJEST O OKON\ANJU POSTUPKA

Broj na aktot vo Makedonija

Broj spisa u Makedoniji

/ /

Edinstven mati-en broj na grajaninot EMBG

Jedinstveni matični broj građana JMBG

REPUBLI^KI FOND MIROVINSKOG

I INVALIDSKOG OSIGURAWA

Nositel na osiguruvaweto na koj se
ispraža obrazecot

10000 ZAGREB

Nositelj osiguranja kojem se tiskanica šalje

RADNIKA HRVATSKE

ul. A.Mihanovića 3

R.HRVATSKA

1. Podatoci za podnositel-ot-kata na baraweto

Podaci o podnositelj-u-ici zahtjeva

Baraweto za penzija go podnel-a

Zahtjev za mirovinu je podni-o-jela

_____	rod.	_____
_____	rod.	_____
Osigureni-k--kata	rod.	_____
Osigurani-k-ca	rod.	_____

☐ Pravo na penzija postoji od den

Pravo na mirovinu postoji od dana

☐ Priznatata penzija se isplatuva od den

Priznata mirovina isplaćuje se od dana

☐ Pravo na penzija ne postoji

Pravo na mirovinu ne postoji

Vo

data

U

datum

POSTAPKATA JA VODEL,
VODITELJ POSTUPKA

Dodatok: PM 4/XP 4

Dodatak: RM 4/HR 4

Прилог бр. 16: Образец PM-XP 6 / RM-HR 6

RM-HR/RM-HR

FOND NA PENZISKOTO I INVALIDSKOTO OSIGURUVAWE NA MAKEDONIJA

CENTRALA NA STRU^NATA SLU@BA VO SKOPIE

91000 SKOPIE, Ul."XII Udar na brigada" 2 Telefon 389/91/115-133 Telefaks 389/91/233-057

Data:

Datum:

POKRENUVAWE POSTAPKA ZA PRESMETUVAWE NA PENZIJA

POKRETANJE POSTUPKA ZA PRERA^UNAVANJE MIROVINE

(VO SOGLASNOST SO ^LEN 50 OD DOGOVOROT ZA SOCIJALNO OSIGURUVAWE)

(U SKLADU SA ^LANKOM 50. UGOVORA O SOCIJALNOM OSIGURANJU)

(1)

• starosna penzija
starosne mirovine

invalidska penzija
invalidske mirovine

• predвременa starosna penzija
prijevremene starosne mirovine

• semejna penzija
obiteljske mirovine

Penziski broj na aktot vo Makedonija

Mirovinski broj spisa u Makedoniji

REPUBLI^KI FOND MIROVINSKOG

I INVALIDSKOG OSIGURAWA

RADNIKA HRVATSKE

10000 ZAGREB

ul. A.Mihanovi}a 3

R.HRVATSKA

1. Podatoci za korisni-kot-~kata na penzija

Podaci o korisni-ku-ci mirovine

Prezime

Ime

Data na ra|awe

Mesto na ra|awe

Prezime

Ime

Datum rodenja

Mjesto rodenja

(za `eni i mominskoto prezime)

(za `ene i djevoja~ko prezime)

Dr`avjanstvo

Pol

Bra~na sostojba *

• ne`enet/nema`ena

Dr`avljjanstvo

Spol

Obiteljsko stanje

• neo`ženjen/neudana

o`enet/oma`ena

o`ženjen/udana

razveden-a

razveden-a

vdivec/vdovica od

udovac/udovica od

Edinstven mati`en broj na gra|aninot EMBG / / / / / / / / / / / / / / /

Jedinstveni mati~ni broj građana JMBG

Postojano `iveali`te

Stalno prebivalište

Deca (1)

Djeca

Przime i ime Prezime i ime	Data na ra awe Datum rođenja	Dr'avjanstvo Državljanstvo	Srodstvo Srodstvo	[koluvawe (1) Školovanje	Postojano 'iveali'te Stalno prebivalište
				da • ne • da ne	
				da • ne • da ne	
				da • ne • da ne	

2. Podatoci za po'inat-iot-ata osigureni-k'~ka

Podaci o umrl-om-oj osigurani-ku-ci

Prezime _____ Ime _____ Data na ra|awe _____ Mesto na ra|awe _____
 Prezime _____ Ime _____ Datum rođenja _____ Mjesto rođenja _____

(za `eni i mominskoto prezime)

(za žene i djevojačko prezime)

Edinstven mati'en broj na gra|aninot EMB / / / / / / / / / / / / / / / /

Jedinstveni matični broj građana JMBG _____

3. Ve izvestuvame:

Obavještavamo vas:

(1)

deka na goreimenovaniot penzioner vo Makedonija mu e priznato pravo na _____ penzija od _____ i ponatamu, so presmetuvawe na hrvatskiot penziski sta'; da je
 gore imenovanom umirovljeniku u Makedoniji priznato pravo na _____ mirovinu od _____ i dalje, uračunavanjem hrvatskog mirovinskog staža;

deka iznosot na penzija spored ~1.50 st.7 od Dogovorot treba da se isplatuva neposredno na penzionerot.
 da se svote mirovine prema čl. 50. st. 7. Ugovora trebaju isplaćivati neposredno umirovljeniku.

Na zaostanite iznosi od hrvatskata penzija spored ~1.48 od Dogovorot za socijalno osiguruvawe

Na zaostale svote hrvatske mirovine prema članku 48. Ugovora o socijalnom osiguranju

postoi barawe za o'teta • ne postoi barawe za {teta
 postoji ođštetni zahtjev ne postoji ođštetni zahtjev

4. Vi ispra)ame:

Šaljemo vam:

(1)

obrazec RM/HR 4 - Potvrda za periodi na osiguruvawe priznati spored makedonskite pravni propisi, tiskanicu RM/HR 4 - Potvrda o razdoblju osiguranja priznatog prema hrvatskim pravnim ropisima,

zavereni kopii od dokazite za navr{en penziski sta' vo Hrvatska,
 ovjerene kopije dokaza o navršenom mirovinskom stažu u Hrvatskoj,

kopie od re'enieto za priznavawe pravo od _____
 kopiju rješenja o priznanju prava od _____

zavereno fotokopie od naodot i misleweto na invalidskata komisija.
 ovjerenu presliku nalaza i mišljenja invalidske komisije _____

5. Ве molime:

Molimo vas:

(1)

da ni go ispratite vaŕeto reŕenie za priznavawe pravo,

da nam pošaljete vaše rješenje o priznanju prava,

da ni go ispratite obrazecot HR/RM 4 - Potvrda za periodot na osiguruvawe priznat spored hrvatskite pravni propisi,

da nam pošaljete tiskanicu HR-RM 4 - Potvrdu o razdoblju osiguranja priznatog prema hrvatskim pravnim propisima,

zaostanatile iznosi na vaŕata penzija doznačete gi na smetkata na FPIO na Makedonija,

da nam zaostale svote vaše mirovine doznačite na račun FPIO Makedonije,

RAKOVODITEL NA ODDELENIETO NA
ORGANOT ZA VRSKA I SPROVEDUVAVE
NA MEUNARODNITE DOGOVORI

NA^ELNIK ODJELA TIJELA ZA VEZU
I PROVEDBU MEUNARODNIH UGOVORA

UPATSTVA
UPUTE

(1) Soodvetnoto kvadratne označete go so krive.

Odgovarajuči kvadratić označite križićem.

* Da se popolni zadolitelno za semejna penzija.

Popuniti obvezno za obiteljsku mirovinu.

** Data na popolnuvawe na ovoj obrazec istovremeno e i data na pokrenuvawe postapka po slu'bena dolnost kaj nositelot na drugata dogovorna strana.

Datum popunjavanja ove tiskаницe ujedno je i datum pokretanja postupka po službenoj dužnosti prema nositelju druge ugovorne stranke.

Прилог бр. 17: Образец РМ-АВ 205 / RM-AV 205

ФОНД НА ПЕНЗИСКОТО И ИНВАЛИДСКОТО ОСИГУРУВАЊЕ
НА МАКЕДОНИЈА

Адреса: Улица „23 Октомври“ бр. 11, 1000 Скопје; Е-маил: info@piom.mk
Централа Тел: (02) 3250-100; Факс: (02) 3162-275; Инвалидски Комисии Тел: (02) 3065-184

PM/AB 205- RM/AU 205

ДОГОВОР МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ВЛАДАТА НА АВСТРАЛИЈА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ
AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA AND THE GOVERNMENT OF AUSTRALIA ON SOCIAL SECURITY

ОБРАЗЕЦ ЗА ВРСКА LIAISON FORM

Овој дел е само за службена употреба / This section is for office use only

Број на предмет во Република Македонија Reference Number of file in Macedonia	
Карактеристичен број во Австралија Customer Reference Number (CRN) in Australia	
Од/ From: Фонд на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија Ул: Владимир Комаров бб 1000 Скопје Република Македонија	До/ To: CENTRELINK INTERNATIONAL SERVICES GPO BOX 273 HOBART TAS 7001 AUSTRALIA

Упаства : Ве молиме соодветниот одговор означете го со "x"/

Instructions: Please provide details and mark relevant boxes with an "x"

1. Лични податоци / Personal information

I.1 Подносител на барањето/Claimant:			
Презиме		Име	
Surname		First name	
Моминско презиме Дата на раѓање Место на раѓање.....			
Maiden name		Date of birth Place of birth	
I.2 Осигуреник/ Insured person:			
Презиме		Име	
Surname		First name	
Моминско презиме Дата на раѓање Место на раѓање.....			
Maiden name		Date of birth Place of birth	
I.3 Адреса/Address:			
.....			
(Улица, број, поштенски број, град и држава) (Street, number, postal number, town and country)			

Остварување право на пензија врз основа на меѓународни договори за стаж остварен во странствн

2. Информации доставени од Република Македонија/
Information provided by Republic of Macedonia

2.1	☐ Потврда за периодите на осигурување Insurance Periods Certificate
2.2	☐ Известување по барањето за македонска пензија Notification of claim for a Macedonian pension
2.3	☐ Барање за Австралиска старосна пензија е во прилог Claim for Australian Age Pension attached Датум на поднесување на барањето/Claim lodgement date -----/-----/----- (ден/ месец/година Day/Month/Year)

Периоди на осигурување во Република Македонија / Periods of Insurance in the Republic of Macedonia						Траење на периодите на осигурување / Duration of		
Од/From			До/To					
ден / day	месец / month	година / year	ден / day	месец / month	година / year	години / years	месеци / months	денови / days
Вкупно / Total								

Периоди на престој во Република Македонија / Periods of residence in the Republic of Macedonia						Траење на престојот / Duration of residence		
Од/From			До/To					
ден / day	месец / month	година / year	ден / day	месец / month	година / year	години / years	месеци / months	денови / days
Вкупно / Total								

2.4 Податоци за периодите на осигурување и престој во РепубликаМакедонија
Details of insurance periods and residence in Republic ofMacedonia

БИБЛИОГРАФИЈА

REFERENCES

Книги и статии

- Апасиев, Димитар и др. (2011). *Работни спорови – позитивни примери од судската пракса*. ДСП „Ленка“. Скопје.
- Бар Николас, Дајмонд Питер, (2013). *Реформирање на пензиите – принципи и избор на политики*. Арс Ламина. Скопје
- Вучев, Зоран. (2011). *Старењето и реформите во системите*. Фондација „Фридрих Еберт“. Скопје
- Друкер Петер Ф. (Peter F. Drucker), (1996). *The Pension Fund Revolution*. New York, Harper&Row.
- *Зборник на научни трудови* презентирани на Меѓународната конференција „Активно стареење и меѓугенерациска солидарност“ (2012). ФЕС. Скопје.
- Муралидхар Арун С. (Arun S. Muralidhar). (2001). *Innovations in Pension Fund Management*. Stanford, California. Stanford University Press.
- Независна евалуаторска група (Independent evaluation group), (2006). *Pension Reform and the Development of Pension Systems - An Evaluation of World Bank Assistance*. Washington. The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank.
- Прелиќ, Хасан (2007). *Реформиран пензиски систем*. Економски факултет. Сараево.
- Савески З., Апасиев Д. Ковачевски А., Василев К., (2010). *Обезвреднување на трудот - Анализа на трудово-правната легислатива во периодот на транзицијата*. Скопје, ДСП „Ленка“.
- Старова, Гзиме (2003). *Трудово право и работни односи – теорија и законодавство*. Просветно дело АД. Скопје.
- Старова, Гзиме (1999). *Меѓународно трудово право и законодавство*. Ѓурѓа. Скопје.
- Талевски Петар (2009). *Финансирањето на пензиските системи*.

- Трајкова, Станка и Костова, Олгица. (1996 & 2006). *Закон за пензиско и инвалидско осигурување - со коментар и прилози*. Економски советник, ЈП „Службен весник на РМ“. Скопје.

Меѓународни договори

- *Договор меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Австралија за социјално осигурување*. Службен весник на РМ – меѓународни договори од февруари 19/10, 120 – 138.
- *Закон за ратификација на договорот меѓу македонската влада и владата на Сојузна Република Германија за социјално осигурување*, Службен весник на РМ 70/03 стр. 5 – 31;
- *Закон за ратификација на договорот меѓу Република Македонија и Република Хрватска за социјално осигурување*, Службен весник на РМ - 34/87, 1-23.
- *Конвенција за социјално осигурување помеѓу Федеративна Народна Република Југославија и Република Италија* (Konvencija o socijalnom osiguranju izmedju Federativna Narodne Republike Jugoslavije I Republike Italije). Noemvri, 1957

Закони и прописи

- *Закон за доброволно капитално финансирано пензиско осигурување*. Службен весник на РМ - 7/2008.
- *Закон за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување*. Службен весник на РМ - 29/2002.
- *Закон за пензиско осигурување* (Zakon o mirovinskom osiguranju). (1999). Zagreb.
- *Закон за пензиско и инвалидско осигурување*. Службен весник на РМ - 98/2012.
- *Збирка на процедури за меѓународни договори, примена на конвенцијата за социјално осигурување помеѓу СФРЈ и Република Италија*. ФПИОМ, 37-39.

- *Преглед на условите за остварување на право на пензија во Р. Хрватска според Законот за пензиско осигурување (Pregled uvjeta za ostvarivanje prava na mirovinu u R.Hrvatskoj prema zakonu po mirovinskom osiguranju).* Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje. (2011). Zagreb.
- *Устав на Република Македонија.* Сл. весник на РМ - 52/91.

Акти и документи

- *Забелешки во врска со барањето за австралиска старосна пензија според договорот на Австралија и БЈРМ за социјално осигурување.* (2011). Australian government.
- *Записник од одржаните преговори помеѓу македонската и австралиската делегација за склучување на административна спогодба за примена на договорот за социјално осигурување.* (2010).
- *Извештај за пензискиот систем во Република Македонија со актуарски проекции од 2015 година.* (2016). ФПИОМ. Скопје.
- *Појаснување за постапката по барањата за стекнување на право на семејна пензија со примена на македонско - австралискиот договор за социјално осигурување.* (2011). ФПИОМ.
- *Појаснување за постапката по предметите на корисници на пензија кои оствариле право пред стапување во сила на договорот меѓу владата на Република Македонија и владата на Австралија за социјално осигурување.* (2012). ФПИОМ.
- *Појаснување од австралискиот орган во врска со датумот на право на австралиска пензија и постапката за жалба.* (2012). ФПИОМ.
- *Упатство за поднесување на барање за пензија од Австралија.* (2011) ФПИОМ.
- *Упатство за примена на договорот меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Австралија за социјално осигурување.* (2011). ФПИОМ.
- *Упатство за примена на договорот меѓу македонската влада и владата на Сојузна Република Германија за социјално осигурување.* (2006). ФПИОМ, Скопје.

- *Хрватски прирачник за процедури при остварувања на права по меѓународни договори. Sine anno. Загреб.*

Интернет страници

- www.mtsp.gov.mk
- www.piom.com.mk
- www.pravo.org.mk

